

2016•2017
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef
Kredietverlening, kredietinformatie en privacy - rechtsvergelijkend

Promotor :
Prof. dr. Matthias STORME

Elke Vanoirbeek
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

2016•2017
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Kredietverlening, kredietinformatie en privacy -
rechtsvergelijkend

Promotor :
Prof. dr. Matthias STORME

Elke Vanoirbeek

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

SAMENVATTING

Het aangaan van kredietovereenkomsten door consumenten kan grote gevolgen teweeg brengen. Zo kan er overmatige schuldenlast ontstaan bij personen en gezinnen die zich niet in staat zien hun opgestapelde schulden af te lossen. Het uitgangspunt van deze masterscriptie zijn de kredietovereenkomsten, de informatieverplichting die op de consumenten rusten en de privacy van diens persoonlijke gegevens. De kredietovereenkomsten, de overmatige schuldenlast en de gevolgen hiervan worden aan een vergelijking onderworpen, zowel op Europees, nationaal als Amerikaans vlak. Richtlijn 2008/48/EG heeft voor veranderingen gezorgd in de nationale wetgeving. Kredietovereenkomsten werden onderworpen aan een strikte informatieverplichting, zowel door de kredietgever als de kredietnemer. In het Amerikaanse rechtstelsel kent men een verscheidenheid aan wetgeving, zo kunnen de deelstaten hun eigen consumentenbeschermende wetgeving uitvaardigen.

Ook het verzamelen van gevoelige gegevens wordt aan banden gelegd. De nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming zorgt ervoor dat gevoelige gegevens beter gereguleerd worden en dat er een versterkt toezicht via gegevensbeschermingsautoriteiten plaatsvindt. In het Amerikaans rechtstelsel valt deze bescherming niet in die mate op te merken. Er bestaan veel consumentenbeschermende regels maar over het algemeen is het aan de consument zelf te waken over zijn gegevens. Alertheid in hoofd van de consument is dus aangewezen. In België wordt de informatie die door consumenten aan kredietgevers verstrekt wordt, opgenomen in de Centrale voor Kredieten aan Particulieren. De kredietgever beschikt dankzij de gegevensdatabank over de mogelijkheid een inschatting te maken van de financiële situatie van de consument. Op basis daarvan kan een afweging worden gemaakt al dan niet een kredietovereenkomst af te sluiten. Het Amerikaanse rechtssysteem voorziet niet in een gestuurd systeem van informatieverzameling. Daar zijn het bedrijven die de informatie gaan verzamelen en verwerken. Doordat er geen overkoepelende controle plaatsvindt t.a.v. deze informatie zal de consument nauw in de gaten moet houden welke gegevens al dan niet aan deze bedrijven worden gemeld. In België wordt de overmatige schuldenlast grondiger bestreden dan in Amerika. Consumenten kunnen geweigerd worden een kredietovereenkomst aan te gaan indien de Centrale voor Kredieten aan Particulieren aangeeft dat de consument in een benarde situatie verkeert. In Amerika zal dit niet gebeuren. Consumenten kunnen er een kredietovereenkomst aangaan, ook wanneer zij reeds overmatige schuldenlast ondervinden. Centraal deze masterscriptie staat de bestrijding van de overmatige schuldenlast. Zowel de Belgische collectieve schuldenregeling als de Amerikaanse bankruptcy hebben tot doel de schuldenaar een nieuwe start te bieden. Niet enkel deze procedures maar ook de rol van de OCMW's zullen besproken worden wanneer de bestrijding van de overmatige schuldenlast aan bod komt.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
AFKORTINGENLIJST	5
INLEIDING	7
HOOFDSTUK I ONDERZOEKSOPZET	9
HOOFDSTUK II CONSUMENTENKREDIET	13
AFDELING I UITGANGSPUNT	13
AFDELING II DEFINITIES	14
I. CONSUMENT	14
II. KREDIETGEVER.....	15
III. KREDIETOVEREENKOMST	16
IV. TUSSENCONCLUSIE.....	17
HOOFDSTUK III DE INFORMATIE-EN RAADGEVINGSPLICHT	19
AFDELING I DE DUBBELE INFORMATIEPLICHT DOOR DE KREDIETGEVER: INFORMATIE- EN RAADPLEGINGSPLICHT	21
I. INFORMATIE INWINNEN EN VERSTREKKEN.....	21
A. DRAAGWIJDTE	21
B. GEVOELIGE GEGEVENS EN GEGEVENSBESCHERMING.....	23
C. GEGEVENSBESCHERMINGSAUTORITEITEN	29
D. AANSPRAKELIJKHEID VAN DE KREDIETGEVER IGV ONJUISTE INFORMATIE	31
AFDELING II DE RAADGEVINGSVERPLICHTING DOOR DE KREDIETGEVER	31
AFDELING III DE INFORMATIEVERPLICHTING DOOR DE CONSUMENT	32
I. JUISTE EN VOLLEDIGE INFORMATIE	32
II. SANCTIE	32
TUSSENCONCLUSIE	33
HOOFDSTUK IV OVERMATIGE SCHULDENLAST	35
AFDELING 1 DE SCHULDENLAST IN BELGIË EN EUROPA	35
I. ONDERSCHIED HOGE EN OVERMATIGE SCHULDENLAST	35
II. DE OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN DE OVERMATIGE SCHULDENLAST.....	36
III. DE GEVOLGEN VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST	36
AFDELING 2 DE BESTRIJDING VAN DE OVERMATIGE SCHULDENLAST	37
I. INSTELLINGEN TER BESTRIJDING VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST	39

A.	NATIONAAL	39
1.	DE CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN	39
2.	OBSERVATOIRE DU CRÉDIT ET DE L'ENDETTEMENT/ OBSERVATORIUM KREDIET EN SCHULDENLAST	44
3.	DE FINANCIËLE REGULATOR FSMA	44
B.	AMERIKAANS	45
1.	CONSUMER CREDIT REPORTING AGENCIES.....	45
2.	PRIVACY IN VERHOUDING MET DE AMERIKAANSE KREDIETRAPPORTEERINGSBUREAUS	46
II.	DE BEOORDELING VAN HET KREDIET EN ZIJN GEVOLGEN.....	47
1.	RAADPLEGING KREDIETCENTRALES	47
2.	BEOORDELING VAN DE KREDIETWAARDIGHEID VAN DE CONSUMENT	48
HOOFDSTUK V GEVOLGEN VAN DE INFORMATIEVERPLICHTING TOV DE KREDIETOVEREENKOMSTEN		51
	SCHULDBEMIDDELING	51
1.	DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING VS BANKRUPTCY	52
2.	SCHULDEBEMIDDELING	58
3.	DE ROL VAN DE CAW'S IN DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING	65
HOOFDSTUK VI DE GEVOLGEN VAN EEN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING T.A.V. DE CONSUMENTENKREDIETEN.....		69
I.	DE GEVOLGEN VAN DE BESCHIKKING VAN TOELAATBAARHEID TOT DE PROCEDURE TOT COLLECTIEVE SCHULDENREGELING OP CONSUMENTENKREDIETEN	69
II.	DE POSTEN DIE KUNNEN WORDEN INGEDIEND	70
a.	OPGEZEGDE KREDIETOVEREENKOMSTEN	70
III.	HET LOT VAN AFSPRAKEN OMTRENT DE AFBETALING VAN CONSUMENTENKREDIETEN TUSSEN DE DEBITEUREN ONDERLING.....	71
BIJLAGEN		73
	BIJLAGE 1 – SECCI-FORMULIER.....	86

AFKORTINGENLIJST

ACB	The Associated Credit Bureau of America
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
CBPL	Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer
CKP	Centrale voor Kredieten aan Particulieren
FACTA	Fair and Accurate Credit Transaction Act
FCRA	Fair Credit Reporting Act
FSMA	Autoriteit financiële diensten en markten
FTC-Act	Federal Trade Commission Act
GLB	Graham- Leach- Billy Act
	Financial Service Modernization Act
NBB	Nationale Bank van België
OKS	Observatoire du crédit de l'endettement
TILA	Truth in Lending Act
WER	Wetboek Economisch Recht

INLEIDING

Kredietovereenkomsten vormen markteconomisch een belangrijke rol. Het aangaan van kredietovereenkomsten is zowel voor gezinnen, bedrijven maar ook voor de overheid een voorname factor voor het bekomen van bepaalde aankopen of investeringen. Zonder het bestaan van kredietovereenkomsten wordt het voor particulieren praktisch onmogelijk om onvoorziene uitgaven te bekostigen of uitgaven te doen die hun bestaande financiële situatie overstijgen¹. Het consumentenkrediet is dan ook voor vele consumenten een courante vorm van betaling geworden.

Bij het bekijken van statistieken van de Nationale Bank van België (verder NBB) valt af te leiden dat jaarlijks meer en meer consumenten een kredietovereenkomst aangaan. Dat het aantal wanbetalingen daalt is duidelijk maar er valt ook te zien dat ruim 4% van de meerderjarige bevolking met betalingsachterstand kampt. Wanneer men over onvoldoende financiële middelen beschikt gaan consumenten kredietovereenkomsten aan om hun aankopen te bekostigen. Neem als voorbeeld de aankoop van een nieuwe wagen of de vernieuwing van een keuken, daarvoor zullen consumenten sneller geneigd zijn een kredietovereenkomst af te sluiten met hun bank².

In de gevallen waar de maandelijkse aflossingen hoger liggen dan het te besteden netto-inkomen, spreken we van een overmatige schuldenlast. Deze situatie zal vaak pas ontstaan na het sluiten van de kredietovereenkomst wanneer de consument plots in een situatie verkeert die onvoorzienbaar was. Zo kunnen werkloosheid, een zware ziekte, economische recessie enz. leiden tot een situatie van overmatige schuldenlast. In dergelijke gevallen is het voor de consument moeilijk zich uit die benarde positie weg te werken. Veel consumenten zien zich gedwongen een nieuwe kredietovereenkomst aan te gaan om de reeds bestaande overeenkomst op te vangen waardoor de financiële kloof zienderogen groter wordt.

Door de informatisering van onze maatschappij is het voor consumenten steeds makkelijker een lening aan te gaan. Een verscheidenheid van banken biedt de mogelijkheid tot het afsluiten van kredietovereenkomsten. Bovendien bieden velen van hen de mogelijkheid aan om online leningen aan te vragen. Zo is het simpelweg mogelijk naar de website van de bank te surfen en een persoonlijke lening aan te gaan. Doordat het aanbod van de kredietverleners dermate groot is moet de consument een afweging te maken. Zo zal de consument moeten nagaan welke voorwaarden voor hem het voordeligst zijn. Hierdoor ontstaat een vorm van concurrentie tussen de bestaande kredietverleners, die zich op deze manier als meest aantrekkelijk uit de bus willen laten komen³.

Uit de kredietmarkt valt af te leiden dat de partijen niet op voldoende wijze geïnformeerd zijn. Er doet zich een informatie-assymmetrie voor die impliceert dat steeds één enkele partij (de consument of de kredietgever) t.o.v. de andere partij, over meer of zelfs betere informatie beschikt

¹ J. AVONDSTONDT, *Kredieten*, Brugge, Uitgeverij voor Handel en Nijverheid n.v., 2005, p 14

² <http://stat.nbb.be/?lang=nl>.

³ C, TWIGG-FLESNER, R, Schulze, *Protecting rational choice: information and the right to withdrawal*, in G., HOWELLS, I., RAMSAY, T., WILHELMSSON, D., KRAFT, *Handbook of Research on International Consumer law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2010, p 130.

dan de andere partij⁴. Die ongelijkheid kan vooreerst onderscheiden worden aan de zijde van de kredietgever. De kredietgever is de persoon bij uitstek om informatie te bekomen van de consument bij het aangaan van een kredietovereenkomst. Het is aan hem om een inschatting te maken van de consument. Maar veelal zal het enkel de consument zelf zijn die kan inschatten of er een lening kan worden aangegaan en in welke mate die kan worden terugbetaald. Enerzijds kan de info verkregen worden op basis van statistische gegevens, verzameld in databanken. Anderzijds wordt de informatie door de consument zelf aan de kredietgever ter beschikking gesteld. Men zou kunnen stellen dat er in die zin voldoende informatie ter beschikking staat⁵. Aan de zijde van de consument kan men eveneens een ongelijkheid treffen. Consumenten worden gelokt door aanbiedingen van kredietgevers en kunnen vaak niet alle informatie van elkaar onderscheiden. De zoektocht naar juiste informatie kost moeite en vooral tijd, waar de dagdagelijkse consument met moeite over beschikt. De impact van een overaanbod en een tekort aan kennis zorgen ervoor dat de consument veelal ongeïnformeerde beslissingen zal nemen bij het aangaan van kredietovereenkomsten⁶.

Om een beter beeld te krijgen van hoe kredietrapportering gebeurt is een analyse nodig van hoe de informatie wordt opgenomen en verspreid via het digitale netwerk. Belangrijk is de verhouding tussen die verspreiding van gegevens en het recht op privacy dat t.a.v. de consument gegarandeerd zal moeten worden.

⁴ J. BLACK, N. HASHIMZADE en G. MYLES, *A dictionary of economics*, Oxford, Oxford University Press, 2009, www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t19.e119.

⁵ J. STIGLITZ en A. WEISS, "Credit Rationing in Markets with Imperfect Information", *Am. Econ. Rev.* 1998, 393-410.

⁶ M. DE MUYNCK, "Credit cards, overdraft facilities and European consumer protection: a blank cheque for unfairness?", *European Review of Private Law* 2010, (1181) 1193-1994.

In 2008 kwam de mondiale economie onder druk te staan. De instorting van de huizenmarkt in de Verenigde Staten lokte een bankencrisis uit die voor de rest van de wereld gevolgen kende. Deze gevolgen hebben mede geleid tot het faillissement van Lehman Brothers. Door de verbondenheid van de internationale financiële markten werden ook de banken van Europa en Azië geraakt. De negatieve gevolgen van de bankencrisis in Europa was sterk voelbaar in het bedrijfsleven. Ondernemingen raakten nog moeilijk aan een lening en het vertrouwen in de economie werd hierdoor ondergraven. De kredietcrisis evolueerde bijgevolg naar een economische crisis wat op zijn beurt de economische recessie in de hand werkte⁷.

Relevant voor dit onderzoek is dat niet enkel ondernemingen de invloed van deze recessie ondervinden. Ook Europese burgers ondervinden de effecten ervan. De negatieve effecten van de bankencrisis geven aanleiding tot bezuinigingen door overheden en werken een verhoging van de werkloosheidsgraad in de hand. In 2014 werden de eerste tekenen van herstel zichtbaar maar de invloed van de crisis blijft nog steeds nazinderen. Mensen raakten hun werk kwijt of gingen minder verdienen terwijl de uitgavenposten in de gezinnen overeind bleven.

Consumenten hebben twee mogelijkheden om aan hun consumptiebehoeften te voldoen. Enerzijds sparen en anderzijds lenen. De laatste jaren richten consumenten zich meer tot de banken voor het aangaan van kredieten. Het consumentenkrediet biedt bijgevolg voor velen de oplossing om kleine aankopen te doen of grote plannen te verwezenlijken⁸. Echter, wanneer er sprake is van grote financiële verplichtingen kan een krediet een nog zwaardere last inhouden. Hoe meer kredieten worden aangegaan, hoe groter de kans op achterstallige betalingen. Dit uit zich bijvoorbeeld wanneer het voldoen van de terugbetalingsverplichting onmogelijk wordt, aanmaningen zich opstapelen in de brievenbus, de uitgaven en de kosten die hoger zijn dan het inkomen, het aangaan van nieuwe kredieten om oude kredieten af te lossen zich opdringt e.d.m.. Zoals reeds vermeld, kunnen dergelijke situaties tot overmatige schuldenlast leiden. Het is dan aan de consument om zijn bank aan te spreken om tot een oplossing te komen. Zo niet riskeert men in een vicieuze cirkel te raken. Financiële problemen kunnen vermeden worden. De bank heeft immers de belangrijke functie zich goed te informeren over de financiële toestand van zijn cliënt.

De Europese regelgever heeft een wettelijk kader geboden omtrent die kredietovereenkomsten door het stemmen van de Richtlijn Consumentenkrediet⁹, en de Algemene Verordening Gegevensbescherming¹⁰ die in 2018 in werking zal treden. De Richtlijn Consumentenkrediet stelt voorop dat de lidstaten voldoende maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat een

⁷ E. ENGELLEN, "Een ongeluk in slow motion", *Prometheus* 2012, 1976.

⁸ J. NIEMI, "Overindebted households and law: prevention and rehabilitation" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (91) 100.

⁹ Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, OJ L 122, 22.05.2008, 66.

¹⁰ Verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), OJ L 119, 4.05.2016.

kredietgever de kredietwaardigheid van de cliënt kan beoordelen. Tevens moeten de lidstaten ervoor zorgen dat kredietgevers uit andere lidstaten toegang krijgen tot gegevensbanken. De nieuwe Verordening Gegevensbescherming heeft dan weer tot doel een grondslag te bieden voor de gegevensbescherming van persoonsgegevens. Aangezien het Europees recht aan de grondslag van het nationaal Belgisch recht ligt, zullen in deze mate beiden besproken worden. In vergelijking met het Europese en het nationale recht zal het Amerikaans recht aan bod komen.

In dit onderzoek zal besproken worden in welke mate de overmatige schuldenlast ingeperkt wordt door Europese, nationale en Amerikaanse invloeden. Zo zal worden nagegaan welke instanties zich bezighouden met de registratie van persoonsgegevens. In dit opzicht zal besproken worden welke gegevens moeten worden meegedeeld aan de kredietgever en de gegevensbanken en welke gevolgen de registratie van deze gegevens kent op lopende of nog aan te gane kredietovereenkomsten. Zo zal ondermeer besproken worden welke gevolgen de overmatige schuldenlast kent. De collectieve schuldenregeling die wij in ons nationaal stelsel kennen zal in vergelijking met het Amerikaanse bankruptcy-systeem besproken worden. Er zal worden nagegaan of er verbeteringen mogelijk zijn, en of er een betere garantie geboden kan worden tegen de overmatige schuldenlast. Dit zal vooreerst nationaal besproken worden, samen met de instellingen die zich inzetten tegen overmatige schuldenlast. Vervolgens is het de bedoeling na te gaan, vanuit Europees perspectief, welke grondslag het Europese recht biedt en welke invloed de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming hierop zal uitoefenen. Tot slot zal vergeleken worden met het Amerikaanse rechtstelsel om na te gaan of een aanpassing of verbetering van onze bestaande wetgeving wenselijk is.

Relevantie

De banksector kent een grote betrokkenheid wanneer we spreken over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens. Enerzijds wenst zij de privacy van hun cliënteel te waarborgen maar anderzijds geldt er een informatieverplichting over het vermogen van de cliënt. De vraag die zich vooropstelt is welke persoonsgegevens door de kredietnemer moeten worden meegedeeld aan de bank. Hoe gaat de bancaire sector om met deze gegevens en welke gegevens kunnen verspreid worden? Waar ligt de grens met privacy t.o.v. de bescherming van de consument tegen overmatige schuldenlast? Heeft de kredietnemer het recht om een schrapping van gegevens te bekomen en in welke mate blijven diens gegevens opgeslagen?

In hoofdstuk twee zal vooreerst het uitgangspunt van dit onderzoek besproken worden, namelijk de consumentenkredietovereenkomst. Meer bepaald zal in eerste instantie worden verwezen naar de geldende regelgeving, zowel op Europees, nationaal als Amerikaans vlak.

In het derde hoofdstuk zal de informatieverplichting van zowel de consument als de kredietgever aan bod komen. T.a.v. de consument zal besproken worden in welke mate informatie moet worden meegedeeld aan de kredietgever maar eveneens welke informatie er mag worden achtergehouden.

Bovendien zal worden nagegaan wat de impact op de kredietovereenkomst kan zijn indien de consument weigert om bepaalde informatie mee te delen. Van belang is voor dit hoofdstuk welke informatie als 'gevoelige gegevens' omschreven kunnen worden en wat het gevolg hiervan is op de overeenkomst. Er zal worden nagegaan welke informatie verspreid mag worden en in welke mate de gegevens bescherming genieten.

Een volgend hoofdstuk zal ingaan op het tweede uitgangspunt van dit onderzoek, meer bepaald, het bestaan van kredietovereenkomsten in het insolventierecht. In dit hoofdstuk zal de overmatige schuldenlast aan bod komen. Daarnaast worden de instellingen die overmatige schuldenlast bestrijden besproken.

Hoofdstuk 5 gaat in op de gevolgen van een collectieve schuldenregeling op een consumentenkredietovereenkomst. De impact op en het lot van de kredietovereenkomst zullen in dit opzicht besproken worden. Zo zullen collectieve schuldenregelingen, de schuldbemiddeling maar ook de rol van de OCMW's aan bod komen. De invloed van een collectieve schuldenregeling in het nationaal recht en de bankruptcy in het Amerikaans recht zullen vergeleken aan bod komen.

Hoofdstuk 6 zal de impact van een bankruptcy-procedure of collectieve schuldenregeling aantonen. De gevolgen ervan op de kredietovereenkomst maar ook de gevolgen t.a.v. de mede-contractant worden hier besproken.

In het laatste concluderend hoofdstuk zal worden besproken in welke mate het Europees en het nationaal recht verschillen met het Amerikaanse rechtssysteem en in welke mate het ene systeem voor- of nadelen vertoont t.o.v. van het andere. Er zal worden nagegaan of eventuele aanpassingen in de bestaande regelgeving aangewezen zijn.

Methodologie

De onderzoeksvragen die besproken worden zullen in eerste instantie uitgaan van een teleologische interpretatie die de onderzoeksvraag gaat beoordelen volgens de doelstelling van de wetgever om de achterliggende economische context te kunnen plaatsen. De invloed van de financiële crisis heeft immers voor nieuwe Europese regelgeving gezorgd. Vervolgens zal de onderzoeksvraag vooral evaluerend en rechtsvergelijkend besproken worden. De evaluerende vraag zal zich toespitsen op de veranderingen in de regelgeving omtrent de privacy. Er zal een externe micro-rechtsvergelijking plaatsvinden, daar het Europese en het nationaal Belgisch recht met het Amerikaanse rechtssysteem vergeleken zal worden.

AFDELING I UITGANGSPUNT

Een consumentenkredietovereenkomst komt niet plotsklaps tot stand. Laat ons het uitgangspunt nemen van Lena en Jan, ouders van 3 kinderen, wonende in een rijwoning in het hartje van Antwerpen. Jan werkt fulltime in een HR bedrijf, Lena zorgt voor de kinderen en het huishouden. Wanneer Jan bij het naar huis rijden na een weer veel te lange werkdag even zijn ogen sluit, bots hij onvermijdelijk op een boom langs de weg. De wagen is total loss. Ondanks dat Jan een fulltime job uitoefent is hij niet steeds in staat om grote aankopen te bekostigen. Jan ziet zich genoodzaakt naar de bank te stappen voor het aangaan van een lening voor een nieuwe wagen. Hij heeft echter nog enkele openstaande leningen lopen. Lena haar was-en droogmachine hadden het nog maar pas begeven waardoor ze genoodzaakt waren nieuwe toestellen aan te kopen. Ook de betaling van de renovatiekosten van hun nieuwe keuken en badkamer zijn nog niet volledig afgelost. Bovendien zijn Jan en Lena enkele maanden geleden voor 3 weken naar Nepal gereisd om de dagdagelijkse zorgen even achter zich te laten. Ook hiervoor hadden ze reeds bij de bank een lening verkregen onder de vorm van een kredietopening. Jan vraagt zich af of hij nog wel een nieuwe kredietovereenkomst kan bekomen aangezien er een vrij omvangrijk bedrag zal moeten worden afgelost en er nog openstaande geldsommen zijn. Bovendien vreest hij dat hij binnenkort een nieuwe job zal moeten zoeken aangezien er grondige herstructureringen binnen zijn bedrijf op til zijn. Hij denkt er aan de bank een lening op afbetaling te vragen om een nieuwe wagen te bekostigen.

Het uitgangspunt van dit onderzoek omvat de kredietovereenkomst, meerbepaald het consumentenkrediet. Consumentenkredietovereenkomsten worden aangegaan ter financiering van een roerend goed. Zo zal bijvoorbeeld een kredietovereenkomst worden aangegaan voor de aankoop van een huishoudtoestel of een nieuwe wagen, ter bekostiging van een reis of de organisatie van een trouwfeest. In dit hoofdstuk zal vooreerst een vergelijking in definiëring aan bod komen. Zo zullen de Europese, nationale en Amerikaanse regelingen met elkaar vergeleken worden.

Onder Europese invloed kwam een evolutie in het consumentenkrediet tot stand. De veelzijdigheid van kredietovereenkomsten maar ook nieuwe Europese regelgeving gingen de wetgever aanzetten nieuwe consumentenbeschermende maatregelen in te voeren. Zo vormde Richtlijn 2008/48/EG van 23 april 2008¹¹ de aanzet tot de Belgische wet van 13 juni 2010¹². Recent werd de Wet Consumentenkrediet licht gewijzigd overgenomen via de wet van 19 april 2014¹³ waarvan de

¹¹ Richtlijn 2008/48 van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de raad, *Publ.* Nr. L 133 van 22 mei 2008, p 0066- 0092.

¹² Wet van 13 juni 2010 tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, *BS* 21 juni 2010.

¹³ Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalings- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, en van de wet van 19 april 2014 tot organisatie van de verhaalmiddelen tegen sommige

regels zijn opgenomen in Boek VII van het Wetboek Economisch Recht (hierna verkort WER)¹⁴ en die op 1 juli 2015 in werking is getreden.

In het Amerikaanse recht worden consumentenkredietovereenkomsten omschreven in hoofdstuk 41 van titel 15 van de US Code, waarin de Consumer Credit Protection Act (hierna verkort CCPA) werd opgenomen. Deze federale wetgeving is meermaals aan wijzigingen onderworpen geweest. De CCPA vormt een overkoepeling van de bestaande wetgeving¹⁵, die tot stand gekomen is ter reglementering van consumentenkredietovereenkomsten.

Zowel de nationale, Europese als de Amerikaanse regelgeving voorzien in een definiëring van de consumentenkredietovereenkomst. Uit deze definiëringen kan worden afgeleid dat het gaat over overeenkomsten tot toekenning van een krediet, aangegaan door een consument en een kredietgever, onder voorwaarde van een terugbetaling. De consument die de overeenkomst aangaat wordt omschreven als ieder natuurlijk persoon die handelt buiten zijn beroepsdoeleinden¹⁶.

AFDELING II DEFINITIES

I. CONSUMENT

Vooraleer verder in te gaan op de kredietovereenkomsten en de bestrijding van de overmatige schuldenlast moet de consument bij naam genoemd worden. Wie is een consument en hoe wordt deze omschreven? Reeds voor de financiële crisis haar impact liet gelden kwamen er reeds vanuit Europees en Amerikaans perspectief consumentenbeschermende maatregelen in diverse wetgeving.

De Europese regelgeving bepaalt in haar VWEU niets omtrent de consument maar toont in haar secundaire regelgeving aan wat het consumentenbegrip omvat. Deze regelgeving stelt dat consumenten zijn gelijkgesteld aan *“een natuurlijk persoon die bij transacties in de zin van deze richtlijn handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteiten vallen”*¹⁷.

De Belgische wetgever heeft er niet voor geopteerd het begrip ‘consument’ letterlijk over te nemen. Hoewel de richtlijn gericht is op volledige harmonisatie, verzet ze zich niet tegen een verdere bescherming wanneer deze niet in strijd is met het verdragsrecht¹⁸. Zo is het mogelijk dat

beslissingen van de FSMA genomen met toepassing van boek VII of van boek XV van het Wetboek van economisch recht, en tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, *BS* 28 mei 2014.

¹⁴ Wetboek van economisch recht 28 februari 2013, *BS* 29 maart 2013.

¹⁵ The Truth Lending Act, the Fair Credit Reporting Act, the Equal Credit Opportunity Act, the Fair Debt Collection Practices Act, the Electronic Fund Transfer Act.

¹⁶ Art. 3 RL 2008/48/EG, Art. 1.9, 39° WER, Title 15 US Code, §1602.

¹⁷ Art. 2 (1) Richtlijn 2011/83/EU; Art. 3, a) Richtlijn 2008/48/EG; art. 2 (1) f) Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad 2008/122/EG, 14 januari 2009 betreffende gebruik in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, doorverkoop en uitwisseling, *Pb.L.* 3 februari 2009; art. 2 (a) Richtlijn 2005/29/EG; art. 3 a) COM (2011) 142 def. (Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake woningkredietovereenkomsten), 27; art. 2(1) COM 2008 614 def. (Voorstel van een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende consumentenrechten, 22.

¹⁸ M. DE MUYNCK, “Consumentenkrediet: de wet van 13 juni 2010 gewikt en gewogen”, *RABG* 2011, 12; overweging (10) Richtlijn Consumentenkrediet.

het Belgisch nationaal recht wel een onderscheid durft te maken. Uit de definitie in het Wetboek economisch recht, in Boek VI opgenomen, valt een 2-luik aan criteria af te leiden. Waar vroeger een consument werd aanzien als handelend vanuit een niet-zakelijk doeleind, wordt nu aanvaard dat het doel van het afsluiten van de overeenkomst buiten de professionele activiteiten van de natuurlijke persoon ligt¹⁹. Er moet met name worden gehandeld vanuit een oogpunt dat vreemd is aan iedere handels-, beroeps-of ambachtsactiviteit. Indien er sprake is van gemengd gebruik moet worden nagegaan of de kredietovereenkomst voornamelijk onder het persoonlijk dan wel onder het professioneel gebruik valt. In het geval dat er sprake is van een gemengd gebruik zal het gebruik voor professionele doeleinden ondergeschikt moeten zijn aan het gebruik voor privé-doeleinden²⁰. Het is dus aan de kredietgever zich te informeren over de bestaande doeleinden van de lening. Anderzijds is het ook mogelijk dat de bestemming van de kredietovereenkomst zal wijzigen in de loop van de duurtijd van de kredietovereenkomst.

Onder het Amerikaans recht vallen kredietovereenkomsten onder de Truth in Lending Act (verder TILA)²¹. Om het toepassingsgebied van de TILA te kunnen bepalen moeten de bepalingen van *Regulation Z*²² mede in acht genomen worden. De TILA vereist dat de kredietnemer een natuurlijk persoon is. De TILA vergeet echter die natuurlijke persoon te definiëren. Ook in andere *statutes* en *regulations* is hierover geen definiëring terug te vinden. Het concept natuurlijke persoon wordt echter wel in de definiëring van de consument omschreven wat terug te vinden is in 15 U.S.C § 1602 (h), dat stelt dat het moet gaan om een natuurlijk persoon, handelend vanuit persoonlijke doeleinden²³.

II. KREDIETGEVER

Een kredietgevers wordt algemeen aanzien als een handelaar die de betaling van goederen op krediet toestaat in het kader van zijn beroepsactiviteit. Het criterium van beroepsactiviteit dient ervoor de kredietgever te onderscheiden van personen die kredieten toekennen zonder winst oogmerk en zonder het uitoefenen van een beroepsactiviteit.

Het Europees recht stelt in RL 2008/48/EG dat een kredietgever gelijk wordt gesteld aan: *“een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in het kader van de uitoefening van zijn bedrijfs- of beroepsactiviteiten krediet verleent of toezegt”*²⁴.

In het Belgisch WER wordt de kredietgever als volgt omschreven: *“ elke natuurlijke persoon of elke rechtspersoon die, in het raam van zijn handels- of beroepsactiviteiten, een krediet toestaat, met uitzondering van de persoon die een kredietovereenkomst aanbiedt of sluit wanneer deze overeenkomst het voorwerp uitmaakt van een onmiddellijke overdracht of indeplaatsstelling ten gunste van een vergunninghoudende of geregistreerde kredietgever aangewezen in de*

¹⁹ Art. 1.1, 2° WER.

²⁰ Vred. J. 23 januari 2001, DCCR 2001, 264.

²¹ Truth in Lending Act, May 29 1968.

²² Regulation Z (12 CFR 226) implementeert de Truth in Lending Act (TILA) (15 USC 1601 et seq.).

²³ Title 15 U.S.C., § 1602 (i).

²⁴ Art. 3 RL 2008/48/EG.

overeenkomst”²⁵. De uitzondering hierop is de kredietbemiddelaar. Iemand kan zich geen kredietgever noemen indien zijn rechten onmiddellijk worden overgedragen aan een tweede persoon, de geregistreerde of erkende kredietgever, wanneer deze kredietgever onmiddellijk in zijn rechten worden gesteld. Deze persoon wordt gedefinieerd als “kredietbemiddelaar”²⁶. De kredietbemiddelaar is m.a.w. een derde die in naam en voor rekening van een erkende kredietgever een kredietovereenkomst afsluit. Hieruit valt af te leiden dat de term kredietgever in het Belgisch recht een engere invulling krijgt dan in het Europees recht. Door een opdeling te maken tussen de kredietgever en de kredietbemiddelaar stond de nationale wetgeving aanvankelijk op gespannen voet met de Richtlijn. De Europese Commissie uitte haar bezorgdheid over de informatieverstrekking die verplicht is t.a.v. de consument. Er kon worden gesteld dat de belangen van de consument in dit opzicht opgeofferd werden aangezien de informatieverplichting niet van toepassing was op kredietbemiddelaars in de oude wetgeving²⁷. Deze discrepantie werd rechtgezet in artikel VII.70 WER waar nu ook kredietbemiddelaars onderworpen zijn aan een informatieverplichting t.a.v. de consument.

Het Amerikaans recht voorziet in een ruimere definitie. Ze gaat niet enkel uit van de persoon die aan de consument een krediet toekent maar ze verwijst naar iedere persoon die op regelmatige basis leningen toekent, onroerende goederen verkoopt of diensten verstrekt die een consumentenkrediet omvat. De US code verwijst naar de persoon aan wie een lening moet worden terug betaald op grond van een overeenkomst of op grond van bewijs van een bestaande schuld. Bovendien verwijst de regelgeving ook naar ieder die kredietkaarten uitgeeft. Ook personen die leningen voor studenten toekennen worden als kredietgevers omschreven²⁸. Enkel kredietgevers die in de normale uitoefening van hun beroep kredieten aan particulieren toekennen vallen onder het toepassingsgebied. De TILA vereist dat het gaat om een professioneel kredietgever. Daarom voorziet *Regulation Z* in een mathematische test om te kunnen bepalen of een persoon daar werkelijk onder valt. De test vereist dat de kredietgever minstens 25 kredieten aan particulieren heeft toegekend in het afgelopen jaar²⁹.

III. KREDIETOVEREENKOMST

De Europese regelgeving voorziet in een regeling over kredietovereenkomsten, afgesloten door consumenten. Uit de wettekst valt af te leiden dat lidstaten vrij zijn om een meer verregaande bescherming te bieden aan de consumenten die een kredietovereenkomst aangaan. De term krediet omvat een veel gelaagde dekking van producten en diensten. Onder het toepassingsgebied vallen dan ook alle overeenkomsten waarvoor de consument de kosten op termijn aflost. Het moet derhalve gaan over een overeenkomst “*waarbij een kredietgever aan een consument een binnen*

²⁵ Art. I 1.9 34° WER.

²⁶ Art. 1, 3° Wet consumentenkrediet.

²⁷ M. DE MUYNCK en R. STEENNOT, “DE nieuwe wet consumentenkrediet en kredietopeningen: een afdoende bescherming voor de consument?”, *TBH* 2011, 204.

²⁸ Title 15 Us code, § 1602 (f).

²⁹ Official Staff Commentary § 226.2 (a) (17) (i) (4).

*het toepassingsgebied van artikel 3 vallend krediet verleent of toezegt in de vorm van een uitgestelde betaling, van een lening of van een andere soortgelijke financieringsregeling*³⁰

Het nationaal recht heeft de Europese definiëring in haar WER geïntegreerd en omschrijft een kredietovereenkomst als volgt: *“elke overeenkomst waarbij een kredietgever een krediet verleent of toezegt aan een consument, in de vorm van uitstel van betaling, van een lening, of van elke andere gelijkaardige betalingsregeling”*³¹. Ieder krediet, niet bestemd tot de aankoop van een onroerend goed, wordt een consumentenkrediet genoemd. Hierin kunnen volgende kredieten onderscheiden worden: de lening op afbetaling³², de verkoop op afbetaling³³, de financieringshuur³⁴, de kredietopening³⁵ en ten slotte het overbruggingskrediet³⁶.

Het consumentenkrediet wordt in de US code aanzien als een ‘credit sale’, oftewel, iedere verkoop m.b.t. een krediet, georganiseerd door een financiële instelling en verleend aan een consument met het oog op gebruik van goederen of diensten voor de periode waarvoor de betaling werd verleend. De goederen of diensten die verstrekt worden dienen te worden ingezet voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik. De schuld die ontstaat ten gevolge van de kredietovereenkomst kan worden afgelost in termijnen³⁷.

Om onder het toepassingsgebied van de Amerikaanse TILA te vallen dienen de aangeane kredietovereenkomsten voornamelijk tot doel te hebben het huishouden te financieren³⁸. Ook indien de consument een lening aangaat, bijvoorbeeld voor de aankoop van een wagen, en deze wagen niet louter voor persoonlijke doeleinden gebruikt, kent de TILA uitwerking. Hierin kan het onderscheid met ons nationaal recht worden aangetoond, waar enkel kredietovereenkomsten voor privé-doeleinden uitwerking krijgen onder de nationale regelgeving. Het Amerikaans recht is in dat opzicht soepeler aangezien ze gemengd gebruik eveneens toestaat³⁹.

Om als kredietovereenkomst te worden aanzien is vereist dat er een interestvoet wordt opgelegd of dat de terugbetaling in een schriftelijke overeenkomst wordt opgenomen en minstens 4 aflossingstermijnen kent. Veelal voldoet de overeenkomst aan beide vereisten⁴⁰.

TUSSENCONCLUSIE

Consumenten worden niet op een zelfde manier benaderd in de beschreven rechtssystemen. Zo zien we dat het Amerikaans recht geen onderscheid maakt tussen consumenten. Er wordt enkel vereist dat de natuurlijke persoon een overeenkomst aangaat, handelend vanuit zijn privé-

³⁰ Art. 3 (c) Richtlijn 2008/48/EG.

³¹ Art. 1.9, 39° WER.

³² Vormt een lening voor een bepaalde duur met vaststaande maandelijkse afbetalingen.

³³ Dit zijn de verkopen in de vorm van meerdere betalingen, met een voorschot dat minstens 15% bedraagt.

³⁴ De financieringshuur omvat huurcontracten van goederen, voorzien van een aankoopoptie op dat goed.

³⁵ De kredietopening omvat de kapitaalreserve die door de consument naar diens believen kan worden gebruikt, veelal met een kaart.

³⁶ Omvat ieder krediet dat op korte termijn verstrekt wordt. Het overbruggingskrediet maakt in afwachting van ontvangst van een groot bedrag het fondsenvoorschot mogelijk en kan in één enkele aflossing worden terugbetaald. Deze formule is zeer gelijkaardig aan de lening op afbetaling.

³⁷ U.S. Code title 15, § 1602 (h).

³⁸ 15 U.S.C. §1602 (h).

³⁹ Gallegos v. Stokes, 593 F.2d 372, 375 (10th Cir. 1979).

⁴⁰ G. A. MARSCH, “Consumer Protection Law”, *ST. PAUL MINN.*, 1999, p 138- 143.

doeleinden. Hieruit kan worden afgeleid dat de Europese en nationale regelgeving in een striktere interpretatie voorzien dan de Amerikaanse regelgeving. Zo valt af te leiden dat daar wel een onderscheid gemaakt tussen privé-en handelsdoeleinden.

Wat kredietgevers betreft valt op te merken dat de Belgische wetgever geopteerd heeft voor een ruimere interpretatie dan deze die voorzien wordt in de Europese richtlijn. Zo worden in het nationaal recht kredietgevers onderscheiden van kredietbemiddelaars, wat niet terug te vinden is in de Europese Richtlijn. In vergelijking met de Amerikaanse kredietgever zien we dat de Amerikaanse wetgever een veel ruimere interpretatie toekent aan het begrip 'kredietgever'. Zo kan ieder die op regelmatige basis leningen toekent als kredietgever beschouwd worden.

HOOFDSTUK III DE INFORMATIE-EN RAADGEVINGSPLICHT

Het tweede uitgangspunt betreft de informatie-en raadgevingsplicht van zowel de consument als de kredietgever. Deze dubbele verplichting is van groot belang wanneer we kredietovereenkomsten in het insolventierecht bespreken. Het verstrekken van correcte informatie zal immers een invloed kennen op de mogelijkheid tot het aangaan van een nieuwe overeenkomst maar zal ook, zoals later zal besproken worden, een invloed hebben op collectieve schuldenregelingen, bankruptcy en bemiddeling.

Het aangaan van een kredietovereenkomst vereist in hoofde van de kredietgever een informatie-en raadgevingsverplichting. Banken bieden hun service in menig kantoren aan. Consumenten hoeven bovendien niet langer enkel naar een bank te stappen wanneer zij een kredietovereenkomst wensen aan te gaan. Ze kunnen genieten van een overaanbod dat hen tot in hun woonkamer wordt aangeboden. Het aangaan van overeenkomsten op afstand, via het internet, zelfs in het buitenland is niet langer ongewoon. Door het bestaan van dit overaanbod is het niet verwonderlijk dat consumenten zich overweldigd kunnen voelen door de informatie die hen ter beschikking staat. Dit overaanbod kan een negatieve impact veroorzaken. Doordat de consument de informatie onvoldoende verwerkt en zich op de verkeerde factoren gaat baseren bestaat de kans dat ondoordachte en weinig kwaliteitsvolle beslissingen worden genomen⁴¹. De mogelijkheid bestaat dat overeenkomsten worden aangaan die niet aan hun vooropgestelde behoefte voldoen⁴².

Wanneer we het fenomeen van overaanbod binnen Europa bekijken blijkt dat consumenten zich merendeels tot één enkele aanbieding richten. Opvallend is dat 52% van de consumenten geneigd zijn het eerste product te kiezen dat hen wordt aangeboden, zonder aldus eerst een vergelijking te maken met andere aanbieders⁴³. Bovendien wordt ook aangetoond dat slechts 1 op 5 consumenten overwegen over te stappen naar een andere kredietgever wanneer ze reeds 5 jaren van diens diensten genieten⁴⁴. 80% van de ondervraagden toont aan nooit over te schakelen na het aangaan van een persoonlijke lening, het verwerven van een kredietkaart of het aangaan van een hypotheek⁴⁵.

Onderzoek in de V.S. bevestigt deze stelling en toont aan dat wanneer aan consumenten informatie wordt verstrekt bij het openen van een krediet, de betreffende informatie niet of onvolledig door de consument wordt gelezen. De verstrekte informatie zou voor het overgrote deel van de consumenten te omslachtig zijn. Veel consumenten begrijpen de aangereikte informatie niet. Daarom wordt in de *Consumer Protection Act*⁴⁶ verwezen naar de nood van de consument om de aangeboden producten te vergelijken⁴⁷. Concluderend valt te stellen dat het aan de kredietgever is

⁴¹ T. A. PAREDES, "Blinded by the light: information overload and its consequences for securities regulation", *Washington University Law Quarterly* 2003, (417) 440-441.

⁴² C. TWIGG-FLESNER, R. Schulze, *Protecting rational choice: information and the right to withdrawal*, in G., HOWELLS, I., RAMSAY, T., WILHELMSSON, D., KRAFT, *Handbook of Research on International Consumer law*, Edward Elgar Publishing Limited, 2010, p 130.

⁴³ EUROPEAN COMMISSION, *Special Eurobarometer 373: retail financial services*, March 2012, p 65.

⁴⁴ *Ibid*, p 7-8.

⁴⁵ *Ibid*, p 43.

⁴⁶ *Consumer Protection Act*, 24 december 1986.

⁴⁷ T. A. DURKIN, "Consumers and credit disclosures: credit cards and credit insurance", *Federal Reserve Bulletin* 2002, (201) 208.

om de consument aldus grondig te informeren vooraleer een kredietovereenkomst kan worden afgesloten.

Europa kent een reeks richtlijnen, allen bestemd ter bescherming van de consument. Zo voorzien de Richtlijnen 2008/48/EG, 2013/36/EU, 2014/17/EU en de Verordening(EU) nr. 1093/2010 bijvoorbeeld, dat consumenten voor het sluiten van een kredietovereenkomst, gepersonaliseerde informatie moeten ontvangen om de kenmerken van de kredietovereenkomsten onderling te kunnen vergelijken⁴⁸.

De Belgische wetgeving heeft de informatieverplichting van de kredietgever/kredietbemiddelaar wettelijk verankerd. Deze verplichting situeert zich in de promotionele fase, de precontractuele fase, de fase van de contractssluiting, de fase van de uitvoering van de kredietovereenkomst en ten slotte in de fase van het beëindigen van de kredietovereenkomst. Deze informatieverplichting is niet noodzakelijk voor kredietovereenkomsten die worden aangegaan voor een bedrag dat de som van 500 euro niet overschrijdt⁴⁹. De kredietgever en kredietbemiddelaar hebben de verplichting voldoende informatie ter beschikking te stellen om de consumenten de mogelijkheid te geven zelf de aanbiedingen te vergelijken zonder dat zij op zoek moeten gaan naar de nodige informatie⁵⁰. Het is de bedoeling dat de consument weet welke risico's aan de kredietovereenkomst verbonden zijn. Naast het ter beschikking stellen van informatie over de aan te gane overeenkomst, is het eveneens aan de kredietgever informatie in te winnen. In hoofde van de kredietgever heeft de wetgever voorzien in een resultaatsverbintenis de identiteitsgegevens van de consument te onderzoeken⁵¹ en de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (verder CKP) te raadplegen⁵². Sedert 1 april 2015 dient de kredietgever jaarlijks de kredietwaardigheid opnieuw te beoordelen door de CKP opnieuw te raadplegen. Dit geldt enkel indien het gaat over een kredietovereenkomst van onbepaalde duur⁵³.

Het Amerikaans rechtsstelsel kent een onderscheid tussen federale en deelstatelijke wetgeving. De informatieverplichting kent haar wettelijke grondslag in de TILA. Indien een onderneming een krediet aan een consument wil toekennen is vereist dat dit in overeenstemming met de federale wetgeving gebeurt. Maar, ook de wetgeving van de betreffende deelstaat moet gerespecteerd worden. Kredietgevers moeten hun exacte kredietvoorwaarden aan de consument meedelen alvorens een overeenkomst wordt afgesloten. Ze zijn verplicht de consument te voorzien van informatie m.b.t. de kosten die de lening met zich meebrengt, alsook het jaarlijks kostenpercentage te vermelden. Daarnaast, net zoals in ons nationaal recht, worden ook de regels omtrent reclame over kredietovereenkomsten aan een wettelijke regeling onderworpen⁵⁴. Ook

⁴⁸ overweging (40) richtlijn 2014/17/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010.

⁴⁹ Art. VII. 69 §2, lid 2 WER.

⁵⁰ Overweging (37) Richtlijn 2014/17/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD.

van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010.

⁵¹ art. VII.76 WER.

⁵² Art. 77 §1, lid 2 WER.

⁵³ Ibid, in fine.

⁵⁴ <http://www.hg.org/credit.html>.

beschermt de TILA, net zoals het WER dat doet, de consument tegen oneerlijke handelspraktijken en voorziet het in een herroepingsrecht⁵⁵.

AFDELING I DE DUBBELE INFORMATIEPLICHT DOOR DE KREDIETGEVER: INFORMATIE- EN RAADPLEGINGSPLICHT

I. INFORMATIE INWINNEN EN VERSTREKKEN

A. DRAAGWIJDTE

1. *Europees en nationaal*

Europa stelt voorop dat kredietgevers de consument in de precontractuele fase op de hoogte dienen te stellen. De Europese regelgeving versterkt het belang van de informatieverplichting met de nieuwe Richtlijn Consumentenkrediet. Essentieel voor de precontractuele informatieverplichting is de vermelding van het jaarlijks Kostenpercentage⁵⁶.

Het sluiten van een kredietovereenkomst vereist dat de consument op voldoende wijze wordt ondervraagd door de kredietgever. Hierdoor bekomt de kredietgever de nodige informatie die noodzakelijk geacht wordt voor het aangaan van een kredietovereenkomst. De kredietgever beschikt over de mogelijkheid enerzijds de consument zelf te ondervragen en anderzijds zich te beroepen op de consultatie van de CKP⁵⁷. Voor de kredietbemiddelaar is dit anders, deze heeft geen toegang tot de CKP⁵⁸.

De kredietgever kent een actieve informatieverplichting. Om hieraan tegemoet te komen werd het 'Europese Standaardinformatieformulier inzake consumentenkrediet' (verder SECCI) in het leven geroepen. Aan de ene kant kennen de kredietbemiddelaar en de kredietgever sedert 1 december 2010 de verplichting om de consument inlichtingen te verstrekken a.d.h.v. voornoemd formulier. De consument aan de andere kant wordt erdoor in de mogelijkheid gesteld zelf te beoordelen of diens financiële situatie voldoet aan de voorgestelde overeenkomst. Het laat de consument toe zich een beter beeld te vormen van verschillende kredietovereenkomsten, verstrekt door verscheidene kredietgevers uit verschillende lidstaten, en deze met elkaar te vergelijken. Zowel het soort krediet als de prijs⁵⁹ kunnen op deze manier vergeleken worden⁶⁰.

Het SECCI-formulier moet door de kredietgever en de kredietbemiddelaar gratis aan de consument overhandigd worden na een eerste aanvraag. Het document dient op een duurzame drager te worden overhandigd. De consument moet voldoende tijd krijgen om een vergelijking te kunnen

⁵⁵ <https://www.occ.gov/topics/consumer-protection/truth-in-lending/index-truth-in-lending.html>.

⁵⁶ Dit is "het percentage dat de contante waarden van alle tussen de kredietgever en de consument overeengekomen of overeen te komen verbintenissen op jaarbasis gelijk maakt", Art. 3 KB van 4 augustus 1992 betreffende de kosten, de percentages, de duur en de terugbetalingsmodaliteiten van het consumentenkrediet, BS 8 september 1992, 19525.

⁵⁷ E. TERRY, *Handboek consumentenkrediet*, Brugge, Die Keure, 2007, 125.

⁵⁸ Artikel 8 wet van 10 augustus 2011 betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (B.S. 25 september 2001), opgeheven en vervangen door artikel van de wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalingen- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen.

⁵⁹ De prijs wordt uitgedrukt in een jaarlijks kostenpercentage of JKP.

⁶⁰ http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/specifieke_domeinen/Financiele_diensten/consumentenkrediet/Reclame_consumentenkrediet/Europese_standaardinformatie/.

maken met andere financiële dienstverleners. Er kan dus niet geëist worden dat de overeenkomst aan een onmiddellijke ondertekening onderworpen wordt⁶¹.

De vermeldingen die het SECCI-formulier bevatten zijn quasi gelijklopend met deze opgenomen in de kredietovereenkomst zelf. Er zal enkel een onderscheid moeten worden gemaakt volgens kredietsoort. Er kunnen immers verschillende financiële constructies bestaan voor bepaalde kredietvormen, die bijgevolg nader beschreven moeten worden. Het kan derhalve gaan over een kredietopeningen, een lening of een verkoop op afbetaling. De kredietgever en kredietbemiddelaar worden geacht aan de voorwaarden van artikel VI.55 §1 te hebben voldaan wanneer ze het SECCI hebben verstrekt. De informatie heeft betrekking op een 19-tal aspecten. Zie hiervoor bijlage I (SECCI-formulier). Alle bijkomende informatie kan via een afzonderlijk document aan de consument verstrekt worden⁶².

De vragen die door de kredietgever of kredietbemiddelaar gesteld worden hebben tot doel een beeld te krijgen over de financiële situatie van de consument. Het zijn deze gegevens die aan de CKP gemeld moeten worden⁶³. Met name zal gevraagd worden naar volgende situaties⁶⁴:

1. Hoeveel de inkomsten van de consument bedragen
2. Aan welke lasten zij onderhevig zijn
3. Of de consument reeds andere lopende kredieten heeft
4. De burgerlijke stand: is hij/zij getrouwd, woont hij/zij samen of is hij/zij alleenstaand
5. Zijn er kinderen ten laste
6. Is de consument eigenaar van een woning of huurt hij/zij

2. Amerikaans

De TILA⁶⁵ voorziet in de informatieverplichting door de kredietgever en door de consument. De informatieverplichting in hoofde van de kredietgever bestaat erin de consument te informeren over de voorwaarden en kosten die aan de kredietovereenkomst verbonden zijn. Zo zullen maandelijkse aflossingen, jaarlijkse intresten, de betaaldata, de totale kostprijs en nalatigheidsintresten reeds voor het afsluiten van de overeenkomst aan de consument moeten worden meegedeeld⁶⁶.

De TILA deelt consumentenkredietovereenkomsten op in 2 ruime categorieën: open-end krediettransacties en andere dan open-end krediettransacties. Voor beiden worden andere informatieverplichtingen opgelegd. Enkel de andere dan open-end krediettransacties zijn relevant voor dit onderzoek. Ze worden ook wel *closed-end* kredieten genoemd en omvatten voornamelijk kredietovereenkomsten voor een bepaalde duur. Het totaalbedrag, het aantal afbetalingen en de afbetalingsdata worden door de consument en de kredietgever overeengekomen.

⁶¹ Bijvoorbeeld een kredietmakelaar, een autodealer, een grootwarenhuis, een winkel edm.

⁶² E. VAN ACKER, C. VERBEKE, *Guiding Collectieve schuldenregeling*, Brussel, Larcier, 2015, 2243- 2247.

⁶³ De CKP zal in een later hoofdstuk besproken worden.

⁶⁴http://economie.fgov.be/nl/consument/consumentenkrediet/rechten_plichten/kredietgever/#.WONtHG_yjtQ.

⁶⁵ Geïmplementeerd in de US code: TILA is beter bekend als Regulation B. Ze werd uitgevaardigd door the Bureau of Consumer Financial Protection (Bureau) pursuant to Title VII (Equal Credit Opportunity Act) of the Consumer Credit Protection Act, geïmplementeerd in (15 U.S.C. 1601 et seq.).12 U.S.C. 5512, 5581; 15 U.S.C. 1691b.

⁶⁶ 15 U.S.C §1632 (a).

Afhankelijk of het over een *closed-end* of *open-end* overeenkomst gaat moeten andere informatieverplichtingen worden nageleefd. Het TILA voorziet wel in een aantal algemene bepalingen die op alle overeenkomsten van toepassing zijn. Zo vereist Regulation Z §226.5 (a) (1)⁶⁷ dat alle informatie door de kredietgever op een duidelijke en verstaanbare manier moeten worden gedaan. Verder wordt vereist dat de informatie schriftelijk moet worden meegedeeld aan de consument en die laatste dat document moet meekrijgen. De consument moet erin slagen andere overeenkomsten met het aanbod te vergelijken a.d.h.v. deze informatie⁶⁸. Bovendien moet de interestvoet en het jaarlijks kostenpercentage in één oogopslag uit het document worden afgeleid.

In een closed-end kredietovereenkomst is vereist dat de informatieverplichting wordt meegedeeld aan de consument voor het krediet aan de consument wordt toegekend om ervoor te zorgen dat de consument verschillende aanbiedingen kan vergelijken⁶⁹. Regulation Z specificeert dit voorafgaan aan de overeenkomst als 'tot het ogenblik van ingebruikname' om het tijdstip van ingang te bepalen. Dit tijdstip wordt aanzien als het ogenblik vanaf hetwelke de consument gebonden is door de overeenkomst⁷⁰. Dit gebonden zijn wordt niet federaal geregeld maar is afhankelijk van de wetgeving van de deelstaten.

Naast de reeds vernoemde vereisten vraagt Regulation Z § 226.18 bijkomende informatie. Zo zal ondermeer gevraagd worden naar:

- a) De identiteit van de kredietnemer
- b) Het totaal gefinancierde bedrag
- c) Een schriftelijke oplijsting van het gefinancierde bedrag, inclusief:
 - a. De bedragen die rechtstreeks aan de consument worden doorgerekend
 - b. Het bedrag dat op de rekening van de consument wordt geplaatst
 - c. Ieder bedrag dat door een andere persoon, in naam van de consument, wordt gestort op de rekeningen
- d) De voorwaarden waaronder het jaarlijks kostenpercentage kan worden aangepast
- e) Het aantal, de hoeveelheid, en de vervaldagen waarop betalingen zijn ingepland
- f) Het totaal gefinancierde bedrag
- g) ...⁷¹

B. GEVOELIGE GEGEVENS EN GEGEVENS BESCHERMING

De kredietgever kan niet eender welke informatie aan de consument vragen om een beeld te scheppen ter afweging van de kredietovereenkomst. Zo bestaan er 'gevoelige gegevens' waar de kredietgever gewoonweg niet naar mag vragen omwille van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁶⁷ Regulation Z vormt een onderdeel van de TILA. Ze stelt regels voorop die consumenten beschermen tegen oneerlijke en misleidende handelspraktijken. Ze werd in werking gesteld door de U.S. Federal Reserve Board and de Consumer Financial Protection Bureau.

⁶⁸ 15 U.S.C. § 1601(a).

⁶⁹ 15 U.S.C §§ 1638(b), 1639(b)(1).

⁷⁰ Regulation Z § 226.17.

⁷¹ <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/12/226.18>.

Eerst en vooral moet omschreven worden over wat voor gegevens het gaat wanneer we spreken over 'gevoelige gegevens'. Het gaat om persoonsgegevens van de betrokkene die zo delicaat zijn dat ze niet verwerkt mogen worden. Persoonsgegevens zijn gegevens die iedere informatie over de betrokken natuurlijke persoon bevatten. Ze kunnen zowel informatie bevatten over het professionele of het openbare leven van de persoon⁷².

In het licht van de Belgisch regelgeving wordt steeds verwezen naar "de betrokkene" wanneer er gesproken wordt over gevoelige gegevens. De betrokkene in dit opzicht, omvat iedere natuurlijke persoon in België. De wet maakt geen onderscheid tussen Belgen en niet-Belgen⁷³.

De toepassing van de Privacywet⁷⁴ is van belang bij het verwerken van persoonsgegevens. Ze kenden een aantal malen een grondige aanpassing onder Europese invloed. De wijzigingen vormen een implementatie van Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995⁷⁵. De richtlijn had tot doel te komen tot een gelijkschakeling binnen Europa rond de regels over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De Wet van 11 december 1998⁷⁶ ging de aanpassing in de bestaande Privacywet doorvoeren. Naast de wijzigingen die tot stand gekomen zijn door de Europese regelgevingen achtte de Belgische wetgever het noodzakelijk aanpassingen door te voeren om tegemoet te komen aan de evolutie in de informaticasystemen. De Wet van 26 februari 2003 ging aanpassingen doorvoeren m.b.t. de Privacycommissie, meerbepaald met regels die betrekking hebben op de samenstelling, de bevoegdheden en het statuut van voorvermelde commissie. De wet ging tevens de grondslag vormen voor het oprichten van sectorale comités⁷⁷. De nieuwe Verordening Gegevensbescherming, die hieronder verder besproken wordt, voorziet in bijkomende regels, waardoor een aanpassing van de nationale wetgeving vereist is.

De verwerking van persoonsgegevens bij de CKP, via geautomatiseerde procédés waarin informatica en internet de centrale bron van informatie-inning vormen, vallen onder de wetgeving. Ze vormen immers een databank waarop leden zijn geregistreerd⁷⁸.

De vraag die zich vooropstelt is welke gegevens zo delicaat zijn dat ze enkel in bijzondere gevallen mogen worden verwerkt. Men kan stellen dat de naam van de kredietnemer, de woonplaats en beroepsmatige activiteit niet onder deze noemer vallen. Echter wanneer er sprake kan zijn van gegevens over levensbeschouwelijke overtuigingen, ras, gezondheid, politiek engagement, seksuele voorkeur of het bestaan van een gerechtelijk verleden, zou men kunnen opvatten als gevoelig⁷⁹.

In België is de registratie van dergelijke gevoelige gegevens in de artikelen 6, 7 en 8 van de Privacywet gereguleerd. Deze wet ziet er op toe dat op voornoemde gevoelige gegevens een

⁷² <https://www.privacycommission.be/nl/gevoelige-gegevens>.

⁷³ Art. 1 Privacywet.

⁷⁴ De Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de bescherming van persoonsgegevens, *B.S.*, 18 maart 1993.

⁷⁵ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, *Publ.*, Nr. L 281 van 23/11/1995, 0031 – 0050.

⁷⁶ Wet betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, *B.S.*, 7 mei 1999, Nr. 1999007004, 15752.

⁷⁷ <https://www.privacycommission.be/nl/node/3908>.

⁷⁸ Art. 1 §2 Privacywet.

⁷⁹ <https://www.privacycommission.be/nl/gevoelige-gegevens>.

verbod staat ze te vragen, te vermelden of mee te delen. Dit wil echter niet zeggen dat deze gegevens onder geen beding en nooit kunnen worden vermeld. De uitzonderingsgevallen voorzien in situaties waarin het noodzakelijk blijkt ze wel mee te delen of te vragen, met uitsluiting van gerechtelijke gegevens. Deze uitzonderingen bestaan uit de gevallen waarin:

- de betrokkene zijn schriftelijke toestemming heeft gegeven;
- gevallen waarin de informatieverlening noodzakelijk geacht wordt om de betrokkene nodige zorgen te verstrekken;
- de arbeidswetgeving als toepassing op de sociale zekerheid dit verplicht acht;
- de gegevens door de betrokkene zelf openbaar gemaakt zijn
- de gevoelige informatie noodzakelijk geacht wordt ter vaststelling, de verdediging of de uitoefening van een recht in rechte
- het verstrekken noodzakelijk geacht wordt in het kader van wetenschappelijk onderzoek⁸⁰

Waar nu de artikelen van de Privacywet toepasselijk zijn, zal in de toekomst een wijziging van de bestaande wetgeving moeten plaatsvinden op voorstel van de Europese Commissie⁸¹. De Algemene Verordening Gegevensbescherming⁸² (verder AVG) die op 14 april 2016 gestemd werd door de Europese lidstaten voorziet in een nieuwe regelgeving⁸³. De AVG trad op 24 mei 2016 in werking. Er wordt voorzien in een overgangsperiode van 2 jaar zodat bedrijven, organisaties maar ook de Privacycommissie de mogelijkheid krijgen om zich aan de nieuwe eisen van de Verordening aan te passen. Uiterlijk op 28 mei 2018 zal aan de nieuwe vereisten voldaan moeten zijn. De reden voor het opmaken van een Verordening gegevensbescherming is vervat in de mate waarin persoonsgegevens worden verzameld en gedeeld. De snelle technologische ontwikkelingen maar ook de globalisering vormden een reden tot stemming van de Verordening. De significante stijging van de verzameling en uitwisseling van persoonsgegevens gaven aanleiding tot het verhogen van de bescherming van persoonsgegevens⁸⁴. Door de snelle vooruitgang van technologische ontwikkelingen zag Europa nieuwe uitdagingen om het vertrouwen in de online omgeving te verwezenlijken. Het bestaan van de technologische ontwikkelingen heeft ervoor gezorgd dat bedrijven en overheden meer en meer gebruik gingen maken van persoonsgegevens. Het economische en maatschappelijke leven is ingrijpend veranderd door de snelheid waarmee persoonsgegevens verzameld kunnen worden. Het gebrek aan vertrouwen van de consument in onlinedienstverrichtingen zou voor een vertraging kunnen zorgen bij de toepassing van nieuwe technologieën. Daarom vormt de bescherming van persoonsgegevens een belangrijk aspect van de Digitale Agenda voor Europa⁸⁵ en de Europa 2020-strategie^{86 87}. Op 18 december 2015 kwamen de

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (algemene verordening gegevensbescherming), COM/2012/011 final - 2012/0011 (COD).

⁸² Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

⁸³<https://www.privacycommission.be/nl/verordening-gegevensbescherming-aangenomen-door-europees-parlement>.

⁸⁴ Overweging 6 AVG.

⁸⁵ COM(2010) 245 definitief.

Raad en het Parlement tot een akkoord en Verordening die de Richtlijn 95/46/EC zal vervangen en rond midden 2018 in voegen zal treden⁸⁸.

De belangrijkste wijzigingen t.a.v. de Privacywet hebben tot doel een betere bescherming te bieden aan personen wiens persoonsgegevens worden geregistreerd en verspreid. De nieuwigheden die in de Verordening toepassing vinden hebben tot doel het materieel recht aan te passen, sancties te voorzien en regels m.b.t. coördinatie en samenwerking tussen de gegevensbeschermingsautoriteiten op te leggen. Bovendien zal de Verordening nieuwe verplichtingen opleggen aan de verantwoordelijken en de verwerkers die instaan voor de verwerking van persoonsgegevens⁸⁹.

De Europese regelgever heeft gekozen voor een Verordening als wetgevend instrument. De reden hiervoor ligt vervat in de harmonisatie van de wetgeving. Doordat een Verordening voor de lidstaten verbindend is in al haar onderdelen, zal ze een rechtstreekse toepassing kennen in alle 28 lidstaten. Een implementatie door de lidstaten is m.a.w. niet langer vereist, wat met de Richtlijn 95/46/EC wel vereist was. De Verordening zal ervoor zorgen dat in alle lidstaten een zelfde basis aan wetgeving tot stand zal komen wat de verwerking van persoonsgegevens betreft. Of de realisatie hiervan mogelijk is kan sterk betwijfeld worden. De lidstaten krijgen immers de vrijheid om in hun nationale wetgeving bijkomende voorwaarden op te leggen⁹⁰. Daardoor blijft het aan de verantwoordelijken in de lidstaten hun beleid af te stellen en het gegevensbeschermingsrecht na te gaan⁹¹.

Wat het materieel toepassingsgebied betreft verandert er hoegenaamd weinig. De bestaande definities die in de Richtlijn werden omschreven blijven behouden en het toepassingsgebied blijft eveneens ongewijzigd. Wat het territoriale toepassingsgebied betreft, kent de Verordening wel een aantal wijzigingen. Artikel 3 van het Voorstel vermeldt expliciet dat de Verordening van toepassing is indien het gaat over een niet in de unie gevestigde verantwoordelijke voor verwerkingaanbieders indien er sprake is van verwerking van persoonsgegevens in het kader van aanbidding van goederen en diensten of gedragsmonitoring van de betrokkene⁹². De bedoeling van dit artikel bestaat eruit om niet-unie verantwoordelijken zoals onlinediensten, zoekmachines of sociale netwerken het gegevensbeschermingsrecht duidelijk te maken⁹³.

De Verordening doet geen grote aanpassingen aan de hoofdprincipes die reeds in de Richtlijn 95/46/EG werden uiteengezet, deze blijven voornamelijk behouden. In het Voorstel voor de Verordening valt te lezen in artikel 5 dat de beginselen voor de verwerking van persoonsgegevens op een zelfde manier zijn voorgeschreven als in artikel 6 van de Richtlijn. Er wordt verwezen naar

⁸⁶ COM(2010) 2020 definitief.

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012PC0011&from=NL>.

⁸⁸ E. KINDT, *Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse*, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 491- 492.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Zie ondermeer artikel 8.1, 35.4 en 80b Voorstel Verordening, Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (algemene verordening gegevensbescherming), COM/2012/011 final - 2012/0011 (COD).

⁹¹ E. KINDT, *Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse*, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 493.

⁹² Art. 3 Voorstel Verordening.

⁹³ HvJ, C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. v AEPD, Gonzalez*, 13 mei 2014.

een rechtmatige, juiste en adequate verwerking. Gegevens kunnen enkel worden verzameld i.g.v. welbepaalde doeleinden die uitdrukkelijk omschreven worden⁹⁴. De nieuwigheid in de Verordening is gericht op het transparantiebeginsel en de verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens, het zogenaamde 'accountability principle' wat zich veruitwendigd in het verzamelen en bijhouden van de informatie m.b.t. personen door de verantwoordelijke⁹⁵.

Wat betreft het verbod op de verwerking van gevoelige gegevens gaat de verordening een stap verder dan de bestaande richtlijn 95/46/EG. De lijst met de betreffende gegevens werd aan een uitbreiding onderworpen net als de uitzonderingen op het bestaande verbod⁹⁶.

Wat de aanpassingen betreft die in de AVG worden opgenomen zijn de volgende de voornaamste:

a. Strengere voorwaarden

In eerste instantie doelt de AVG op een betere bescherming van de betrokkene door het stellen van strengere voorwaarden wat betreft de toestemming in de verwerking van persoonsgegevens. Er werd aangetoond dat in gevallen waarin personen hun toestemming moeten geven voor onlineverrichtingen, de algemene voorwaarden voor het verzamelen van persoonsgegevens niet in kennis werden genomen. Het betrof onlineverrichtingen betreffende sociale netwerken, zoekmachines edm. De reden hiervoor is dat deze voorwaarden vaak te moeilijk verstaanbaar blijken. Anderzijds bestaat het gevoel dat er geen andere mogelijkheid is dan toe te stemmen met de voorwaarden. Na het geven van de toestemming kan men in veel van de gevallen ook niet terug. Daarom werd in de verordening opgenomen dat de toestemming op uitdrukkelijke en verstaanbare wijze zal moeten worden gevraagd⁹⁷. Bovendien moet de betrokkene in de mogelijkheid verkeren zijn toestemming op ieder moment te kunnen intrekken zonder hiervoor omslachtige handelingen te moeten stellen. Deze mogelijkheid zal steeds voorafgaand aan de betrokkene moeten worden medegedeeld⁹⁸.

b. Transparantie en informatie

Het Voorstel tot Verordening richt zich op een grotere mate van transparantie zoals omschreven in hoofdstuk 3. Wanneer een betrokkene in het kader van een online kredietovereenkomst gevraagd wordt zijn persoonsgegevens te delen zal een voorafgaande verplichting bestaan in hoofde van de verantwoordelijke van de verwerking van die gegevens om voldoende informatie te verstrekken m.b.t. diens identiteit eveneens als de doeleinden waarvoor de informatie zal moeten worden verstrekt. Bovendien zal de betrokkene op voldoende wijze moeten worden geïnformeerd over het opstellen van profielen, de redenen die achter geautomatiseerde beslissingen liggen alsook de

⁹⁴ Artikel 5 Voorstel Verordening.

⁹⁵ E. KINDT, *Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 495.

⁹⁶ E. KINDT, *Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 496.

⁹⁷ Artikel 7.2 Voorstel Verordening.

⁹⁸ Artikel 7.3 Voorstel Verordening.

gevolgen die erop betrekking hebben⁹⁹. Daarnaast zal de betrokkene ook moeten worden geïnformeerd over zijn klachtenrecht bij de gegevensbeschermingsautoriteit¹⁰⁰.

Wat de rechten van de betrokkene betreft worden in het Voorstel nieuwe bepalingen opgenomen m.b.t. de gegevensoverdraagbaarheid en het nieuwe recht op vergeten. Omtrent de gegevensoverdraagbaarheid aan andere verantwoordelijken wordt in artikel 18.2(a) van het Voorstel als vernieuwend aspect opgenomen dat, indien technisch deze mogelijkheid voorhanden is, het voor de betrokkene mogelijk wordt gemaakt zijn gegevens te laten over dragen van de ene verantwoordelijke naar de andere. Het recht op vergeten dat in het Voorstel besproken wordt komt tot stand in een geheel nieuw artikel¹⁰¹. Het is erop gericht om in gevallen waarin de gegevensverwerking niet langer noodzakelijk geacht wordt of indien er sprake is van een intrekking van toestemming de bestaande opgenomen gegevens te laten verwijderen. Deze regel is tot stand gekomen na recente rechtspraak van het Hof van Justitie¹⁰² waardoor het onder de aandacht van de Europese wetgever is gekomen. Indien het niet langer noodzakelijk is de bestaande gegevens te bewaren of indien er een intrekking van toestemming tot stand komt is het aan de verantwoordelijke van de gegevensverwerking om andere verantwoordelijken, die tevens over deze gegevens beschikken, van dit verzoek op verwijdering op de hoogte te stellen¹⁰³.

Artikel 23 van het Voorstel voorziet in een nieuwe verplichting voor de verantwoordelijke van de gegevensverwerking. Het bepaalt expliciet dat de verantwoordelijke moet voorzien in mechanismen die erop gericht zijn enkel gegevens te verzamelen die het doel van de gegevensverwerking uitmaken. Dit impliceert bijgevolg ook dat de gegevens die worden verzameld zowel qua tijdsduur als hoeveelheid beperkt moeten worden tot de doeleinden¹⁰⁴.

Indien er sprake is van een inbreuk d.m.v. een datalek voorziet het Voorstel in de verplichting voor de verwerker van de persoonsgegevens dit onverwijld te melden. Bovendien vereist het Voorstel dat de toezichthoudende autoriteiten de betrokkene hiervan op de hoogte dienen te stellen binnen de 72 uren nadat gebleken is dat de inbreuk zich heeft voorgedaan. Aan deze verplichting moet geen gevolg gegeven worden wanneer blijkt dat lekken van de data geen inbreuk vormt op de rechten en vrijheden van het betrokken individu¹⁰⁵. Hiernaast wordt tevens voorzien in een privacyeffectenbeoordeling in artikel 33. Dit betekent dat de verantwoordelijke de verplichting kent een evaluatie te maken indien nieuwe technologieën voorhanden zijn die een risico inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Deze evaluatie zal volgens het Voorstel in een 3-tal gevallen noodzakelijk geacht worden. Eerst en vooral indien er sprake is van een evaluatie van persoonlijke aspecten in het kader van een geautomatiseerde verwerking die een nadeel kunnen inhouden voor de betrokkene. Ten tweede indien de verwerking van gevoelige gegevens op grote schaal plaats vindt of wanneer de verwerking betrekking heeft op strafrechtelijke veroordelingen of misdrijven. Ten derde zal dergelijke evaluatie vereist worden i.g.v. systematische monitoring die

⁹⁹ E. KINDT, Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 497.

¹⁰⁰ Artikel 14 en 14a Voorstel Verordening.

¹⁰¹ Artikel 17 Voorstel Verordening.

¹⁰² HvJ *Google Spain*, 2014.

¹⁰³ E. KINDT, Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 498.

¹⁰⁴ *Ibid*, p 499-500.

¹⁰⁵ Artikel 32 Voorstel Verordening.

op grote schaal geschiedt in publieke plaatsen¹⁰⁶. Indien kan worden aangetoond door voornoemde effectenbeoordeling dat er sprake is van een risico heeft de verantwoordelijke de verplichting de toezichthoudende overheid te consulteren teneinde toestemming en advies te verkrijgen voor de verwerking van de persoonsgegevens om zo de risico's voor de betrokkenen te beperken¹⁰⁷.

Naast voornoemde wijzigingen gaat het Voorstel ook in op de aanstelling van een functionaris voor gegevensbescherming in de artikelen 35 tot 37. Deze verplichting wordt vereist in 3 gevallen: a) indien er sprake is van een verwerking door publieke overheden met uitzondering van rechtbanken; b) bij verwerking van persoonsgegevens op grote schaal, uitgevoerd door ondernemingen die minstens 250 werknemers telt; en c) indien de voornaamste activiteit gevoelige gegevens omvat. De functionaris heeft de verplichting zijn taak in volledige onafhankelijkheid te vervullen¹⁰⁸.

Wanneer blijkt dat er een inbreuk wordt vastgesteld voorziet het Voorstel in hoge administratieve sancties. Wanneer er sprake is van een niet naleving van het gegevensbeschermingsrecht wordt voorzien in een klachtenprocedure alsook in vergoeding die door alle toezichthoudende overheden kan worden opgelegd in de mate dat het nationaal recht daarin voorziet¹⁰⁹.

C. GEGEVENSBESCHERMINGSAUTORITEITEN

Als laatste belangrijk onderdeel van het Voorstel van de Verordening wordt de samenwerking tussen gegevensbeschermingsautoriteiten geregeld. Artikel 51 vereist dat het toezicht op nationaal niveau blijft wat betekent dat het toekomt aan de lokale gegevensbeschermingsautoriteiten. In België komt dit toezicht toe aan de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke levenssfeer (verder CBPL). Wat de samenwerking betreft tussen de gegevensbeschermingsautoriteiten, voorziet artikel 54a in een mechanisme om te komen tot een gelijkgeschakeling tussen de lidstaten. Om tot deze gelijkgeschakeling te komen zal een *Europees Data Protectie Board* worden opgericht¹¹⁰.

De CBPL, ook wel de privacycommissie genoemd, ziet erop toe dat persoonsgegevens beveiligd worden en op een zorgvuldige wijze gebruikt worden. Ze heeft als voornaamste doel de privacy te waarborgen¹¹¹.

Het Amerikaans recht kent geen overkoepelende federale regeling die de verzameling en het gebruik van persoonlijke gegevens reguleert. In de plaats daarvan kent ze een verzameling van federale systemen en reguleringen die elkaar vaak overlappen of tegenspreken. Er bestaan veel richtlijnen die ontwikkeld werden door de verschillende overheidsinstanties. Deze kennen geen kracht van wet maar worden wel als gezaghebbend aanzien. Zo kan onder meer verwezen worden naar een breed scala van consumentenbeschermende wetgeving, die an sich geen primair recht

¹⁰⁶ E. KINDT, Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, 501-502.

¹⁰⁷ Artikel 34 Voorstel Verordening.

¹⁰⁸ Artikel 35- 37 Voorstel Verordening.

¹⁰⁹ Artikel 76 Voorstel Verordening.

¹¹⁰ E. KINDT, Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse, in *Recht in beweging*, 23ste VRG-alumnidag 2016, Antwerpen- Apeldoorn, Maklu, 2016, p 503.

¹¹¹ <https://www.privacycommission.be/nl>.

vormen maar wel dienst doen ter bescherming van oneerlijke praktijken wat betreft het inwinnen van informatie die de persoonlijke levenssfeer raakt¹¹².

De meest gezaghebbende wetgeving die relevant is voor dit onderzoek zijn de volgende:

Eerst en vooral moet verwezen worden naar 'The Federal Trade Commission Act'¹¹³ (FTC Act), die een federale consumentenbeschermende wetgeving omvat. Ze verbiedt oneerlijke en misleidende handelspraktijken en kan dienst doen voor zowel online als offline verrichtingen¹¹⁴.

Vervolgens kan verwezen worden naar 'The Financial Service Modernization Act'¹¹⁵ (Gramm-Leach-Bliley Act (GLB)) die de verzameling, het gebruik en openbaarmaking van financiële informatie reguleert. Ze kan worden toegepast op financiële instellingen zoals banken, verzekeringsmaatschappijen en andere ondernemingen die financiële diensten en producten aanbieden. De GLB limiteert de grenzen waarbinnen informatie openbaar gemaakt mag worden. Bovendien vraagt ze in sommige gevallen dat financiële instellingen hun praktijken in kennis geven. Ook voorziet de GLB in de mogelijkheid voor betrokkenen hun gegevens te laten schrappen. Naast deze regels wordt voorzien in privacyreglementering, uitgevaardigd door nationale bankeninstellingen. Ook het FTC vaardigde regels uit waaronder *de Safeguard Rule*, *de Disposal Rule* en *de Red Flag Rule*, die eveneens betrekking hebben op de bescherming en verwijdering van financiële data¹¹⁶.

Ten derde zijn de 'Fair Credit Reporting Act'¹¹⁷ en de 'Fair and Accurate Credit Transaction Act' (die in de Fair Credit Reporting Act werd geïmplementeerd) relevant. Zij gelden voor de rapporteringsagentschappen m.b.t. consumenten, de kredietgevers en al wie informatie over consumenten verwerkt en rapporteert. De rapportering bestaat in iedere communicatie door een agentschap die betrekking heeft op de kredietwaardigheid van de consument, zijn financiële historiek, en iedere eigenschap van de consument die beoordeeld wordt om te evalueren of een consument een kredietovereenkomst kan aangaan¹¹⁸. Over deze rapporteringsagentschappen zal verder gesproken worden in Hoofdstuk IV, afdeling 2 'instellingen ter bestrijding van de overmatige schuldenlast'.

Net zoals in de Europese regelgeving, wordt in de Amerikaanse voorzien in een pre-contactuele informatieverplichting in hoofde van de kredietgever. De consument zal voorafgaand aan het sluiten van de kredietovereenkomst een informatieformulier aangeboden krijgen. Dat formulier omvat alle voornaamste eigenschappen van de overeenkomst zodat de consument vrij is te vergelijken met andere aanbiedingen¹¹⁹. In dit opzicht zijn de Europese en Amerikaanse regelgeving in overeenstemming met elkaar.

¹¹²[https://content.next.westlaw.com/65020467?__lrTS=20170406115515002&transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://content.next.westlaw.com/65020467?__lrTS=20170406115515002&transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1).

¹¹³ 15 U.S.C. §§41-58.

¹¹⁴ <https://www.ftc.gov/enforcement/statutes/federal-trade-commission-act>.

¹¹⁵ 15 U.S.C. §§6801-6827.

¹¹⁶ J. MADURA, *Financial Markets and Institutions*, Stanford, 2014, 502.

¹¹⁷ 15 U.S.C. §1681.

¹¹⁸ <http://www.hg.org/credit.html>.

¹¹⁹ T. A. DURKIN, G. ELLIEHAUSEN, M. E. STATEN, T. J. ZYWICKI, *Consumer Credit and the American Economy*, Oxford, Oxford University Press, 2014, 528 p.

D. AANSPRAKELIJKHEID VAN DE KREDIETGEVER IGV ONJUISTE INFORMATIE

Het verstrekken van informatie kan gevolgen kennen voor de bewijslast binnen het consumentenkrediet. Indien er sprake zou zijn van een inspanningsverbintenis zou dit betekenen dat de consument moet bewijzen dat de kredietgever een fout heeft gemaakt. De consument zal moeten bewijzen dat de kredietgever zich niet gedragen heeft als een normaal, zorgvuldig en redelijk persoon, verkerend in dezelfde omstandigheden¹²⁰.

Volgens het arrest van het hof van Cassatie van 10 december 2004 kan echter worden afgeleid dat er geen volledige bewijslast bij de consument berust. Het arrest stelt voorop dat de bewijslast bij de consument rust maar dat het eveneens aan de kredietgever is bij te dragen tot dat bewijs binnen de wettelijk bepaalde grenzen¹²¹. Zo zal het voor de consument makkelijker worden aan te tonen dat een kredietgever zijn verplichting niet heeft nagekomen.

De belangrijkste informatieverplichting die de Amerikaanse TILA vereist is deze van de aanduiding van de kosten die het krediet met zich mee brengt, samen met de vermelding van het jaarlijks kostenpercentage. De niet vermelding ervan kan aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding¹²². Bovendien kan een onjuiste vermelding of het niet vermelden, tot de ontbinding van de overeenkomst leiden. De tekortkoming maakt immer een materiële tekortkoming uit in hoofde van de kredietgever¹²³.

AFDELING II DE RAADGEVINGSVERPLICHTING DOOR DE KREDIETGEVER

Het WER legt in artikel VII.75, naast de informatieverplichting, eveneens een raadgevingsverplichting op. Dit houdt in dat de kredietgever en kredietbemiddelaar het krediet moeten aanbieden dat het best is aangepast aan de consument, zowel wat het bedrag als wat de soort van overeenkomst betreft. Er moet rekening worden gehouden met de financiële situatie van de consument maar ook met het doel van het krediet. Indien de kredietgever van mening is dat geen enkele overeenkomst aan de behoefte van de consument voldoet of indien er twijfel kan bestaan over de terugbetalingsmogelijkheden, zal de kredietgever moeten weigeren een overeenkomst af te sluiten¹²⁴.

Deze raadgevingsverplichting kan in het Amerikaans recht niet rechtstreeks in de federale of deelstatelijke wetgeving terug gevonden worden.

¹²⁰ W. VAN GERVEN, m.m.v. S. COVEMAERKER, *Verbintenissenrecht*, Leuven, Acco, 2006, 33.

¹²¹ Cass. 10 december 2004, *Europabank / D.E. e.a.*, AR C.03.0143.N.

¹²² 15 U.S.C § 1640(a)(3).

¹²³ 15 U.S.C. § 1602(u).

¹²⁴ Vred. Westerlo 14 maart 1997, T.Vred. 1998, 553.

AFDELING III DE INFORMATIEVERPLICHTING DOOR DE CONSUMENT

I. JUISTE EN VOLLEDIGE INFORMATIE

Niet enkel de kredietgever moet aan een informatieverplichting voldoen. Deze verplichting is wederzijds waardoor op de consument eenzelfde verplichting rust.

De Belgische wetgeving voorziet dat het tevens aan de consument is om op een volledige en juiste wijze te antwoorden op de vragen die door de kredietgever worden gesteld. De kredietnemer kent een passieve informatieverplichting wat betekent dat de consument maar informatie moet meedelen indien daar door de kredietgever om verzocht wordt. Hij moet dan ook niet spontaan informatie ter beschikking stellen aangezien van een consument niet kan worden verwacht te weten welke informatie de kredietgever noodzakelijk acht¹²⁵.

Wanneer de kredietgever de consument gaat ondervragen, wordt van de consument verwacht dat deze de vragen op een juiste en volledige manier zal beantwoorden. Er wordt op dat ogenblik een zekere medewerking van de consument verwacht. Wanneer bijvoorbeeld gevraagd wordt naar het professionele inkomen van de consument is het niet relevant een loonfiche neer te leggen indien de consument ontslaan is¹²⁶.

Naast het geven van juiste en volledige informatie dient de consument te goeder trouw te handelen. Wanneer de consument informatie, die een weerslag kan hebben op de kredietovereenkomst, achterhoudt, kan dit niet als een te goeder trouw handelen aanzien worden. Zo zal bijvoorbeeld het niet vermelden van een ziekte die een impact op het professionele leven van de consument kan hebben een vorm van kwader trouw inhouden. De kredietgever heeft niet het recht vragen te stellen m.b.t. de gezondheid van de consument maar in dergelijke situaties wordt van de consument verwacht dat deze spontaan de situatie aan de kredietgever zal uitleggen¹²⁷.

In de Amerikaanse wetgeving valt geen gelijkaardige informatieverplichting in hoofde van de consument waar te nemen. Waar binnen Europa de informatieverplichting strikt gereguleerd werd, valt op te merken dat de V.S. vooral beroep gedaan wordt op de kredietrapporteringsagentschappen. Deze agentschappen houden 'credit reports' van de consumenten bij waarin hun kredietstand in wordt weergegeven. Indien de consument een consumentenkredietovereenkomst wenst af te sluiten is het belangrijk dat hij voldoende informatie ter beschikking stelt. Hierop wordt later teruggekomen.

II. SANCTIE

Indien de consument zich niet aan zijn informatieverplichting houdt, wordt door de wetgever voorzien in een burgerlijke sanctie. Zo kan de rechter overeenkomstig artikel VII. 204 de ontbinding van de kredietovereenkomst uitspreken wanneer de consument heeft nagelaten inlichtingen te verstrekken of indien hij onjuiste gegevens heeft meegedeeld. De rechter kent een

¹²⁵ Vred. Kortrijk (2de k.) 31 oktober 2006, Jaarboek Kredietrecht 2006, 26.

¹²⁶ D. BLOMMAERT, "Aansprakelijkheid bij (consumenten)kredietverlening: pleidooi voor „tripolair“ realisme", T.Vred.1998, afl. 11-12, 537 (hierna verkort D., BLOMMAERT, "Aansprakelijkheid").

¹²⁷ Vred. Rochefort 2 april 1997, DCCR 1997, nr. 37, 380.

appreciatiemarge om een inschatting te maken van de ernst van de fout¹²⁸. De consument zal in dergelijke gevallen het geleende bedrag onmiddellijk moeten terugbetalen¹²⁹. Ook de kosten die in de looptijd van het krediet werden gemaakt zullen in aanmerking genomen moeten worden. Via het gemene recht beschikt de kredietgever over een mogelijkheid tot vergoeding indien hij bijkomende schade heeft geleden.

Aangezien in Amerika geen federale wetgeving bestaat die de informatieverplichting in hoofde van de consument reglementeert, zijn diengevolge ook geen sancties waar te nemen die een verkeerde of onvoldoende informatiestroom bestraffen.

TUSSENCONCLUSIE

Zowel binnen Europa als in de V.S. zien we een overload aan informatie die de consumenten ter beschikking wordt gesteld. Dit kan leiden tot een informatie-assymmetrie. Het is voor de consument moeilijk een weldoordachte afweging te maken van de aangeboden voorstellen die hem ter beschikking staat. Om hieraan tegemoet te komen hebben kredietgevers zowel in het Europese/Belgisch recht als in het Amerikaans recht de verplichting de consument voldoende te informeren vooraleer een overeenkomst wordt afgesloten, op straffe van sanctie. Binnen Europa wordt deze informatieverplichting aan strikte regels onderworpen. Zowel de kredietgever als de consument hebben de verplichting hun tegenpartij op voldoende wijze informatie te verschaffen. De Europese Richtlijn consumentenkrediet voorziet in een dubbele verplichting t.a.v. de kredietgever. Er moet zowel voldaan worden aan de informatieverplichting als aan de adviesverplichting. Niet enkel de kredietgever maar ook de consument krijgt een verplichting opgelegd. A.d.h.v. het SECCI-formulier moet de consument zo volledig en juist mogelijk alle nodige informatie verlenen die noodzakelijk geacht wordt om een kredietovereenkomst aan te gaan. In vergelijking met het Amerikaans recht valt op dat de Amerikaanse regelgever uitgaat van een ander concept. Er wordt een open-grenzen-beleid gehanteerd, wat inhoudt dat er aan de ene kant federale wetgeving bestaat maar aan de andere kant ook Statenwetgeving. Die federale wetgeving tracht te komen tot een zeker mate van uniformiteit maar door de verschillende wetgeving die bestaat in de Staten kan een zeker vorm van complexiteit en diversiteit worden waargenomen.

Wat voornamelijk opvalt is dat de informatieverplichting binnen Europa ook t.a.v. de consument geldt. In het Amerikaans recht zijn geen gelijkaardige regels terug te vinden die de consument verplichten de kredietgever te voorzien met informatie over de kredietwaardigheid. Financiële instellingen in de V.S. zullen zich enkel richten op de credit score die door 'credit bureaus' worden verzameld. Het is aan de consument ervoor te zorgen dat de informatie juist en volledig is.

De vraag die zich toespits op gegevens die niet verwerkt mogen worden kan worden beantwoord met 'gevoelige gegevens'. De nieuwe AVG legt binnen Europa voorwaarden op aan de kredietgever. Niet alle gegevens mogen door de kredietgever gevraagd worden. De AVG was noodzakelijk omwille van de mate waarin gegevens worden opgeslagen en verwerkt in een steeds sneller evoluerend technologisch landschap. Bedrijven en overheden maken door deze versnelling sneller en vaker gebruik van persoonsgegevens. De voornaamste wijzigingen die de Verordening tot doel

¹²⁸ J.P. BUYLE, "Les devoirs précontractuels du prêteur en matière de crédit à la consommation et la charge de preuve du manquement à ces obligations" (noot onder Cass. 10 december 2004), RCJB 2005, nr. 15, 698.

¹²⁹ R. STEENNOT, "De miskenning", supra noot 15, (397) 399.

heeft richten zich op een hogere bescherming van persoonsgegevens die geregistreerd en verspreid worden. De AVG zal na inwerkingtreding vooral het materieel recht aanpassen en nieuwe sancties i.g.v. miskenning voorzien. Daarnaast worden ook regels opgelegd om de coördinatie en samenwerking te versterken tussen gegevensbeschermingsautoriteiten. De verwerking van persoonsgegevens in de V.S. kent geen overkoepelende privacywetgeving. In het kader van de verzameling en het gebruik van persoonsgegevens bestaat een hele reeks gezaghebbende wetgeving, allen gericht op consumentenbescherming. Daarnaast bestaan er ook nog een reeks richtlijnen, uitgevaardigd door overheidsinstanties. Op te merken valt dus dat er geen consequent privacy-beleid in de V.S. valt af te leiden, wat wel het geval is binnen de E.U. M.i. kent de consument binnen Europa dan ook een betere bescherming dan wanneer gegevens in de V.S. worden opgevraagd. Anderzijds is de consument in de V.S. volledig verantwoordelijk voor de gegevens die hij verstrekt waardoor de verantwoordelijkheid bij de consument zelf ligt. Gegevens die hij niet wil verstrekken zal hij m.a.w. dus ook niet moeten verstrekken.

HOOFDSTUK IV OVERMATIGE SCHULDENLAST

AFDELING 1 DE SCHULDENLAST IN BELGIË EN EUROPA VS AMERIKA

Door de toenemende aandacht van de problematiek rond overmatige schuldenlast en de digitalisering van informatiesystemen zijn steeds meer gegevens omtrent de schuldenlast van particulieren beschikbaar. Bij het onderzoeken van deze gegevens kan maar één conclusie getrokken worden: de schuldenlast kent een drastische stijging in de afgelopen jaren en decennia. Dit zowel voor België als andere Westerse landen. De deregulering van de kredietmarkt sedert de jaren '80 van de vorige eeuw heeft deze tendens in de Westerse landen doen opleven. De latere economische recessie van de jaren '90 heeft voor een verdere toename van de schuldenlast gezorgd¹³⁰.

De cijfers liegen er niet om. Wanneer we de schuldenlast binnen Europa bekijken valt af te leiden dat kredietverlening voor de economie en de consumenten van groot belang blijft om hun projecten te realiseren. Daardoor kan in de Westerse landen gesproken worden van een zogenaamde 'credit society', een maatschappij waarbinnen krediet een essentieel onderdeel vormen van de economie en de kredietmarkt die bijdragen tot de economische groei¹³¹.

Ook in de VS zien we de groei van het aantal kredietovereenkomsten. Enkel in 2009 kon een lichte daling worden waargenomen, waarna de consumenten het jaar nadien weer overvloedig kredietovereenkomsten aangingen¹³².

I. ONDERSCHIED HOGE EN OVERMATIGE SCHULDENLAST

Aan de schuldenlast kan niet onmiddellijk worden afgeleid of er sprake is van een hoge of een overmatige schuldenlast. Er is een subjectief aspect verbonden aan de redenering. Zowel een hoge als relatief lage schuldenlast kunnen een overmatige schuldenlast tot gevolg hebben¹³³. In landen waar de consumentenkredietmarkt sterk ontwikkeld is blijkt dat consumenten in verhouding minder betalingsachterstanden hebben opgelopen¹³⁴.

Om die reden zal veeleer een definitie van overmatige schuldenlast noodzakelijk zijn. De overmatige schuldenlast kan worden afgeleid uit het onvermogen van individuen of gezinnen om

¹³⁰ J. NIEMI, "Overindebted households and law: prevention and rehabilitation" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (91) 100.

¹³¹ J. NIEMI-KIESLILAINEN, en A. S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 4.

¹³² <https://www.philadelphiafed.org/consumer-credit-and-payments/statistics/>.

¹³³ C. FRADE en C. ABREU LOPES, "Overindebtedness and financial stress: a comparative study in Europe" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (249) 254.

¹³⁴ J. NIEMI-KIESLILAINEN, en A. S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 7.

hun schulden te betalen¹³⁵. Er moet rekening gehouden worden met alle schulden waarmee de huishoudens geconfronteerd worden. Zo bestaan er naast de kredieten nog andere schulden zoals belastingsschulden, energiefacturen, huurgelden etc. die hun bijdrage leveren in de overmatige schuldenlast¹³⁶.

II. DE OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN DE OVERMATIGE SCHULDENLAST

Door een geheel aan specifieke omstandigheden die de overmatige schuldenlast bewerkstelligen moet iedere situatie afzonderlijk beoordeeld worden. Toch bestaan er een aantal oorzaken die aan de grondslag van de overmatige schuldenlast liggen. Veelal zijn de rechtstreekse oorzaken te vinden in een slecht vermogensbeheer en het aangaan van te veel schulden in combinatie met een laag inkomen. Vooral onvoorzien omstandigheden kunnen de overmatige schuldenlast sterk beïnvloeden¹³⁷. Ook onrechtstreekse oorzaken kunnen de overmatige schuldenlast in de hand werken. Ze kan veroorzaakt worden door werkloosheid waardoor de schuldenlast mee zal evolueren met het economisch klimaat. Daarnaast kennen ook culturele en structurele factoren hun invloed. Zo kennen financiële educatie en het omgaan van een krediet invloeden in een land. Structurele factoren zoals deregularisering en democratisering van de kredietmarkt, alsook de sociale zekerheid kennen een impact op de overmatige schuldenlast¹³⁸. Daarnaast bestaan er factoren die een individueel karakter kennen. De kans op overmatige schuldenlast verhoogt voor gezinnen waarin veel kinderen opgroeien. Ook jonge en onstabiele gezinnen zijn vatbaarder voor overmatige schuldenlast¹³⁹. Personen die een woning huren zijn t.o.v. personen die een woning in eigendom hebben zullen eerder in een situatie van overmatige schuldenlast verkeren¹⁴⁰.

III. DE GEVOLGEN VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST

¹³⁵ F. DOMONT-NAERT, *Le surendettement des consommateurs en Belgique*, Louvain-la-Neuve, UCL, 1993, 6; C. FRADE en C. ABREU LOPES, "Overindebtedness and financial stress: a comparative study in Europe" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (249) 249; U. REIFNER, "A call to arms - for regulation of consumer lending" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (105) 106.

¹³⁶ J. NIEMI-KIESLILAINEN, en A. S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf 7.

¹³⁷ F. FERETTI, "The regulation of consumer credit information systems: Is the EU missing a chance?", *Legal Issues of Economic Integration* 2007, afl. 34, 124.

¹³⁸ C. FRADE en C. ABREU LOPES, "Overindebtedness and financial stress: a comparative study in Europe" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (249) 251.

¹³⁹ V. COLAERT en T. VAN DYCK, "Financial services" in H.W. MICKLITZ, J. STUYCK, E. TERRY, D. DROSHOUT (eds.), *Ius commune casebooks on the common law of Europe: cases, materials and text on consumer law*, Portland, Hart, 2010, 393.

¹⁴⁰ D. DAVYDOFF, N. JENTZSCH, E. KEMPSON et al., "Towards a common operational European definition of over-indebtedness", Report for the DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, februari 2008, <http://ec.europa.eu/social/>, 8-20.

Overmatige schuldenlast kent voor de gezinnen en personen maar ook voor de maatschappij verregaande gevolgen, die niet steeds eenvoudig waar te nemen zijn. Het duidelijkst zijn de gevolgen voor het individu. Personen en gezinnen die te kampen hebben met overmatige schuldenlast ervaren niet enkel een financiële maar ook een sociale uitsluiting¹⁴¹. Door het moeten snoeien in de uitgaven moeten deze personen een enorme financiële inspanning doen om niet verder in de schulden weg te zinken¹⁴². Wanneer die inspanning onmogelijk blijkt kan de schuldenlast leiden tot armoede. De sociale en economische gevolgen brengen op hun beurt fysieke dan wel psychische gevolgen teweeg. Het bestaan van de overmatige schuldenlast brengt gevoelens van schaamte, stress, angst, hopeloosheid enzovoort met zich mee. Maar ook de fysieke gevolgen zijn niet te onderschatten. Door het te veel aan stress en angst kunnen personen die in dergelijke situaties verkeren gaan lijden aan hart- en vaatziekten en kan er ernstig gewichtsverlies ontstaan. Bovendien zullen personen die zich geen uitweg voor ogen zien sneller naar overtollig drank-en drugsgebruik neigen en valt zelfs zelfmoord niet uit te sluiten¹⁴³.

De gevolgen voor de maatschappij zijn eveneens niet te onderschatten. Het bestaan van overmatige schuldenlast kan leiden tot een sociaal en economisch ongewenst gedrag van de persoon in kwestie. Ze zullen enerzijds ten laste vallen van het sociale zekerheidssysteem. Anderzijds bestaat er dan weer het verlies aan productiviteit en consumptie aangezien overmatige schuldenlast in de weg zal staan voor een optimale beschikbaarheid op de arbeidsmarkt¹⁴⁴.

In 1991 koos de wetgever ervoor, na bijna 20 jaar toepassing van de wet, om een specifieke weigeringsplicht te voorzien in artikel 15 Wet op het Consumentenkrediet¹⁴⁵ ter bestrijding van de overmatige schuldenlast. Deze weigeringsplicht kwam onder invloed van de nieuwe Richtlijn Consumentenkrediet¹⁴⁶ echter op de helling te staan. De nieuwe Richtlijn voorzag evenwel in de controle op kredietwaardigheid maar had de weigeringsplicht niet in de wettekst opgenomen.

AFDELING 2 DE BESTRIJDING VAN DE OVERMATIGE SCHULDENLAST

¹⁴¹ T. WILSON, "Responsible lending or restrictive lending practices? Balancing concerns regarding overindebtedness with addressing financial exclusion." in M. KELLY-LOUW, J. NEHF, en P. ROTT, *The future of consumer credit regulation*, Londen, Ashgate, 2008, 91; C. FRADE en C. ABREU LOPES, "Overindebtedness and financial stress: a comparative study in Europe" in J. NIEMI, I. RAMSAY en W. WHITFORD (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, 249.

¹⁴² J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 10.

¹⁴³ M. MOSER (ed.), *Overindebtedness as a barrier to labour market access in Europe*, Linz, ASB Schuldnerberatungen, GmbH, 2004, 26.

¹⁴⁴ J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 11; U. REIFNER, J. KIESLILAINEN, N. HULS, H. SPRINGENEER, "Consumer Overindebtedness and Consumer Law in the European Union", Rapport nr. B5-1000/02/000353, Institute for Financial Services (Erasmusuniversiteit Rotterdam en Universiteit van Helsinki), 2003, http://www.ecri.eu/new/system/files/26+consumer_overindebtedness_consumer_law_eu.pdf, 57; J. POTTOW, "Private liability for reckless consumer lending", *Un.Ill.L.Rev.* 2007, afl. 1, (405) 412

¹⁴⁵ Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, BS 9 juli 1991, 15203.

¹⁴⁶ Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, Pb.L. 22 mei 2008, afl. 133, 66.

Om een evenwicht te bewaren tussen het aangaan van een kredietovereenkomst en de daaropvolgende mogelijke collectieve schuldenregeling i.g.v. insolventie van de niet betalende schuldenaar, is een financieel toezicht vereist.

Binnen de Europese lidstaten wordt deze taak steeds voorbehouden aan de nationale toezichthouders. Richtlijnen geven aan de lidstaten vrijheid wat betreft de omzetting naar hun nationale rechtsorde. Hierdoor stellen de lidstaten zich in de mogelijkheid een eigen systeem van toezicht uit te bouwen¹⁴⁷. De richtlijnen gaven ook de mogelijkheid tot invoering van een alternatieve regelgeving. Bovendien kunnen ze voorzien in een afwijking van de vooropgestelde regelgeving die werd vastgelegd. De doelstelling van de interne markt en het speelveld van de financiële markt kwam hierdoor in gevaar. Daardoor werd geoordeeld dat wanneer een specifieke regelgeving moet worden vastgesteld, eerder de Verordening dan de Richtlijn het instrument bij uitstek blijkt aangezien deze wel rechtstreeks toepasselijk zijn in de nationale regelgeving van de lidstaten en daardoor rechtstreeks kan worden afgedwongen¹⁴⁸.

De klassieke preventieve bestrijdingsmiddelen in de strijd tegen overmatige schuldenlast zijn als middel bij uitstek gelegen in de informatieverplichting. Deze verplichting richt zich met name op het grondig informeren van de consument, wat de informatie-assymmetrie tussen de kredietnemer en de kredietgever vermindert. Zo kan de consument met kennis van zake een beslissing nemen. Deze informatieverplichting werd reeds in voorgaand hoofdstuk 3 besproken.

Naast preventieve bestrijdingsmiddelen bestaan er eveneens curatieve maatregelen. Deze dienen volgens Europa maar als laatste redmiddel te worden ingezet¹⁴⁹. Zo kent België curatieve maatregelen in de vorm van betalingsfaciliteiten¹⁵⁰ en het regime van onbeslagbaarheid¹⁵¹. Beiden vormen een noodzakelijke bescherming die het respect voor de menselijke waardigheid van personen met een schuldenlast trachten te waarborgen¹⁵².

Vervolgens bestaan er rehabilitatieve middelen gericht op het herstel of de verlichting van de schuldenlast. Ze bestaan in de vorm van een collectieve schuldenregeling om de mogelijkheid te bieden tot een 'fresh start' te komen. Binnen Europa is dit concept maar sedert het laatste decennium van de jaren '80 van de vorige eeuw tot uiting gekomen terwijl dit in Amerika reeds langere tijd bestond¹⁵³. Binnen Europa kan men eerder spreken van een 'earned new start'

¹⁴⁷ E. WIJMEERSCH, *Intstitutionele hervorming na de financiële crisis in Europa, Financiële regulering in de kring*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 802-803.

¹⁴⁸ Conc. Advocaat-generaal KOKOTT bij HvJ C-45/08, *Spector v. CBFA*, 75.

¹⁴⁹ J. POTTOW, *Ibid.*, 410; J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 11.

¹⁵⁰ Art. VII. 107 WER en 1244 B.W.

¹⁵¹ Art. 1408 Ger.W.

¹⁵² J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 17.

¹⁵³ J. POTTOW, "Private liability for reckless consumer lending", *Un.Ill.L.Rev.* 2007, afl. 1, 410; J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJBU_2005_11e%20rev.pdf, 14 en 27

aangezien de wetgeving er doorgaans minder onvoorwaardelijk is dan in het Amerikaans systeem¹⁵⁴.

In België bestaat de collectieve schuldenregeling sinds 1998. Ze werd opgenomen in de artt. 1675/2 tot 1675/19 Ger.W.. Ze voorziet in een *gerechtelijke aanzuiveringsregeling*. In 2005 werd het regime gewijzigd door de invoering van een *totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling*, door de overheveling van bevoegdheid van de beslagrechter naar de arbeidsrechtbank. Een nieuwe start werd daardoor in België ook mogelijk gemaakt. Op de collectieve schuldenregeling zal in hoofdstuk 5 verder worden ingegaan. Naast de gerechtelijke bestaan er ook buitengerechtelijke procedures die eenzelfde resultaat beogen. Door een gebrek aan afdwingbaarheid wordt de doeltreffendheid ervan aangetast. De buitengerechtelijke procedure vormt in België een eerste verplichte fase, de *minnelijke aanzuiveringsregeling* genoemd. Omdat de rechter deze procedure moet bekrachtigen kan men stellen dat deze procedure niet volledig buitengerechtelijk is.

Naast de collectieve schuldenregeling vormt schuldenadvies een belangrijk bestrijdingsmiddel tegen overmatige schuldenlast. Het is dan ook in de meeste Europese landen aanwezig. De CAW's en OCMW's spelen hier in België een voorname rol in. Hun werk kan worden aangevuld door schuldbemiddelaars en advocaten. Ook hier zal in een verder hoofdstuk verder op worden ingegaan.

Als aanvulling op de klassieke bestrijdingsmiddelen kan het principe van verantwoord lenen op de voorgrond treden. Deze aanvulling bestaat voornamelijk uit de plicht van de kredietgever om de kredietwaardigheid van de kredietnemer in beoordeling te nemen.

I. INSTELLINGEN TER BESTRIJDING VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST

A. NATIONAAL

1. DE CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN

De wet van 25 april 2014¹⁵⁵ heeft aan de Nationale Bank van België de het macroprudentieel beleid toegestaan om consumentenbeschermende maatregelen op te leggen in het kader van kredietovereenkomsten. Dit gebeurde niet om te voorkomen dat een nieuwe economische crisis opnieuw zou kunnen plaatsvinden maar veeleer om de animo van een nieuwe crisis te verminderen. Het beleid omvat een wisselwerking tussen de financiële markten, de financiële instellingen en de economische omgeving. De NBB moet m.a.w. trachten risico's in te dijken en in te grijpen indien nodig.

Dit nationaal toezicht is ingegeven door de Europese invloed van het "Twin Peaks"- model dat de macroprudentiële controle gaat toevertrouwen aan de banksector. Anderzijds zijn er gedragsregels t.a.v. de kredietgever om diens loyaliteit en professionaliteit te waarborgen, die onder de supervisie van de Autoriteit financiële diensten en markten (FSMA) valt. Beide instellingen, de NBB

¹⁵⁴ J. NIEMI-KIESLILAINEN en A.S. HENRIKSON, *Ibid.*, 29.

¹⁵⁵ Wet van 25 april 2014 tot invoering van mechanismen voor een macroprudentieel beleid en tot vaststelling van de specifieke taken van de Nationale Bank van België in het kader van haar opdracht om bij te dragen tot de stabiliteit van de financiële sector.

en de FSMA hebben hieromtrent samenwerkingsakkoorden ondertekend om de samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen voorgenoemde instellingen te verbeteren¹⁵⁶. Om een overzicht te bewaren van de bestaande overmatige schuldenlast is om die reden de Centrale voor Kredieten aan Particulieren door de NBB in het leven geroepen. Wanneer men een kredietovereenkomst wenst af te sluiten wordt een verplichting opgelegd aan de consument bepaalde informatie te delen met de betrokken financiële instelling. Deze informatie wordt op nationaal niveau bijgehouden door de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, onder leiding van de Nationale Bank van België. Deze centrale heeft tot algemeen doel de overmatige schuldenlast tegen te gaan. Personen die voor privé-doeleinden een krediet wensen af te sluiten alsmede personen die hun krediet niet kunnen afbetalen, de zogenaamde wanbetalers, worden in de CKP opgenomen. Vooraleer een krediet kan worden toegekend hebben kredietgevers de verplichting de CKP te raadplegen.

De basis voor de nationale wetgeving inzake consumentenkrediet was te vinden in de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet. Deze wet was reeds vele malen aan wijzigingen onderhevig door reglementeringen die in Europese context werden opgelegd. De Belgische wetgever zag zich gedwongen nieuwe bepalingen uit te vaardigen ter bescherming van de consument. In 2003 werd de meest recente wijziging aangebracht met de wet van 24 maart 2003 tot wijziging van de Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet. In 2014 werden de bepalingen rond het consumentenkrediet in het WER opgenomen. Naast deze regelgeving kent de wet van 10 augustus 2001 betreffende de centrale voor kredieten aan particulieren ook een voornaam invloed op kredietovereenkomsten gesloten door consumenten. Deze wetgeving vormde de basis voor de invoering van het positief luik, bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, waar kredietovereenkomsten geregistreerd worden vanaf de datum dat ze worden afgesloten. Maar ook het negatieve luik kent zijn grondslag in deze regelgeving, dat de registratie van bestaande wantbetalingen in worden vermeld. Ook deze regelgeving werd in het WER geïntegreerd, in boek VII¹⁵⁷.

De CKP valt onder de verantwoordelijkheid van de Nationale Bank van België, die instaat voor de verwerking van persoonsgegevens. De Belgische positieve kredietcentrale zag op 25 september 2001 haar levenslicht en kreeg een wettelijke basis die later in het WER werd opgenomen¹⁵⁸. Ze heeft als voornaamste doelstelling het bestrijden van overmatige schuldenlast bij particulieren en wordt ondergebracht bij de nationale bank van België. De kredietcentrale kwam tegemoet aan de vraag van consumentenorganisaties, die bij de overheid aandrongen op een preventief instrument om de overmatige schuldenlast bij gezinnen aan te vechten¹⁵⁹.

De doelstelling van de kredietcentrale is gericht op het verkrijgen van een beter overzicht van de bestaande kredietlast binnen de nationale huishoudens. Deze kredietlast maakt immers een groot

¹⁵⁶ <http://www.fsma.be/nl/About%20FSMA.aspx>.

¹⁵⁷ J. AVONDSSTONDT, *Kredieten*, Meerbeek-Kortenbergh, Uitgeverij voor Handel en Nijverheid n.v., 2005, 16

¹⁵⁸ Wet betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van 10 augustus 2001, B.S. 25 september 2001, opgeheven door de Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalings- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen.

¹⁵⁹ H. DE MUYNCK, *Kredietwezen in België*, Gent, Academia Press, 2007, 123-128.

deel uit van de schuldenlast binnen gezinnen. Met de kredietcentrale bestaat de mogelijkheid met een grotere kennis van zaken de kredietwaardigheid van de gezinnen in beeld te brengen en de terugbetalingscapaciteit van aangevraagde, nieuwe kredietovereenkomsten te beoordelen¹⁶⁰. Enkel kredietgevers hebben toegang tot de centrale¹⁶¹. Het is niet enkel voldoende dat kredietgevers gegevens meedelen aan de CKP maar ze hebben ook de verplichting de gegevensdatabank te raadplegen vooraleer ze een consumentenkredietovereenkomst wensen af te sluiten of wanneer ze een hypothecaire kredietovereenkomst willen aanbieden¹⁶².

I. SOORTEN GEGEVENS DIE WORDEN GEREGISTREERD IN DE POSITIEVE KREDIETCENTRALE

Vooraleer een nieuw krediet toe te kennen is het aan de kredietgever de solvabiliteit van de kredietnemer na te gaan. Dit gebeurt door de raadpleging van het positieve luik van de CKP. Dit luik omvat de vermelding van bestaande consumentenkredieten en hypothecaire kredieten die door consumenten werden aangegaan. De gegevens opgenomen in dit positieve luik dienen door de kredietgever te worden gemeld aan de centrale¹⁶³. Aan de andere kant bestaat er het negatieve luik. Dit luik omvat de afbetalingsachterstallen¹⁶⁴. De identificatiegegevens van de debiteur zijn erin terug te vinden maar ook die van een eventuele co-debiteur. Daarnaast worden alle karakteristieken van de kredietovereenkomst omschreven. Zo zal ondermeer beschreven worden wat het totale terug te betalen bedrag is. Maar ook wat de betalingstermijn is en hoeveel het bedrag van iedere termijn omvat ingeval het gaat om een verkoop op afbetaling, een lening op afbetaling of een financieringshuur. Wanneer er sprake is van een kredietopening moeten het bedrag van het te openen krediet en de data van opening en afsluiting van het contract worden vermeld in de CKP. Ook het aantal vervaldagen en het bedrag van de eerste vervaldag moeten vermeld worden. Buiten de karakteristieken van de overeenkomst moeten ook wanbetaling in de CKP worden opgenomen. Dit veronderstelt dat zowel de datum als het bedrag van de achterstand terug te vinden zijn of indien sprake van opeisbaarheid, het verschuldigd blijvend debetsaldo met bedrag en datum¹⁶⁵.

II. HET BESTAND VAN DE NIET-GEREGLEMENTEERDE REGISTRATIES (ENR)

Het ENR bestaat sinds 2004 en wordt door de NBB beheerst. De naam zegt het zelf, het gaat over niet gereguleerde registraties van overeenkomsten afgesloten met kredietgevers. Het ENR kent net zoals de CKP de doelstelling overmatige schuldenlast bij particulieren te bestrijden. Het

¹⁶⁰ Uw schulden worden publiek geheim, De Juristenkrant, nr. 36, 24 oktober 2001.

¹⁶¹ <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/centrale-voor-kredieten-aan-particulieren>.

¹⁶² E., TERRY, *Handboek consumentenkrediet*, Brugge, Die Keure, 2007, 128.

¹⁶³ Art. VII. 148 §1, 1° WER.

¹⁶⁴ Art. VII. 148 §1, 2° WER.

¹⁶⁵ J. AVONDESTONDT, *Kredieten*, uitgeverij voor Handel en Nijverheid n.v., 2005, p 17-18.

verschilpunt ligt erin vervat in de wettelijke basis. Wanneer een betalingsachterstand niet onder de wetgeving van de CKP toepassing vindt neemt het ENR-bestand het over¹⁶⁶.

Enkel deelnemende kredietgevers krijgen toegang tot het ENR-bestand. Dit zijn de kredietgevers die hieromtrent een overeenkomst hebben afgesloten met de NBB. Het zijn ook enkel die kredietgevers die de gegevens mogen bijwerken. De vermelde gegevens in het ENR- bestand zijn quasi identiek als die in de CKP-bestand zijnde dat ze enkel worden meegedeeld ingeval van wanbetaling¹⁶⁷.

III. CRITERIA TOT REGISTRATIE IN DE CKP-OF HET ENR-BESTAND

Om geregistreerd te worden in de CKP of het ENR-bestaand is enkel vereist dat er sprake moet zijn van wanbetalingen die voortvloeien uit kredietovereenkomsten. Wanneer er sprake is van verkopen op afbetaling, leningen op afbetaling en financieringshuren zal er geregistreerd moeten worden indien er drie termijnbedragen niet of onvolledig zijn betaald op hun vervaldag. Bovendien zal in dit geval melding worden gemaakt indien een termijnbedrag dat vervallen is voor een periode van 3 maanden niet volledig of niet betaald werd. Ten derde zal melding worden gemaakt van de wanbetaling indien de te vervallen termijnbedragen onmiddellijk opeisbaar geworden zijn¹⁶⁸.

Voor de kredietopeningen zal een melding worden gemaakt in de volgende gevallen. Ten eerste indien, overeenkomstig de betreffende voorwaarden van de overeenkomst, het bedrag aan kapitaal of de kosten komen te vervallen en dit binnen de termijn van 3 maanden niet of onvolledig werd terugbetaald. Ten tweede, indien het bedrag niet of niet volledig werd terugbetaald wanneer het kapitaal volledig opeisbaar is geworden en ten derde wanneer binnen de maand na het verstrijken van de nulstellingstermijn het totaal terug te betalen bedrag niet werd terugbetaald¹⁶⁹.

IV. HOE LANG WORDEN GEGEVENS BIJGEHOUDEN IN DE CKP EN HET ENR-BESTAND?

De bewaartermijn van de gegevens is afhankelijk van de aard van de bestaande gegevens. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de kredietovereenkomsten zonder en met wanbetaling. Indien er geen sprake is van wanbetaling zullen de gegevens overeenkomstig de bestaande wetgeving voor een duurtijd van 3 maanden en 8 werkdagen vanaf de einddatum van de kredietovereenkomst worden bijgehouden. Indien er echter wel sprake is van wanbetaling zal deze periode verlengd worden tot 10 jaar vanaf de eerste wanbetaling wanneer niet-geregulariseerd.

¹⁶⁶ <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/kredieten-aan-particulieren/meegedeelde-informatie/het-bestand-van-de-niet>.

¹⁶⁷ <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/kredieten-aan-particulieren/meegedeelde-informatie/het-bestand-van-de-niet>.

¹⁶⁸ <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/kredieten-aan-particulieren/medegedeelde-informatie/de-criteria-voor-de-registratie>.

¹⁶⁹ Ibid.

Wanneer wel geregulariseerd zullen de gegevens één jaar ter beschikking blijven vanaf de regularisatie op voorwaarde dat de bewaartermijn van 10 jaar¹⁷⁰ niet overschreden wordt¹⁷¹.

V. IN WELKE MATE WORDT DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER BESCHERMD INGEVAL VAN EEN REGISTRATIE IN DE CENTRALE?

Personen die een kredietovereenkomst aangaan zien reeds bij het bij de ondertekening ervan dat er melding zal worden gemaakt in geval van wanbetaling. Een specifieke melding in de overeenkomst zelf stelt de consument aldus in kennis. Bovendien, indien er sprake is van een wanbetaling, wordt de contractspartij persoonlijk via briefpost ter kennis gesteld. Ieder die is opgenomen in de CKP-of het ENR-bestand heeft de mogelijkheid om persoonlijk en kosteloos inzage te verkrijgen in de bestanden die op diens naam geregistreerd zijn. Indien er kan worden aangetoond dat de gegevens onjuiste informatie bevatten is het mogelijk een rechtzetting te bekomen¹⁷².

VI. DE COMMISSIE VOOR DE BESCHERMING VAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER – PRIVACYCOMMISSIE (CBPL)

Wanneer men van mening is dat zijn belangen niet in voldoende mate beschermd worden door de kredietgever verkeert de consument in de mogelijkheid de CBPL aan te spreken. Het gaat over gevallen waarin de consument meent dat er foute gegevens zijn opgenomen in de CKP en de kredietgever deze weigert recht te zetten of te schrappen. In dit geval gaat het over een bemiddelingsaanvraag¹⁷³. De Privacycommissie zal geen aanpassing doen aan de negatieve lijst voor kredieten aan particulieren. Enkel zal er worden nagegaan of de registratie van de wanbetalingen wel wettelijk tot stand is gekomen. Omdat de Privacycommissie enkel optreedt als bemiddelaar kan ze de kredietgever ook niet verplichten tot aanpassing van foute gegevens, noch verkeert ze in de mogelijkheid tot het opleggen van een eventuele schadevergoeding. In gevallen waarin de consument toch een gedwongen wijziging wil bekomen van de opgenomen kredietinformatie of een schadevergoeding in hoofde van de kredietgever wenst te bekomen, zal men zich tot de rechtbank moeten richten¹⁷⁴.

¹⁷⁰ Berekend vanaf de datum van de eerste registratie van de wanbetaling.

¹⁷¹ <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/kredieten-aan-particulieren/medegedeelde-informatie/de-bewaartermijnen>.

¹⁷² <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/kredieten-aan-particulieren/medegedeelde-informatie/de-bescherming-van-de>; Art. VII. 152 WER.

¹⁷³ <https://www.privacycommission.be/nl/de-privacycommissie-als-bemiddelaar>.

¹⁷⁴ <https://www.privacycommission.be/nl/de-privacycommissie-als-bemiddelaar>.

VII. SANCTIES INGEVAL NIET RAADPLEGING VAN DE CKP-BESTAND

Artikel VII. 149 WER vereist dat kredietgevers de databank verplicht raadplegen voor het afsluiten van een kredietovereenkomst, minstens 20 kalenderdagen voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst¹⁷⁵. Dit is ook het geval voor berichten van collectieve schuldenregeling, die tevens in de centrale geregistreerd worden¹⁷⁶. Indien de CKP niet geraadpleegd werd, wordt dit strafbaar gesteld met een geldboete evenals een burgerlijke sanctie.

2. OBSERVATOIRE DU CREDIT ET DE L'ENDETTEMENT/ OBSERVATORIUM KREDIET EN SCHULDENLAST

Het Observatorium Krediet en Schuldenlast (verder OKS) is een Waalse instantie ter bestrijding van de overmatige schuldenlast. Ze oefent sedert maart 1994 haar werkzaamheden uit. Hun voornaamste doelstelling richt zich op studies over financiële diensten aan natuurlijke personen verleend. Verder richt het OKS zich voornamelijk op de preventie en behandeling van overmatige schuldenlast¹⁷⁷.

De preventie door het OKS uit zich in de vorm van educatie. Zo hebben ze een leidraad uitgevaardigd die gericht is op onderwijsinstellingen. Leerkrachten in zowel de Vlaamse, Franstalige als Duitstalige gemeenschap kunnen a.d.h.v. deze leidraad jongeren informeren en confronteren over hun financiële naschoolse leven. De leidraad vormt een financiële educatie waardoor 14-tot 18-jarigen zich een beeld kunnen vormen over consumptie en de impact daarvan op de wereld, het beheer van hun financiën, de oorzaken en gevolgen van overmatige schuldenlast e.d.m.¹⁷⁸.

De behandeling van overmatige schuldenlast wordt door het OKS voorzien in de vorm van schuldbemiddeling en collectieve schuldenregeling¹⁷⁹. Deze vormen van bestrijding van overmatige schuldenlast zullen verder nog aan bod komen.

3. DE FINANCIËLE REGULATOR FSMA

De Autoriteit financiële diensten en markten (verder FSMA) is een overheidsinstelling die voorziet in een toezicht op financiële producten. Door haar regulering worden de aangeboden producten voor de consument zowel nuttig als begrijpelijk en houden ze een aanvaardbaar risico in. Door het toezicht zijn de aangeboden producten conform de regelgeving en bieden ze een duidelijk zicht op de kosten die ze met zich meebrengen. Bovendien neemt de FSMA initiatieven waardoor het aanbieden van financiële producten eenvoudiger en meer begrijpelijk wordt¹⁸⁰.

¹⁷⁵ Art. 10 KB Centrale voor Kredieten aan Particulieren.

¹⁷⁶ Artikel 4, §§ 1, 2 K.B. 22 april 1999 tot regeling van de registratie van de berichten van collectieve schuldenregeling door de Nationale Bank van België en van hun raadpleging door de personen bedoeld in art. 19, §2 van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen (B.S. 19 mei 1999).

¹⁷⁷ <http://www.observatoire-credit.be/content/view/191/123/lang,nl/>.

¹⁷⁸ <http://www.observatoire-credit.be/content/view/19/65/lang,nl/>.

¹⁷⁹ <http://www.observatoire-credit.be/content/view/20/69/lang,nl/>.

¹⁸⁰ <http://www.fsma.be/nl/About%20FSMA/Organisatie.aspx>.

B. AMERIKAANS

1. CONSUMER CREDIT REPORTING AGENCIES

Vooraleer de kredietgever een overeenkomst afsluit met een consument m.b.t. tot een krediet zal eerst en vooral naar het 'credit report' van de consument gekeken worden. Kredietrapporten vormen een bron van informatie die het financieel en consumptiegedrag van de consument in kaart brengen¹⁸¹. Kredietrapportering vormt het kenmerk voor het economisch welzijn van de Amerikaanse families. Wanneer er sprake is van een goede kredietwaardigheid kunnen consumenten een kredietovereenkomst afsluiten¹⁸².

De informatisering heeft een sterke impact gekend op de rapportering van kredieten. Waar rond de jaren 1950 bankieren hun klanten nog kenden en een afweging konden maken a.d.h.v. eerstelijnsbevindingen kwam een kentering door het invoeren van informaticasystemen. Fair- Isaac ging als eerste een kredietrapporteringsbureau oprichten maar dit vormde aanvankelijk geen overweldigend succes. Pas 10 jaar later begonnen nationale kredietverleners hun dossiers te centraliseren terwijl de bestaande rapporteringsagentschappen regionaal gelokaliseerd bleven en voornamelijk met papieren versies bleven werken. Om hier een einde aan te maken kwam onder impuls van de banken een nationale regeling die werd opgelegd door de Amerikaanse Staat. Het ACB ging een 'National System for reporting Information' hanteren waardoor de leden data konden inkijken van zowat 85 kredietverleners¹⁸³. In 1964 kwam ACB in samenspraak met IBM tot een meer geïnformatiseerd systeem van gegevensverwerking. De meeste van deze kredietrapporteringsbureaus zijn aangesloten bij 'the Associated Credit Bureau of America, Inc.' ("ACB, Inc.", verder ACB). ACB is een internationale handelsorganisatie die haar leden vertegenwoordigt igv consumentenkrediet en de inning van schulden. Ze bieden een 'watch service' aan die bestaat uit een vorm van monitoring van de financiële transacties door de kredietnemer gedaan. Hierdoor stellen ze de schuldeisers in de mogelijkheid te weten wanneer een consument zijn schulden niet langer kan afbetalen. Aanvankelijk gebeurde de rapportering in volledige anonimiteit en werd er enkel samengewerkt met banken en kleinhandelaars en niet met consumenten. In 1968 kwam hier een einde aan. De ACB voerde een 'Code of Ethics' is, waarin de organisatie kleine bureaus had aanbevolen hun systeem te uniformiseren. Daarnaast ontstonden er federale plannen om te komen tot een gecentraliseerde vorm van databases. Deze plannen ressorteerden in een publiek debat over privacy. Het debat toonde aan dat duizenden consumenten verontwaardigd waren over de werkwijze van kredietrapportering. De consumenten eisten een inzage in de bestaande kredietrapporteringen. Deze heisa heeft uiteindelijk aanleiding gegeven tot de Fair Credit Reporting Act van 1970 (hierna FCRA)¹⁸⁴.

De FCRA vormde een federale wet die regels bevatte over hoe informatie over consumentenkrediet kon verkregen worden, kon uitgevaardigd worden en hoe ze kon worden gebruikt. Onder deze regelgeving was het de consument toegestaan de over hen opgenomen informatie te raadplegen

¹⁸¹ N. JENTZSCH, *Financial Privacy: An International Comparison of Credit Reporting Systems*, Physica-Verlag, A Springer Company, 2006, 7.

¹⁸² <https://www.nclc.org/issues/credit-reports.html>.

¹⁸³ N. JENTZSCH, *The Economics and Regulations of Financial Privacy: An international Comparison of Credit Reporting Systems*, Physica-Verlag, A Springer Company, 2006, 66- 67.

¹⁸⁴ Ibid.

en eventuele foute informatie in twijfel te trekken. Omdat de regelgeving veel hiaten kende en er tot in wel 25% van de gevallen fouten opdoken in de kredietrapporten werd de wet in 2003 aangepast. De nieuwe Fair and Accurate Credit Transactions Act (FACTA) heeft tot doel deze fouten weg te werken en te voorzien in een systeem dat ter garantie stelt dat iedere Amerikaan eerlijk wordt beoordeeld door het kredietrapporteringsstelsel¹⁸⁵.

De kredietrapporten kunnen verkregen worden bij lokale en nationale kredietrapporteringsagentschappen. Bovendien zal de kredietgever ook zelf een onderzoek voeren naar de financiële situatie van de consument. Dit is niet altijd het geval, in sommige gevallen zal voornamelijk vertrouwd worden op de verkregen documentatie die door de agentschappen ter beschikking worden gesteld¹⁸⁶.

Deze Amerikaanse kredietrapporteringsbureaus zijn bedrijven die tegen betaling informatie geven over bestaande bankrekening, kredietkaarten en andere schulden. Veeleer blijft de informatie beperkt tot het vermelden van het inkomen het beroep van de betrokken consument en diens burgerlijke stand. Ook informatie over de huidige financiële toestand, de hoeveelheid geld op een bepaalde rekening, betaalgeschiedenis enz. kunnen in de rapporten worden weergegeven. De informatie die ter beschikking wordt gesteld bestaat uit een 2-luik. Er wordt zowel positieve als negatieve informatie in de rapporten weergegeven¹⁸⁷.

Waar informatieverspreiding aanvankelijk op lokaal niveau bestond hebben bankreglementeringen ervoor gezorgd dat er een concurrentie ontstond tussen de kredietrapporteringsbureaus. De 3 voornaamste kredietbureaus die er op nationaal niveau bestaan zijn Equifax, Experian en Transunion¹⁸⁸. Zij voorzien in meer dan een biljoen kredietrapporten per jaar. Naast deze 3 bestaan er nog lokale bureaus en zowat 600 andere nationale bureaus. Het bestaan van zoveel verschillende instellingen en het feit dat kredietrapporten zo makkelijk te verkrijgen zijn binnen de VS zorgen ervoor dat consumenten er strikt over moeten waken dat er geen onregelmatigheden in de rapporten sluipen¹⁸⁹.

2. PRIVACY IN VERHOUDING MET DE AMERIKAANSE KREDIETRAPPORTEERINGSBUREAUS

Om ervoor te zorgen dat de privacy van de consument gewaarborgd wordt voorziet het FACTA erin dat de consument in een aantal gevallen een gratis kopij moet verkrijgen van zijn of haar kredietrapport. In ieder geval zal jaarlijks zonder bijkomende kosten een rapport ontvangen worden van de kredietbureaus, indien de consument erom verzoekt, dat vrij te raadplegen valt via annualcreditreport.com¹⁹⁰. Wanneer een kredietovereenkomst geweigerd wordt omwille van informatie dat in het rapport aangetoond kan worden zal eveneens een kopij ter beschikking gesteld moeten worden. Ook in de gevallen dat een persoon werkloos is en een nieuwe job wenst

¹⁸⁵ <https://www.ftc.gov/enforcement/statutes/fair-accurate-credit-transactions-act-2003>.

¹⁸⁶ G.A. MARSH, *Consumer Protection Law*, 3rd Ed., St. Paul, Minn., West Group, 1999, 98.

¹⁸⁷ N. JENTZSCH, *The Economics and Regulations of Financial Privacy: An international Comparison of Credit Reporting Systems*, Physica-Verlag, A Springer Company, 2006, 84.

¹⁸⁸ <https://www.thebalance.com/who-are-the-three-major-credit-bureaus-960416>.

¹⁸⁹ G.A. MARSH, *Consumer Protection Law*, 3rd Ed., West Group, St. Paul, Minn., 1999, p 100.

¹⁹⁰ <https://www.annualcreditreport.com/index.action>.

aan te vangen binnen de komende 60 dagen of wanneer hij onder de welzijnstaat valt of het slachtoffer is geweest van een identiteitsdiefstal, zal een gratis rapport ter zijner beschikking gesteld worden.

Het FACTA voorziet in een bescherming van de consument tegen het bestaan van onjuiste informatie in de kredietrapporten en in het oprichten van kredietrapporteringsprocedures om tot correcte, relevante en up-to-date informatie te komen op een wijze die vertrouwelijk en verantwoord is¹⁹¹.

In de Red Flag Program Clarification Act van 2010¹⁹² werden richtlijnen opgenomen voor kredietgevers m.b.t. data veiligheid en het bestrijden van identiteitsdiefstal. Het vormt net als de FACTA een aanvulling op de FCRA en limiteert het toepassingsgebied van de Federal Trade Commission's Identity Theft Red Flags Rule ("Red Flags Rule") dat aan schuldeisers en financiële instellingen oplegt preventieve programma's op te stellen ter bestrijding van identiteitsdiefstal¹⁹³. Indien een consument van mening blijkt dat hij slachtoffer blijkt te zijn van identiteitsdiefstal kan hiervan melding worden gemaakt bij de kredietrapporteringsagentschappen die het probleem verder onder de loep zullen nemen¹⁹⁴. Indien de melding wordt gedaan door de consument via een fraudemelding zal het kredietrapport nauw in de gaten gehouden worden. Indien men in naam van de consument een krediet wil afsluiten zal worden nagegaan of de identiteit in overeenstemming is met de werkelijkheid. Anderzijds bestaat er ook nog de mogelijkheid tot 'security freeze' wanneer men onder de mogelijke dreiging van identiteitsfraude komt te staan. Op deze manier wordt voorkomen dat nieuwe kredietovereenkomsten kunnen worden afgesloten. Deze laatste mogelijkheid is anders dan de fraudemelding niet gratis maar zal tegen een kleine vergoeding van \$10 in de meeste Staten bekomen kunnen worden¹⁹⁵.

II. DE BEOORDELING VAN HET KREDIET EN ZIJN GEVOLGEN

1. RAADPLEGING KREDIETCENTRALES

Vooraleer een kredietgever een overeenkomst afsluit met de consument geldt een bijkomende verplichting. In het Belgisch nationaal recht is het aan de kredietgever voorafgaand aan de overeenkomst de CKP te raadplegen. De Kredietcentrale bestaat uit een gegevensbank die informatie over kredietnemers heeft samengevoegd. Ze werd opgericht in 1987 en wordt beheerd door de NBB met als doel de bestrijding van de overmatige schuldenlast van particulieren. Bovendien had de wetgever tot doel langs deze weg kredietgevers te beschermen tegen insolvable kredietnemers. Ook in het Amerikaans recht geldt deze verplichting. Daar zullen kredietgevers zich beroepen op 'credit reporting agencies' om een beeld te kunnen vormen over de financiële situatie van de cliënt. Deze verplichting wordt opgelegd door de Fair Credit Reporting Act (verder FACTA), die waakt over de nauwkeurigheid, eerlijkheid en privacy voor wat betreft de verzamelde informatie over consumenten.

¹⁹¹ Jones v Federated Financial Reserve, 1998 FED App. 0157P (6th Cir.).

¹⁹² Red Flag Program Clarification Act of 2010, Pub. L. 111-319, 124 Stat. 3457.

¹⁹³ <https://www.huntonprivacyblog.com/2010/12/20/president-obama-signs-red-flag-program-clarification-act/>

¹⁹⁴ <https://www.annualcreditreport.com/protectYourIdentity.action>.

¹⁹⁵ <https://www.consumerfinance.gov/askcfpb/1245/should-i-use-credit-monitoring-service-protect-myself-identity-theft.html>.

2. BEOORDELING VAN DE KREDIETWAARDIGHEID VAN DE CONSUMENT

De kredietgever mag enkel een kredietovereenkomst toekennen wanneer hij, overeenkomstig de gegevens waarover hij beschikt op basis van de verstrekte informatie door de consument en de raadpleging van de CKP, redelijkerwijze kan aannemen dat de consument in de mogelijkheid is zijn overeenkomst na te komen. De kredietgever moet aldus nagaan of de consument het krediet kan terugbetalen¹⁹⁶. Daarvoor zal de kredietwaardigheid van de consument onderzocht moeten worden. Zo zal de financiële situatie van de consument worden beoordeeld a.d.h.v. zijn vaste inkomsten en schulden. De arbeidssituatie van de consument zal onderzocht worden om te beoordelen of het inkomen stabiel is. Dit gebeurt door het opvragen van de laatste loonfiche die de consument ontvangen heeft. De analyse van de loonfiche bestaat erin na te gaan of er een beslag werd gelegd overeenkomstig artt. 1409- 1412 Ger.W.. Indien er een beslag werd gelegd zou dit inhouden dat dat deel niet ter beschikking staat tot de terugbetaling van het krediet¹⁹⁷. Ook andere inkomsten moeten in aanmerking worden genomen¹⁹⁸. Tevens zal de familiale situatie van de consument betrokken worden m.i.v. het eventuele bestaan van huurgelden of onderhoudsgelden¹⁹⁹.

In het Amerikaans systeem is het van groot belang dat het 'credit report' zo volledig mogelijk en zo accuraat mogelijk is opgesteld. Het is aan de consument zelf om na te gaan of de informatie die erin is opgenomen juist is. De 3 voornaamste 'credit bureaus' Equifax, Transunion en Experian verzamelen gegevens die hun worden verstrekt door banken en andere financiële instellingen. Afhankelijk daarvan wordt, zoals reeds vermeld, aan de consument een 'credit score' opgelegd. A.d.h.v. een formule van 5 verschillende factoren wordt de krediethistoriek opgelijst. Door deze oplijsting kan de kredietwaardigheid van de consument in beeld gebracht worden. Het toont voornamelijk aan hoe de consument zijn financiën regelt, in welke mate hij in staat is zijn schulden af te betalen en hoe de consument omgaat met die schulden. Afhankelijk daarvan zal de kredietgever een inschatting maken van de consument. Indien blijkt dat de consument een risico op niet- terugbetaling riskeert kan dit nefast zijn voor het aangaan van een nieuwe kredietovereenkomst. De 'credit score' bekijkt zowel de negatieve als positieve aspecten van de kredietdata. Zelfs indien er veel openstaande schulden zijn is het mogelijk een hoge score te krijgen wanneer er toch op een regelmatige wijze wordt afbetaald. Indien een consument zelden leningen aangaat kan deze een lage score hebben, gewoonweg omdat er in dat geval geen data ter beschikking staat van de 'agencies'. Het gevolg zal dan zijn dat men worden aanzien als een 'high risk borrower', terwijl dat vaak in realiteit niet het geval is. Concluderend valt te stellen dat, hoe langer een account bestaat, hoe beter voor de credit score. Afhankelijk van die credit score zullen financiële instellingen een afweging maken al dan niet een krediet toe te kennen. Een goede 'credit score' betekent dus dat je geen risico vormt. Niet omdat je geen leningen hebt lopen maar omdat je ze op een gepaste wijze weet af te betalen. De voordelen zijn eenvoudig. Indien er sprake is van een goede credit score zal de consument sneller leningen kunnen aangaan en een lagere

¹⁹⁶ Art. VII. 77 WER.

¹⁹⁷ F. VAN DER HERTEN, "Informatie- en adviesverplichtingen", supra noot 16, (113) 132.

¹⁹⁸ D. BLOMMAERT en F. NICHELS, "Kroniek", supra noot 54, (90) 99.

¹⁹⁹ Vred. Kortrijk (I) 6 februari 2008, T.Vred. 2009, afl. 3-4, 299.

intrestvoet moeten betalen. Echter, wanneer er sprake is van een slechte 'credit score' zal het moeilijker worden kredietovereenkomsten af te sluiten. Bovendien kan de kredietgever weigeren een krediet toe te staan omdat het risico bestaat dat de schulden niet zullen worden afgelost. Veelal zullen nieuwe kredietovereenkomsten niet afgewezen worden maar zal eerder een hogere intrestvoet worden aangerekend. Hoe lager de 'score', hoe hogere de intrestvoet²⁰⁰.

TUSSENCONCLUSIE

Overmatige schuldenlast kan niet eenvoudig afgebakend worden. Ze kent een persoonlijke invulling en persoonlijke gevolgen. Wel valt af te leiden dat overmatige schuldenlast voor velen verregaande gevolgen kunnen teweeg brengen. Zo wordt niet enkel de financiële kloof groter maar zullen sociale aspecten van het dagdagelijkse leven onder de schuldenlast gebukt gaan. De oorzaken van schuldenlast zijn veelal te vinden in onvoorziene omstandigheden. Vooral jonge gezinnen en gezinnen met meerdere kinderen zullen sneller gevoelig zijn voor deze omstandigheden waardoor ze dus ook sneller met een financieel probleem te kampen krijgen. De gevolgen zijn niet te miskennen. Ze kunnen zowel gezondheidsproblemen teweeg brengen maar kunnen ook een psychische impact vormen wanneer men de situatie niet de baas kan.

In de poging overmatige schuldenlast te bestrijden zien we in België verscheidene instanties die zich bezighouden met de schuldenlast. Zo bestaat de CKP die persoonsgegevens van consumenten in een databank verzameld. Kredietgevers hebben de verplichting deze centrale te raadplegen vooraleer zij een kredietovereenkomst met een consument wensen af te sluiten. Wanneer een betalingsachterstand niet onder de wetgeving van de CKP ressorteert, registreert het ENR-bestand de betalingsachterstand voor kredietovereenkomsten die voor beroeps-of privédoeleinden door natuurlijke personen zijn afgesloten. De bewaartermijn van de gegevens is afhankelijk van de aard van de bestaande gegevens. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de kredietovereenkomsten zonder en met wanbetaling. Wat de privacy-verhouding in relatie met de registratie van persoonsgegevens betreft kan worden gesteld dat de privacy van personen niet geschonden wordt aangezien reeds bij het aangaan van de overeenkomst een melding van de registratie wordt gedaan. Bovendien wordt men persoonlijk via briefpost ter kennis gesteld wanneer er sprake is van een wanbetaling dat een eerste registratie zal plaatsvinden. Ieder die is opgenomen in de CKP-of het ENR-bestand heeft de mogelijkheid om persoonlijk en kosteloos inzage te verkrijgen.

Naast de CKP bestaan in België ook nog de OKS en het FSMA. De OKS richt zich voornamelijk op de handhaving van schuldenlast d.m.v. preventieve werking. Ze biedt scholen de mogelijkheid om leerlingen al op jonge leeftijd te informeren over geld en hoe ermee om te gaan. De FSMA is gericht op consumentenbeschermende maatregelen. De FSMA is een overheidsinstelling met als voornaamste doel het een toezicht op financiële producten. Door haar regulering worden de aangeboden producten voor de consument zowel nuttig als begrijpelijk en houden ze een aanvaardbaar risico in.

²⁰⁰ <https://www.nationaldebtrelietief.com/creditscores/>.

De bestrijding van de overmatige schuldenlast in Amerika is enkel aanwezig door het bestaan van de 'consumer credit reporting agencies'. Net zoals in België kent de kredietgever er de verplichting deze 'agencies' te raadplegen voorafgaand aan het sluiten van de kredietovereenkomst. De 3 voornaamste zijn Equifax, Experian en Transunion. Zij voorzien in meer dan een biljoen kredietrapporten per jaar. Naast deze 3 bestaan er nog lokale bureaus en zowat 600 andere nationale bureaus. Het bestaan van zoveel verschillende instellingen en het feit dat kredietrapporten zo makkelijk te verkrijgen zijn binnen de VS zorgen ervoor dat consumenten er strikt over moeten waken dat er geen onregelmatigheden in de rapporten sluipen. Om ervoor te zorgen dat de privacy van de consument gewaarborgd wordt voorziet het FACTA erin dat de consument in een aantal gevallen een gratis kopij moet verkrijgen van zijn of haar kredietrapport. In ieder geval zal er zonder bijkomende kosten jaarlijks een rapport ontvangen worden van de kredietbureaus, indien de consument erom verzoekt.

De kredietrapportering is zowel binnen Europa als in Amerika van groot belang om na te gaan of de financiële consument wel in staat is een kredietovereenkomst aan te gaan. De gevolgen van een slecht rapport kunnen dan ook tot een weigering leiden. Wel valt een duidelijk verschil op te merken. Waar binnen Europa en Amerika een weigering voorhanden is, zal in Amerika nog steeds een kredietovereenkomst kunnen worden afgesloten. Deze kan nadelig uitdraaien voor de consument want een slecht credit report kan ertoe leiden dat de intresten op de lening hoger worden naarmate dat het rapport slechter is. Aangewezen zou dan ook kunnen zijn dat de Amerikanen met een eenduidiger systeem zouden werken. Door het toekennen van kredietovereenkomsten aan personen die al met schuldenlast verkeren raakt het probleem niet van de baan. Het opleggen van hoge intresten daarbovenop, vergroten de schuldenlast nog meer.

In dat opzicht lijkt het aangewezen dat Amerika zich eerder naar het voorbeeld van Europa zou richten. Een beter beleid t.o.v. schuldenlast door het oprichten van federale kredietrapporteringsagentschappen zou de schuldenlast kunnen indijken. Ook het opleggen van een weigeringsplicht voor de kredietgever zou ervoor kunnen zorgen de reeds bestaande schuldenlast niet groter wordt.

HOOFDSTUK V GEVOLGEN VAN DE INFORMATIEVERPLICHTING TOV DE KREDIETOVEREENKOMSTEN

Het aangaan van kredietovereenkomsten en de bijhorende informatieverplichting leidt ertoe dat gegevens over de financiële toestand van de consument worden bewaard. In België komt deze gegevensverwerking tot stand bij de CKP. In de VS zien we een verscheidenheid aan bureaus die deze gegevens verzamelen, verwerken en verspreiden. Ten gevolge van deze informatiebewaring kunnen kredietinstellingen en andere verstrekkers van kredieten nagaan in welke mate de consument een kredietovereenkomst kan aangaan. Het is aan de kredietgever om een beoordeling te maken van de situatie en indien nodig de kredietovereenkomst te weigeren. Dit gebeurt echter niet altijd waardoor het mogelijk is dat men toch nog bijkomende schulden bekomt. Personen die in een situatie verkeren waarin ze de kosten van de lopende kredietovereenkomsten niet meer kunnen opvangen kunnen hierdoor in een vicieuze cirkel terecht komen. Voor sommigen biedt het krediet de enige oplossing. Ze blijven nieuwe kredieten aangaan om hun bestaande leningen op te vangen waardoor de bestaande schuldenlast nog groter wordt.

Om deze schuldenlast op te vangen wordt in ons nationaal systeem voorzien in een collectieve schuldenregeling. De rol van de OCMW's en ACW's via de vorm van schuldbemiddeling komen in dat opzicht aan bod. De rol en invloed van de procedure tot collectieve schuldenregeling zal vergeleken worden met het Amerikaans recht dat uitgaat van een 'bankruptcy'-procedure. Meerbepaald zal worden nagegaan welk lot de kredietovereenkomst kent indien de insolvabele persoon aan een schuldbemiddeling, collectieve schuldenregeling of een procedure tot bankruptcy onderworpen wordt.

SCHULDBEMIDDELING

In dit onderdeel zal besproken worden in welke mate de Belgische en Amerikaanse wetgever remedies voorzien tegen het bestaan van overmatige schuldenlast. De bestaande procedures zullen met elkaar vergeleken worden. Eerst zal worden ingegaan op de Belgische regelgeving waarna het Amerikaanse systeem aan bod zal komen.

Zowat 22% van de Belgische bevolking kent dagdagelijks problemen omtrent het beheer van hun budget. Er is een jaarlijkse stijging vast te stellen wanneer de statistieken m.b.t. de schuldenlast in België bekeken worden²⁰¹. Doordat mensen overstelpt worden met rekeningen vinden ze het vaak moeilijk de betalingen ervan te plannen. Onverwachte tegenslagen kunnen ervoor zorgen dat burgers er niet steeds in slagen hun facturen en betalingsverzoeken te betalen. Bovendien zijn er maandelijkse vaste kosten en kunnen onvoorziene omstandigheden voor bijkomende problemen zorgen. Daarnaast hebben zowat 4 op de 5 Belgen een openstaande lening t.a.v. één of meerdere bankinstellingen. Wanneer al die kosten samenkomen kunnen er achterstallen ontstaan waardoor

²⁰¹ http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_schuldoverlast.htm#Het_aantal_personen_met_overmatige_schuldenlast.

aanmaningen, incassokantoren en deurwaarders niet langer ver weg zijn²⁰². Kosten en schulden lopen op, de insolvable persoon glijdt verder af en komt in een situatie van wanhoop terecht.

De Belgische wetgever wou de overmatige schuldenlast inperken en voorzag daarom in de regeling omtrent schuldbemiddeling. Het hoofddoel van schuldbemiddeling bestaat in de bescherming van de consument maar ook in hulpverlening t.a.v. diens budgetbeheer.

Er bestaan 3 verschillende nationale procedures inzake schuldbemiddeling:

1. De collectieve schuldenregeling
2. De schuldbemiddeling door het OCMW
3. De vrije schuldbemiddeling via een advocaat, een gerechtsdeurwaarder of notaris²⁰³.

Enkel de collectieve schuldenregeling en de schuldbemiddeling door het OCMW zullen hier besproken worden.

1. DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING VS BANKRUPTCY

De meest voorkomende vorm van schuldbemiddeling is de collectieve schuldenregeling. De wet van 5 juli 1998 stelt een procedure voor natuurlijke personen met een overtollige schuldenlast aan de kaak. Deze wet kent haar uitwerking in het Gerechtelijk Wetboek, meerbepaald in de artikelen 1675/2 t.e.m. 1675/19.

De wet van 5 juli 1998 beschrijft de Belgische collectieve schuldenregeling. De wet voorziet in een procedure voor natuurlijke personen (niet-handelaars²⁰⁴) die niet langer in staat zijn hun bestaande schulden af te lossen. Het doel van de collectieve schuldenregeling wordt in artikel 1675/3 Ger.W. uitgelegd. Ze beoogt het herstellen van de financiële toestand van de schuldenaar. Enerzijds gebeurt dit herstel door de bestaande financiële kloof te dichten maar anderzijds moet worden getracht het menswaardig bestaan van de schuldenaar en diens gezin te garanderen. In dit opzicht komen de OCMW's van pas, die er hun missie van gemaakt hebben het menswaardig bestaan als doelstelling te behouden²⁰⁵.

In vergelijking met het Belgisch recht, wordt de procedure in het Amerikaans rechtstelsel omschreven als 'Bankruptcy'. De Amerikaanse wetgeving geeft in haar Code geen letterlijke definitie van 'bankruptcy'. In algemene bewoordingen komt het er op neer dat iemand financieel

²⁰² https://www.nbb.be/doc/cr/ccp/publications/bro_ckpstat2015n_20012016.pdf.

²⁰³ R. MARYNISSEN, in E. VAN ACKER, C. VERBEKE, *Duiding, Collectieve schuldenregeling, Deel I*, Brussel, Larcier, 2015, 66.

²⁰⁴ = Werklozen, landbouwers, loontrekkenden en vrije beroepers (Parl. St., Kamer, 1996-1997, nr. 1073/11, p. 4-5).

²⁰⁵ Deze doelstelling tot menswaardig leven kan worden teruggevonden in de sociale grondrechten, zoals beschreven in art. 23 van de Grondwet. Eveneens kan ze worden teruggevonden in de verwoording van artikel 1 van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (BS 5 augustus 1976).

aan de grond zit. De federale bankruptcy law is sedert 1898 in werking²⁰⁶. De procedure is een insolventieprocedure die terug te vinden is in Title 11 van de US Code. Het heeft als voornaamste doel personen met betalingsmoeilijkheden een nieuwe financiële start aan te bieden door hen tijdelijk of permanent hun schulden te ontnemen. Bankruptcy wordt aanzien als laatste redmiddel omdat de resultaten een langdurige en verre gaande impact omvatten²⁰⁷. De wetgeving rond bankruptcy kent geen uniformiteit, wat als problematisch kan worden aanzien. De verschillende Staten binnen de VS kennen hun eigen wetgeving rond de procedure. Deze verschillende statenwetgeving zijn geïmplementeerd in de federale Bankruptcy Code maar zijn alles behalve uniform. Daardoor zullen de partijen die een bankruptcy aanvragen in de verschillende Staten ook een verschillende behandeling van hun dossier ondervinden. De Supreme Court deed hierover uitspraak. Ze stelt dat de grondwet enkel voorziet dat er een geografische uniformiteit nodig is. Wanneer alle personen in dezelfde Staat op eenzelfde manier behandeld worden is er geen probleem²⁰⁸.

C. OBJECTIEVE TOELAATBAARHEIDSVORWAARDEN RATIONE PERSONAE TOT HET AANGAAN VAN EEN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

De wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling trad in werking om te voldoen aan de toenemende behoefte om het bestaan van overmatige schuldenlast in te perken. Deze wet bevatte echter vele tekortkomingen waardoor ze meermaals aan diverse wijzigingen onderworpen werd. De wet legde door de toepassing ervan verscheidene knelpunten bloot waardoor een aanpassing van de bestaande regelgeving wenselijk werd.

In het Amerikaans voorziet de Bankruptcy Code in regelgeving. Het is een federale wet die voorziet in een systeem van financiële afwikkeling voor natuurlijke personen waarvan de deelstaten niet mogen afwijken²⁰⁹.

I. NATUURLIJKE PERSONEN

Een eerste objectieve voorwaarde om onder de Belgische wet te ressorteren werd vervat in de voorwaarde dat enkel natuurlijke personen met effectieve woonplaats in België konden worden toegelaten tot een procedure van collectieve schuldenregeling. Deze bepaling werd echter geschrapt op grond van artikel 136 van de wet van 16 juli 2004²¹⁰. Het is niet langer vereist een woonplaats in België te hebben om onder de voorwaarde te vallen die de procedure tot collectieve schuldenregeling vereist²¹¹. Via de internationale regels wordt een ander criterium omschreven. De nationaliteit van de persoon die de collectieve schuldenregeling aangaat is van generlei belang.

²⁰⁶ The bankruptcy Act of 1898, ch. 541, 30 Stat. 544 (repealed 1978), governed from 1898 until October 1, 1979, the effective date of the Bankruptcy Reform Act of 1978, Pub. L. No. 95-598, 92 Stat. 2549.

²⁰⁷ <https://www.hg.org/bankrpt.html>.

²⁰⁸ *Hanover National Bank v Moyses*, 186 U.S. 181 (1902).

²⁰⁹ Bankruptcy Code chapter 13.

²¹⁰ Wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, *BS* 27 juli 2004, 57344.

²¹¹ Dit werd tevens gesteld in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp dat aanleiding gaf tot de Wet van 5 juli 1998. Er werd gesteld dat het begrip 'woonplaats' in artikel 1675/2, eerste lid, Ger.W. moest worden begrepen als 'de plaats van de belangrijkste vestiging en de plaats waar effectief wordt bewoond' (Parl. St. Kamer, 1996-97, nrs. 1073/1 – 1074/1-14).

Echter wordt vooropgesteld dat de plaats waar men zijn voornaamste belangen gelegen acht, het objectief criterium omvat. Deze internationale bevoegdheidsregels zijn te lezen in artikel 118 van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van Internationaal Privaatrecht die onder invloed van de Insolventieverordening zijn ontstaan. De verordening stelt dat de rechters van de lidstaat waar de voornaamste belangen van de schuldenaar gelegen zijn, bevoegd zijn de insolventieprocedure te starten. Dit lijkt aan te tonen dat de schuldenaar niet langer een inschrijving in het bevolkingsregister moet hebben in een Belgische stad om er een collectieve schuldenregeling aan te vatten²¹².

II. NIET- HANDELAAR

De Belgische wetgeving vereist dat men op het ogenblik van het indienen tot een verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling geen koopman mag zijn in de zin van artikel 1 van het Wetboek van Koophandel²¹³ (artikel 1675/2, tweede lid Ger.W.). Enkel een natuurlijke persoon, die geen koopman of vennootschap is kan aanspraak maken op een collectieve schuldenregeling. Enige uitzonderingen op deze regel bestaan erin dat kooplieden die minstens gedurende 6 maanden hun handel hebben stopgezet of failliet zijn verklaard wel kunnen verzoeken tot een collectieve schuldenregeling²¹⁴. In dat geval kan dus ook een voormalig koopman, vrij beroepers en landbouwers de collectieve schuldenregeling aanvragen aangezien zij niet tot de groep 'kooplieden' behoren²¹⁵. Enkel handelaars vallen buiten de regeling van de collectieve schuldenregeling, zij kunnen zich beroepen op het mechanisme van faillissement of gerechtelijke organisatie. Om te weten of men als handelaar aanzien wordt, dient men steeds de feitelijke situatie te onderzoeken en moet worden nagegaan of de schuldenaar de facto een handelsactiviteit in de zin van voorvermelde artikelen uitoefent²¹⁶. Het ontbreken van formele elementen zoals het niet zijn ingeschreven in een handelsregister of het niet hebben van een BTW-nummer zijn geen elementen om aan te tonen dat het niet om een handelaar gaat. Omgekeerd kan men ook niet stellen dat wanneer iemand handelsactiviteiten stelt ook effectief een daad van koophandel uitoefent²¹⁷. Vereist wordt dat de daden van koophandel aan de schuldenaar zelf moeten kunnen worden toegerekend²¹⁸ en dat sprake moet zijn van een beroepsmatige activiteit die een winstoogmerk en speculatie veronderstellen²¹⁹. Wat niet relevant is, is het feit of de handelsactiviteit als hoofd- of bijberoep wordt uitgeoefend²²⁰. Bestuurders van vennootschappen en zaakvoerders die niet onder

²¹² E. VAN ACKER, C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling Deel I, Duiding 2015*, Larcier, 5.

²¹³ Kooplieden stellen daden van koophandel die hoofdzakelijk of aanvullend hun beroep vormen – art. 2 van de wet van 10 september 1807 betreffende het wetboek van koophandel.

²¹⁴ Artikel 2, tweede, derde en vierde lid van de Faillissementswet van 8 augustus 1997.

²¹⁵ Arbh. Luik, 17 mei 2011, *Jaarboek kredietrecht en collectieve schuldenregeling 2011*, 153.

²¹⁶ P. DAUW, *Topics van de Collectieve schuldenregeling*, UPV kern West-Vlaanderen, Brugge, 22 oktober 2004, 12.

²¹⁷ P. DAUW, B. WYLLEMAN en W. DE GENDT, *J.c.*, in *Posthogeschoolvorming Rechtspraktijk*, Gent, Academia Press, 2003, 96.

²¹⁸ Arbh. Gent, afd. Gent 13 mei 2008, EV 005/08, onuitg.

²¹⁹ Arbh. Antwerpen, afd. Antwerpen 27 april 2011, A.R. 2010/AA/398, onuitg.

²²⁰ Luik 19 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 149; Arbh. Gent, afd. Brugge 10 februari 2009, EV 09/02, onuitg.

de noemer handelaar vallen kunnen ook in aanmerking komen tot een procedure van collectieve schuldenregeling²²¹.

In het Amerikaans recht valt een 2-luik op te merken. Title 11 van de US code voorziet deze procedures voor consumenten in hoofdstuk 7 en 13. Enerzijds bestaat er de zogenaamde liquidatie-procedure van hoofdstuk 7. Deze procedure veronderstelt dat de schuldenaren al hun eigendommen verkocht zien en worden ontslaan van hun bestaande schulden. Anderzijds bestaat er de reorganisatieprocedure van hoofdstuk 13 waarbij de goederen bij de eigenaar blijven maar waar een afbetalingsplan de plaats van de schulden inneemt.²²² In dat geval wordt er een afbetalingsplan opgezet waarbij de schuldenaar een maandelijks deel van de schulden, voor een periode van 3 tot 5 jaar, aan de schuldeiser zal moeten terugbetalen²²³. De norm is de procedure van hoofdstuk 7, 2/3 van de bestaande bankruptcy-procedures worden op deze manier gevormd. Onder hoofdstuk 7 worden alle schulden kwijtgescholden in ruil voor de afgifte van alle eigendom die door de rechtbank verkocht mag worden.

Onder de Titel 11 van de US Code is het zowel voor natuurlijke personen als voor ondernemingen mogelijk een insolventieprocedure op te starten in het kader van overmatige schuldenlast²²⁴. De US Code vereist dat de schuldenaar een 'eligible debtor' is. Ze geeft geen definitie wat betreft het individu maar het verwijst derhalve wel naar een natuurlijke persoon²²⁵. De toelatingsvoorwaarden worden onder titel 11, hoofdstuk 7 § 109(b) gesteld en omvatten de bepaling dat het er een voldoende band moet bestaan met de Verenigde Staten om onder de wetgeving te vallen²²⁶. Onder hoofdstuk 13 wordt er dieper ingegaan op individuen. De Code vereist dat het moet gaan over personen die beschikken over een gewoon inkomen dat voldoende stabiel is²²⁷. Dit houdt derhalve in dat ze in staat moeten kunnen zijn hun schulden af te betalen²²⁸.

II. BESCHIKKING VAN TOELAATBAARHEID - GEEN VROEGERE HERROEPING

Als laatste objectieve voorwaarde in het Belgisch recht, wordt gesteld dat de schuldenaar die een verzoek indient tot collectieve schuldenregeling, gedurende de vijf voorafgaande jaren aan dat verzoek, niet mag onderworpen zijn geweest aan een vroegere herroeping van een collectieve schuldenregeling op grond van artikel 1675/2, derde lid Ger.W. , t.t.z. artikel 1675/15, §1, 1° en 3° - 5° Ger.W. Wanneer dit toch het geval blijkt te zijn ontstaat in hoofde van de schuldenaar een

²²¹ E. BALATE, P. DEJEMEPPE en F. DOMONT-NAERT, "Le règlement collectif de dettes" in *Les dossiers du Journal des triniaux*, Brussel, Larcier, 2001, 48; Arbh. Antwerpen, afd. Antwerpen 12 augustus 2011, 2011/BA/3, onuitg.

²²² C.J. TABB, *Law of Bankruptcy, Third Edition*, West Academic Publishing, 2014, 3.

²²³ <https://www.hg.org/bankrpt.html>.

²²⁴ § 101(41) Bankruptcy Code.

²²⁵ §101(9).

²²⁶ C.J. TABB, *Law of Bankruptcy, Third Edition*, West Academic Publishing, 2014, 123.

²²⁷ 11 U.S. Code § 101(30).

²²⁸ US Code title 11, chapter 13.

wachtermijn van vijf maanden vooraleer deze een nieuwe collectieve schuldenregeling kan verzoeken²²⁹.

De Amerikaanse US Code voorziet niets over een voorgaande herroeping. Wel gaat ze in op het misbruik van voorgaande indieningen tot bankruptcy door dezelfde schuldenaar. Het aanvragen van een bankruptcy procedure zorgt er immers voor dat schuldeisers niet automatisch aanspraak kunnen maken op het onderpand²³⁰.

D. INHOUDELIJKE TOELAATBAARHEIDSVORWAARDEN - *FINANCIËLE PROBLEMEN*

Art. 1675/2 Ger.W. vereist dat de persoon die een verzoek tot collectieve schuldenregeling indient, moet kampen met een situatie van overmatige schuldenlast of m.a.w. in een situatie verkeren van ernstige financiële moeilijkheden die niet gedekt kunnen worden door de inkomsten van de schuldenaar om de opeisbare schulden te betalen. De collectieve schuldenregeling kan een nieuwe start bieden om enerzijds een menswaardig bestaan te behouden en anderzijds de schulden af te lossen²³¹. Er moet worden nagegaan of er een structureel gebrek aan evenwicht bestaat tussen de bestaande schulden en de inkomsten uit arbeid en vervangingsinkomsten²³². Er moet derhalve een vergelijking plaatsvinden tussen de bestaande activa en passiva. Wanneer de bestaande schuldenlast het vermogen te boven gaat is aan de voorwaarde voldaan. Een andere mogelijkheid om de schuldenlast na te gaan kan gebeuren op basis van de vergelijking van de maandelijkse inkomsten in verhouding tot de vaste uitgaven om zo te onderzoeken of er een reserve is waarmee de opeisbare schulden kunnen worden aangezuiverd²³³. Bovendien zal moeten worden nagegaan of de overmatige schuldenlast niet kan worden opgelost via een andere weg. Men denke aan het bestaan van eigendom in hoofde van de schuldenaar. Het in bezit zijn van een onroerend goed zou een belemmering kunnen vormen voor het toekennen van een procedure tot collectieve schuldenregeling. De rechtsleer is hierover verdeeld. Zo verdedigt E. DIRIX de stelling dat de schuldenaar zijn onroerend goed ten gelde dient te maken vooraleer zich te kunnen beroepen op een collectieve schuldenregeling²³⁴ terwijl andere rechtsgeleerden eerder van mening zijn dat het doel van de procedure maar kan worden bereikt indien de schuldenaar in de mogelijkheid wordt gesteld zijn bestaande schulden te saneren zonder zijn goederen ten gelde te moeten maken en op het zelfde ogenblik de mogelijkheid te hebben een menswaardig bestaan te leven²³⁵. Het Hof van Cassatie oordeelde echter in voordeel van de eerste strekking en stelt dat de schuldbemiddelingsrechter bij de beoordeling van de overmatige schuldenlast wel rekening moet houden met het bestaan van onroerende goederen in hoofde van de schuldenaar. Indien het

²²⁹ Art. 78 van de wet van 14 januari 2013 houdende diverse bepalingen inzake werklastvermindering binnen Justitie, *BS* 1 maart 2013, 12945.

²³⁰ §362 (a).

²³¹ E. VAN ACKER, C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling Deel I*, Duiding 2015, Larcier, p 7.

²³² *Parl. St.* Kamer 1996-97, nrs. 1073/1 en 1074/1, 15 en 16; D. DE COSTER, *Artikelsgewijze commentaar, Artikel 1675/2 Ger.W.*, IV.D.

²³³ E. VAN ACKER, C. VERBEKE, B. WYLLEMAN, *Praktische gids voor schuldbemiddelaars met modellen*, Editie 2013, Mechelen, Kluwer, p 9.

²³⁴ E. DIRIX, *Overzicht van rechtspraak. Beslag en collectieve schuldenregeling (1997-2001)*, TPR 2002, 1294-1295).

²³⁵ E. BALATE, P. DEJEMEPPE en F. DOMONT-NAERT, *Le règlement collectif de dettes*, *Les dossier du Journal de Tribunaux*, Brussel, Larcier, 2001, 50.

onroerend goed kan worden verkocht en ervoor kan zorgen dat de bestaande schulden kunnen worden aangezuiverd, mits de schuldenaar een menswaardig bestaan kan blijven leiden, er geen reden is tot het verzoeken tot collectieve schuldenregeling²³⁶. De betreffende schuldenaar is vaak wel in het bezit van dergelijk onroerend goed, veelal zal het belast zijn met een hypothecaire schuld waardoor de verkoopopbrengst derhalve dan ook onvoldoende zal zijn om de bestaande schulden te kunnen dekken²³⁷.

Problemen van voorbijgaande aard zoals ondermeer laattijdige betalingen, vallen niet onder de toepassingsvoorwaarde. Noch is er vereist dat er sprake moet zijn van meerdere naast elkaar bestaande schulden²³⁸. Het is derhalve voldoende één effectief openstaande schuld te moeten vereffenen. In gevallen waar de schuldenlast slechts van tijdelijke aard is, zoals bijvoorbeeld in geval van het verliezen van een tewerkstelling of na een echtscheiding, doet de insolvente persoon er beter aan om in eerste instantie een betalingsuitstel te vragen aan de kredietgever om de bestaande schuldenlast in te perken of te kunnen spreiden²³⁹. Bij weigering door de kredietgever kan steeds en onder bepaalde voorwaarden naar de rechter worden gestapt om het betalingsuitstel alsnog te bekomen. Afhankelijk van het soort aangegane krediet zal een andere rechter hieromtrent gevat moeten worden. Indien er sprake is van een consumentenkrediet zal het de Vrederechter zijn die over de grond van de zaak zal oordelen²⁴⁰ waar het in geval van een hypothecair krediet de beslagrechter zal zijn die een opschorting van betaling kan toekennen²⁴¹. Indien men zijn gas of elektriciteitsfactuur niet langer kan betalen, omwille van diverse redenen die tijdelijk van aard zijn, kan men beroep moeten doen op de hulpverlening van de OCMW's die in dergelijke gevallen kunnen onderhandelen met de energieleverancier over afbetalingsplannen voor de bestaande energieschulden of een budgetbegeleiding kunnen opzetten of financiële steun kunnen toekennen. Indien de schulden van een andere aard zijn zoals bijvoorbeeld het niet langer kunnen betalen van de huishuur, kan de schuldenaar een uitstel vorderen van de betaling op grond van artikel 2244 B.W. Fiscale schulden, die het niet kunnen betalen van belastingsschulden omvatten, kunnen door de ontvanger van de belastingen aan een uitstel worden onderworpen op verzoek van de schuldenaar op voorwaarde dat de belastingplichtige een deel van de schuld betaald. Het verleende uitstel kan een onbeperkt uitstel omvatten indien de belastingplichtige een formulier verstuurt naar de gewestelijk directeur. Het onbeperkt uitstel heeft in dat geval betrekking op het uitstel van de invordering van de directe inkomstenbelasting. De gewestelijk directeur zal na een insolventieonderzoek het bedrag vaststellen waardoor de belastingplichtige de mogelijkheid wordt geboden aan een gespreide betaling te voldoen. Een totale kwijtschelding van de openstaande inkomstenbelasting is onmogelijk.

²³⁶ Cass. 15 januari 2010, nr. C.08.0349.F, www.cass.be.

²³⁷ E. VAN ACKER, C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling Deel I*, Duiding 2015, Larcier, 7.

²³⁸ Cass. 16 maart 2000, *Arr. Cass* 2000, , 603, *R.W.* 1999- 2000, 1297; Brussel 30 mei 2000, *R.W.* 2000_01; Gent 20 oktober 1999, *A.J.T.* 2000_01, 261.

²³⁹ Brussel 30 mei 2000, *R.W.* 2000-01, 1107; Brussel 13 juli 2000, *R.W.* 200_01, 1056, *Arbh.* Brussel 15 maart 2010, *AR* 2010/AB/00082, onuitg., *Arbh.* Brussel 21 juni 2010, *A.R.* 2010/AB/00277, *Arbh.* Antwerpen, afd. Antwerpen 10 decemeber 2010, *A.R.* 2010/AB/10, onuitg.

²⁴⁰ Art. 38 Wet Consumentenkrediet.

²⁴¹ Art. 59 §1, 2^e lid Wet Hypothecair krediet.

De Amerikaanse Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act (BAPCPA)²⁴² voorziet in strenge regels waaraan consumenten moeten voldoen vooraleer ze een vordering tot bankruptcy kunnen instellen. Ze werd in 2005 in het leven geroepen door President Bush om misbruik van bankruptcy tegen te gaan. Door de BAPCPA werd het veel moeilijker voor individuen om een vordering tot bankruptcy in te stellen. De voorwaarden werden sterk verstrengd²⁴³. Voordien konden consumenten vrij kiezen een procedure te starten onder ofwel hoofdstuk 7 of hoofdstuk 13. Om onder de toepassing van de BAPCPA te vallen is vereist dat de consument een situatie van overmatige schuldenlast kent. Echter, het doel van de nieuwe wetgeving was voornamelijk om de consumenten te doen inzien dat men een morele plicht heeft tot het betalen van de gemaakte schulden. Het BAPCPA voorziet in een 'means test' waaraan consumenten moeten voldoen vooraleer ze een vordering tot bankruptcy kunnen instellen onder hoofdstuk 7. De 'means test' voorziet in een formule waarin berekend wordt of de consument in de mogelijkheid verkeert zijn schulden af te lossen in de toekomst. Indien het antwoord op die vraag positief beantwoord kan worden, zal de vordering onder hoofdstuk 7 afgewezen worden en zal de consument enkel onder hoofdstuk 13 een vordering kunnen indienen. In dat geval zullen ze enkel gebruik kunnen maken van de terugbetalingsmogelijkheden die in hoofdstuk 13 voorzien worden. Indien ook die mogelijkheid niet benut kan worden zal men de terugbetalingstermen moeten onderhandelen buiten de mogelijkheid van bankruptcy. Bovendien voorziet de Code ook dat consumenten verplicht moeten deelnemen aan een vorm van kredietbegeleiding, 180 dagen voorafgaand aan de aanvraag tot bankruptcy²⁴⁴. Indien niet aan de voorwaarde van voorafgaande begeleiding wordt voldaan zal de procedure tot bankruptcy onder ieder hoofdstuk afgewezen worden.²⁴⁵

2. SCHULDEBEMIDDELING

De Openbare Centra voor Maatschappelijk welzijn (verder OCMW's) zijn publieke diensten, erkend door de Belgische federale overheid. Ze hebben tot doel maatschappelijke dienstverlening te verstrekken en ervoor te zorgen dat het welzijn van iedere burger gegarandeerd wordt. In iedere gemeente of stad in België is een OCMW terug te vinden die een brede waaier van diensten aanbiedt. Belgen die onvoldoende bestaansmiddelen genieten of geen vaste woonplaats hebben kunnen zich richten op de sociale bijstand van het OCMW. Belangrijk voor dit onderzoek is dat ze sociale bijstand bieden wanneer financiële hulp vereist is of wanneer hun diensten nodig zijn in de vorm van schuldbemiddeling²⁴⁶. De schuldbemiddelaar heeft als taak samen met de schuldeiser een regeling uit te werken rond de betaling van de schulden. Er kan worden afgesproken dat schulden gespreid worden afbetaald. In ruil daarvoor gaat de schuldeiser de belofte aan geen verdere stappen te ondernemen om de schuld toch in te vorderen. De schuldbemiddelaar zal naast de bemiddelingsopdracht ook nog tot opdracht hebben na te gaan of de schulden niet verjaard zijn, of de schulden wel terecht zijn en of er geen onwettige kosten werden aangerekend. De

²⁴² Pub. L. No. 109-8, 119 Stat. 23 (2005) .

²⁴³ C.J. TABB, *Law of bankruptcy*, Third Edition, West Academic Publishing, 2014, p 49.

²⁴⁴ A. MECHELE DICKERSON, *Consumer over-indebtedness: A U.S. perspective*, 2008, p 144- 145; <http://www.tilj.org/content/journal/43/num2/Dickerson135.pdf>.

²⁴⁵ C.J. TABB, *Law of Bankruptcy*, Third Edition, West Academic Publishing, 2014, p 127.

²⁴⁶ https://www.belgium.be/nl/familie/sociale_steun/ocmw/.

schuldenaar en de schuldbemiddelaar kunnen samen tot een afbetalingsplan komen indien de schuldeiser hiermee instemt²⁴⁷.

Naast de OCMW's bestaan de Centra Algemeen Welzijnswerk (verder C.A.W.'s) , die eerder private schuldbemiddelingsdiensten vormen binnen Vlaanderen. Ze vormen de bemiddelaar tussen schuldenaar en schuldeisers. Ze voeren onderhandelingen over de wettigheid van openstaande schulden, over terugbetalingstermijnen en interestverminderingen, maar ook over financiële boetes²⁴⁸.

Het grote voordeel van schuldbemiddeling via de weg van OCMW's en C.A.W. is dat deze gratis is. Schuldbemiddeling kan ook via een notaris, gerechtsdeurwaarder of advocaat gebeuren, deze bemiddeling is wel betalend. Het nadeel van de schuldbemiddeling ligt erin dat er geen garantie is dat de schuldeiser akkoord zal gaan met een afbetalingsplan. Bovendien vormt het ook geen oplossing wanneer de schulden een structureel probleem vormen, in dat geval zal de collectieve schuldenregeling een betere oplossing bieden²⁴⁹.

Waar we in België de publieke en private diensten kennen zien we in Amerika enkel maatschappelijke ondersteuning van hun bevolking via de methode van 'welfare'. De federale regering voorziet enkel ondersteuning via Temporary Assistance for Needy Families (TANF). De beschikbare hulp die ter beschikking staat verschilt van Staat tot Staat²⁵⁰. Een vorm schuldbemiddeling wordt echter niet in deze federale welfare voorzien²⁵¹. Schuldbemiddeling komt er enkel voor in de vorm van 'debt mediation' of 'debt settlement'. Zo kan je per Staat duizenden ondernemingen vinden die zich met schuldbemiddeling bezighouden²⁵². Deze ondernemingen gaan onderhandelingen aan met de kredietgevers in naam van de schuldenaar. Zij pogen het openstaand saldo te reduceren tot een minimum. Het overige saldo zal veelal worden kwijtgescholden. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen 'debt settlement' en 'debts consolidation of debt negotiation'. Debt consolidation gaat de leningen niet verminderen. Ze zorgt er enkel voor dat de rekeningen één voor één worden afbetaald tegen een lagere intrestvoet. Debt negotiation aan de andere kant voorziet in een bemiddeling tussen een onderneming en de kredietgever om te komen tot een compromis waardoor de intresten en maandelijkse afbetalingen verminderd worden. Het totaal af te betalen bedrag blijft echter wel overeind. Debt settlement staat enkel open voor personen die zich in een precaire situatie bevinden. Redenen voor het aangaan van een debt settlement kunnen variëren van financiële problemen door werkloosheid, het overlijden van een echtgenoot en overdreven uitgaven. De voornaamste reden bestaat erin dat men in de onmogelijkheid moet verkeren de schulden zelfstandig terug te betalen²⁵³.

²⁴⁷ <http://www.eerstehulpbijschulden.be/schulden-wat-nu/hulp-nodig/schuldbemiddeling>.

²⁴⁸ <http://www.caw.be/over-het-caw>.

²⁴⁹ <http://www.eerstehulpbijschulden.be/schulden-wat-nu/hulp-nodig/schuldbemiddeling>.

²⁵⁰ <http://www.welfareinfo.org/>.

²⁵¹ De welfare is enkel gericht op negative income tax, SNAP, housing assistance, SSI, Pell Grants, TANF, Child Nutrition, Head Start, job training programs, WIC, Child Care, LIHEAP en Lifeline, <http://federalsafetynet.com/us-welfare-programs.html>.

²⁵² <http://www.welfareinfo.org/debt-settlement/>.

²⁵³ <http://www.thesimpledollar.com/best-debt-settlement-companies/>.

De OCMW's worden op verschillende manieren betrokken bij de collectieve schuldenregeling. Hulpverlening bij het opstellen van een verzoekschrift dat dient tot toelating tot de collectieve schuldenregeling.

De cliënten van het OCMW worden geholpen bij het aanvragen van een collectieve schuldenregeling. Overeenkomstig artikel 1675/4 Ger.W. dient de aanvraag te gebeuren door het opstellen van een verzoekschrift, wat door de OCMW's kan worden gedaan. De ondertekening van het verzoekschrift is voorbehouden aan de verzoeker zelf of een advocaat, OCMW's kunnen we mede ondertekenen²⁵⁴.

De collectieve schuldenregeling vormt niet steeds de juiste manier om de overmatige schuldenlast aan te pakken. Daarom gaan OCMW's de mogelijke alternatieven na voor ze het verzoekschrift tot CSR helpen opstellen. De mogelijke alternatieven kunnen bestaan uit

- a. Indien de schuldenaar 'ongelukkig en te goeder trouw is', zal de rechter een uitstel van betaling vragen op grond van artikelen 1244 B.W., 1333- 1337 Ger.W.. Deze mogelijkheid bestaat wanneer de schuldenaar zich in een hachelijke financiële situatie bevindt waarvan de oorzaken onafhankelijk zijn aan diens wil.
- b. In het kader van een consumentenkrediet bestaat de mogelijkheid voor de consument om betalingsfaciliteiten aan te vragen op grond van art. 38 Wet consumentenkrediet en art. 1337 bis-octies Ger.W.
- c. De mogelijkheid voor natuurlijke personen die in een situatie van overmatige schuldenlast verkeren om een verzoek in te dienen tot onbeperkt uitstel van de invordering van de directe belastingen. Deze mogelijkheid bestaat op grond van de Programmawet van 27 december 2004 en art. 413 bis Wetboek inkomstenbelasting. De mogelijkheid is enkel voorhanden indien de schuldenaar zijn onvermogen niet bewerkstelligd heeft.

I. OCMW ALS SCHULDBEMIDDELAAR

De term schuldbemiddeling werd in 1991 wettelijk verankerd en gereguleerd in de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet²⁵⁵. Artikel 1, 13° van deze wet omschrijft de schuldbemiddeling als een dienstverlening die tot doel heeft een regeling tot stand te brengen rond de manier van betaling van de schuldenlast die uit kredietovereenkomsten voortvloeit. Artikel 67 van dezelfde wet voorziet in een verbod van schuldbemiddeling door andere personen dan advocaten, gerechtelijk mandatarissen of gerechtelijk ambtenaren in de uitoefening van hun ambt. Ook particuliere-en overheidsinstellingen die door de overheid erkend zijn kunnen aan schuldbemiddeling doen.

Het OCMW wordt in voornoemde wetgeving dus niet vernoemd. Hierdoor kan men denken dat zij niet als schuldbemiddelaar kunnen worden aangesteld. Aan dit hiaat is door de Vlaamse regelgever tegemoet gekomen via het decreet van 24 juli 1996²⁵⁶. Het erkenningsdecreet stelt de voorwaarden waaronder instellingen erkend kunnen worden als 'schuldbemiddelingsinstelling' in de zin van artikel 1, 13° Wet op het Consumentenkrediet. Artikel 6 van het erkenningsdecreet stelt

²⁵⁴ Art. 1675/4§2, 13° Ger.W.

²⁵⁵ Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, BS 9 juli 1991.

²⁵⁶ Decreet van 24 juli 1996 houdende regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling en tot subsidiëring van een Vlaams Centrum Schuldenlast, BS 5 oktober 1996.

voorop dat enkel OCMW's en CAW's hiervoor in aanmerking kunnen komen. De erkenning wordt aan bijkomende voorwaarden onderworpen. De erkenning kan maar tot stand komen indien ze een gespecialiseerd maatschappelijk werker in dienst hebben met de nodige beroepservaring van ten minste 3 jaar of een persoon die minstens een opleiding van 60 uren genoten heeft. Bovendien vereist het decreet dat er bewijs geleverd moet worden dat de instellingen een doctor of licentiaat in de rechten tewerkstellen die bovenvermelde opleiding of ervaring geniet. De wetgever vereist dus een tandem van juridische expertise en sociaal agogische deskundigheid om de kwaliteit, duurzaamheid en menswaardigheid van de schuldbemiddeling te waarborgen²⁵⁷.

Het gerechtelijk wetboek voorziet naast de wet op het Consumentenkrediet in artikel 1675/17 §1 een regeling omtrent de personen die kunnen optreden als schuldbemiddelaar. Het artikel vermeldt dat:

- De gerechtelijke mandatarissen, de advocaten of de ministeriële ambtenaren
- De particuliere-of overheidsinstellingen, erkend door de bevoegde overheid

kunnen worden aangesteld.

Het OCMW krijgt de rol als schuldbemiddelaar op basis van dit artikel toegewezen aangezien zij gerechtelijk mandataris kunnen zijn²⁵⁸. Bijgevolg kunnen dus ook erkende instellingen schuldbemiddelaar zijn. De CAW's hebben de beslissing genomen zich niet als schuldbemiddelaar te laten aanstellen in een procedure tot collectieve schuldenregeling.

De wet van 26 maart 2012²⁵⁹ heeft de beschikking van toelaatbaarheid vervat in artikel 1675/17, §1 Ger.W. waardoor advocaten, gerechtelijk mandatarissen en ministeriële ambtenaren ook pas kunnen worden aangesteld als schuldbemiddelaar indien ze erkend zijn. De vereiste van een opleiding inzake schuldbemiddeling wordt ook aan hen opgelegd. De uitvoering van de wet vereist een Koninklijk Besluit dat er nog steeds niet is. Daarom moeten advocaten, ministeriële ambtenaren en gerechtelijk mandatarissen niet erkend zijn en kunnen ze beroep doen op hun mandaat om als schuldbemiddelaar te worden aangesteld²⁶⁰.

Het is het OCMW zelf en niet het personeelslid die als schuldbemiddelaar wordt aangesteld. Artikel 1675/17 §1 Ger.W. stelt dat het OCMW die taak op zich neemt en niet de natuurlijke persoon die in dienst van het OCMW werkt. Het zijn de OCMW's die het gerechtelijk mandaat uitoefenen, waardoor ook zij aansprakelijk kunnen worden gesteld wanneer sprake van een collectieve schuldenregeling²⁶¹.

Vereist wordt in artikel 1675/17 §2 Ger.W. dat de OCMW's in een onafhankelijke positie staan tov de betrokken partijen. Men zou kunnen stellen dat hieraan niet voldaan is wanneer het OCMW gelijktijdig financiële hulp of een leefloon uitbetaald. Echter, uit de praktijk blijkt dit geen probleem

²⁵⁷ R. MARYNISSEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015*, Larcier, 2015, p 133- 136.

²⁵⁸ *Parl. St. Kamer 1996-1997, 1073/1,51*.

²⁵⁹ Wet van 26 maart 2012 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de collectieve schuldenregeling betreft, *BS 13 april 2012*.

²⁶⁰ R. MARYNISSEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015*, Larcier, 2015, p 138.

²⁶¹ *Ibid*, p 139.

te vormen²⁶². Indien er evenwel toch geen sprake zou zijn van een onafhankelijke en onpartijdige behandeling is het aangewezen dat het OCMW de aanstelling niet aanvaardt²⁶³. Indien het wel is aangesteld en er zich een probleem voordoet, stelt art. 1675/17 §4 Ger.W. voorop dat het OCMW een vervanging moet vragen.

Om de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het OCMW te garanderen werden in de praktijk verscheidene constructies opgericht. Zo bestaan er tussen de OCMW's samenwerkingsverbanden, in de vorm van feitelijke verenigingen en vzw's, die gezamenlijk één of meerdere juristen aanwerven. Daarnaast wordt er samengewerkt met advocaten en werd een OCMW-vereniging opgericht. Ten slotte bestaat er ook nog een apart georganiseerde gespecialiseerde tweedelijnsdienst schuldbemiddeling waarmee men tot een afbakening van de rollen komt t.a.v. derden en cliënten²⁶⁴.

II. DEBT MEDIATORS IN HET AMERIKAANSE RECHT

De Amerikaanse schuldbemiddelingsbedrijven zijn enkel gericht op een bemiddeling met de kredietgever rond een afbetalingsplan van de schulden. Vanaf het ogenblik dat de zaak voor de rechtbank zal verschijnen wordt in veel gevallen de bemiddeling aangevat. De 'debt mediator' zal de schulden herbekijken en er wordt een afbetalingsplan aangeboden dat waar kan worden gemaakt door de schuldenaar. In sommige gevallen kan het omgekeerde gelden, namelijk dat de kredietgever of diens advocaten een afbetalingsplan gaan voorstellen. In dit geval heeft de schuldenaar het voordeel dat er over de prijs kan onderhandeld worden. De 'debt relief experts' zijn dan op de juiste plaats om die onderhandelingen in naam van de schuldenaar te doen. Er bestaan 2 soorten regelingen die door de schuldbemiddeling bekomen kunnen worden. Ten eerste is er de 'lump sum payment'. In dat geval zijn de betalingen van de schulden reeds ver voor de dagvaarding stopgezet. De bemiddelaar raadt in dat geval de schuldenaar aan zijn gelden op een afgesloten rekening te storten en te sparen om erna met de schuldeiser tot een bemiddeling te komen rond die som. Indien de zaak dan toch voor de rechtbank komt zal een aanzienlijk bedrag gespaard zijn. De tweede vorm bestaat uit maandelijkse afbetalingen die lager zijn dan het voorziene bedrag. De bemiddelaar gaat de kredietgever een zicht geven op hoeveel er maandelijks kan worden afbetaald. Op deze wijze wordt een afbetalingsplan uitgewerkt waar zowel de kredietgever als de consument tevreden mee kunnen zijn. Enkel in extreme gevallen waarin de kredietgever niet akkoord gaat, zal de zaak voor de rechtbank komen. Indien de rechtbank in het voordeel van de kredietgever oordeelt, riskeert de schuldenaar zijn vermogen kwijt te spelen²⁶⁵.

III. OCMW ALS BETALER VAN FINANCIËLE HULP OF LEEFLOON

²⁶² Ibid, p 140.

²⁶³ Beslagr. Luik, 23 februari 1999, *JLMB* 1999, 428; art. 1675/6 §2 Ger.W.

²⁶⁴ R. MARYNISSEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding* 2015, Larcier, 2015, p 140.

²⁶⁵ <https://www.nationaldebtreliet.com/debtresources/debtmediation/>.

In de procedure tot collectieve schuldenregeling kan het OCMW fungeren als uitbetalingsinstelling. Ze kan immers financiële hulp, een leefloon of een equivalent leefloon betalen. Overeenkomstig art. 1675/9, § 1, 4° Ger.W. moet iedere betaling, op grond van een collectieve schuldenregeling waarvan de beschikking van toelaatbaarheid wordt uitgesproken na 22 april 2012, gebeuren op een door de schuldbemiddelaar geopende rekening. De wetgeving stelt dus de verplichting aan de schuldbemiddelaar de financiële hulp, het leefloon of het equivalent leefloon rechtstreeks te betalen op een rekening die daarvoor door de schuldbemiddelaar geopend is²⁶⁶.

IV. BEGELEIDING CLIËNT IN DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

De rol van de maatschappelijk werker speelt een belangrijke rol in de collectieve schuldenregeling. De maatschappelijk werker kan namelijk als tussenpersoon optreden die een bemiddelende rol of brugfunctie kan vervullen tussen de schuldbemiddelaar en de schuldenaar. Wanneer de maatschappelijk werker voldoende kennis van zaken bezit kan deze de nodige informatie verstrekken die relevant is voor het dossier. In de procedure tot collectieve schuldenregeling liggen immers rechten vervat voor de schuldenaar. De hulp en begeleiding van de maatschappelijk werker kunnen in dat opzicht het verschil maken.

Naast de rol van tussenpersoon kan de maatschappelijk werker bovendien een rol van begeleider aannemen. Via budgetbegeleiding en budgetbeheer kan de maatschappelijk werker de schuldenaar begeleiden. Daarnaast kan tevens begeleiding geboden worden wanneer voorwaarden moeten worden nageleefd of wanneer er begeleidingsmaatregelen verbonden zijn aan de kwijtschelding van schulden of een aanzuiveringsregeling. Ten slotte kunnen de maatschappelijk werkers zorgen voor de verlening van financiële steun gedurende collectieve schuldenregeling. Ze hun diensten ter beschikking wanneer de schuldenaar zijn rechten wenst uit te putten in de sociale zekerheid en de toekenning van sociale voordelen²⁶⁷.

In de praktijk zullen OCMW's die worden aangesteld als schuldbemiddelaar een rekening collectieve schuldenregeling openen. Aan die rekening moet een afnamerekening worden gekoppeld. Beiden staan op naam van de schuldenaar, die geen verrichtingen kan uitvoeren op de rekening aangezien de onherroepelijke volmacht aan het OCMW verleend wordt. De schuldenaar kan de verrichtingen op de rekening volgen en de OCMW's kunnen kopieën van de uitgavenstaat aan de schuldenaar bezorgen. De schuldbemiddelaar is gehouden op regelmatige tijdstippen verslag uit te brengen. Art. 1675/17, §3, tweede lid Ger.W. stelt dat de schuldbemiddelaar jaarlijks verslag moet uitbrengen aan de rechter vanaf de beschikking van toelaatbaarheid. Ook indien de rechter erom verzoekt moet een verslag worden afgegeven over de evolutie en stand van de procedure. Ieder verslag geeft een omstandige beschrijving van de verrichtingen van de schuldbemiddelaar, de stand van de procedure, de verlenging van termijnen en de redenen daarvoor, de toekomstperspectieven van de persoon en diens geactualiseerde sociale en financiële toestand, de stand van de bemiddelingsrekening en ten slotte van alle inlichtingen die voor de bemiddelaar

²⁶⁶ Ibid, p 141.

²⁶⁷ Ibid, p 142.

dienstig geacht worden. Van het verlag moet tevens aan de schuldenaar een afschrift bezorgd worden overeenkomstig artikel 1675/17, §3, vierde lid Ger.W²⁶⁸.

A) DE PREVENTIEVE ROL VAN HET OCMW

Zowel tijdens als na de collectieve schuldenregeling kan de begeleiding door een maatschappelijk werker een preventieve rol vervullen die ervoor kan zorgen dat de schuldenaar niet opnieuw in een situatie van financiële problemen vervalt. Dit gebeurt voornamelijk in de vorm van budgetbeheer en budgetbegeleiding. Ook het zoeken naar werk om het inkomen te verhogen kan een dienst van de OCMW's inhouden. Om het slagen van de collectieve schuldenregeling te verzekeren is het aan de maatschappelijk werker om de schuldenaar hierin te motiveren, te stimuleren en te begeleiden²⁶⁹.

B) LEEFLOON OF FINANCIËLE HULP TIJDENS EEN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

Ook tijdens een procedure tot collectieve schuldenregeling kan een aanvraag tot financiële steun bij de diensten van het OCMW worden aangevraagd. De collectieve schuldenregeling kent geen invloed op het al dan niet toekennen van financiële hulp, een leefloon of een equivalent leefloon. De Wet maatschappelijke integratie stelt de voorwaarden voorop om aanspraak te kunnen maken op een leefloon. De artikelen 3 en 4 van voornoemde wet bepalen de cumulatieve voorwaarden waaraan de aanvrager moet voldoen. Zo stelt het dat

- 1) De aanvrager meerderjarig moet zijn. Enkel in uitzonderlijke omstandigheden zoals voor verlengde minderjarigen of ontvoogden door het huwelijk, kan hiervan worden afgeweken
- 2) De aanvrager moet zijn gewoonlijk verblijf in België hebben
- 3) De aanvrager moet ofwel de Belgische nationaliteit bezitten, of genieten van een verblijfsrecht van meer dan 3 maanden als burger van de Unie, of als vreemdeling staan ingeschreven in het bevolkingsregister, of staatloos zijn en toepassing vinden onder het Verdrag betreffende de status van staatlozen, of een erkende vluchteling zijn overeenkomstig art. 49 van de wet van 15 december 1980^{270 271}.

In sommige gevallen waarin de inkomsten ontoereikend zijn, vraagt de schuldenaar aanvullende financiële hulp. Het betrokken zijn in een collectieve schuldenregeling kan niet als weigeringsgrond nog als toekenningsgrond aanzien worden. Een automatische weigering zou een discriminatie uitmaken van personen die in een collectieve schuldenregeling zitten.

²⁶⁸ Ibid, p 143 – 144.

²⁶⁹ Ibid, p 144.

²⁷⁰ Wet van 15 december betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, BS 1 juli 1981.

²⁷¹ R. MARYNISSEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015, Larcier, 2015, p 127- 128.

Anderzijds zou een automatische toekenning dan weer diezelfde personen bevoordelen. Hoe dan ook kan het niet de bedoeling zijn dat het OCMW en dus de overheid de schulden van de schuldenaar gaat aflossen²⁷².

De OCMW's kennen tijdens de collectieve schuldenregeling wel nog steeds de verplichting tot vergoeding van achterstallige huurgelden²⁷³ en bovendien dienen ze preventieve bijstand te verlenen op vlak van de energiekosten²⁷⁴. Indien er een voorlopig bewindvoerder werd aangesteld, is het eveneens de taak van het OCMW de kosten en erelonen van deze ten laste te nemen omwille van de staat van behoeftigheid van de schuldenaar²⁷⁵.

3. DE ROL VAN DE CAW'S IN DE COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

Het CAW kan een heel verschillende rol opnemen in het kader van een collectieve schuldenregeling. De mogelijkheid bestaat dat een hulpverlener slechts één of meerdere rollen vervult in de dossiers.

I. ROL VAN BRUGFIGUUR

De hulpverlener kan worden aangesproken om op te treden als tussenpersoon, op verzoek van de schuldenaar. Vooral in de gevallen waar een moeilijke verstandhouding heerst tussen de schuldenaar en de schuldbemiddelaar. Het is dan aan de hulpverlener informatie te verlenen aan de schuldenaar waar deze het noodzakelijk acht. De hulpverlener onderzoekt het dossier en duidt de informatie. Wanneer bepaalde informatie niet is opgenomen stelt hij de schuldbemiddelaar hiervan op de hoogte. Hierdoor kan een rechtstreekse confrontatie tussen de schuldenaar en de schuldbemiddelaar vermeden worden wat in een positief effect kan ressorteren t.o.v. de collectieve schuldenregeling. Ook kan de hulpverlener een brug slaan tussen beide partijen door deel te nemen aan de gesprekken tussen de schuldenaar en de schuldbemiddelaar²⁷⁶.

II. ROL VAN INFORMATIEVERSTREKKER

Omdat schuldenaars vaak slecht geïnformeerd in een collectieve schuldenregeling stappen, bestaat één van de taken van de hulpverleners voornamelijk uit het informeren van de schuldenaar. Deze informatie kan gaan over de werkwijze van de schuldbemiddelaar, het afbetaalplan en de aanzuiveringsregeling, de frequentie van afbetaling, de berekening van het leefgeld en de data van de stortingen ervan, over het omgaan met extra uitgaven zoals ziekenhuisfacturen of bijzondere aangelegenheden, de termijnen en duurtijd van de collectieve schuldenregeling en de kosten die eraan verbonden zijn²⁷⁷.

²⁷² Het OCMW is een dienstverlening, bedoeld om steunzoekers een menswaardig bestaan te bieden, niet om via een omweg hun schulden af te lossen. Zo werd geoordeeld in Arbrb. Bergen 12 januari 2011, *Soc. Kron.* 2012, 427; arbh. Luik 26 juni 2002, *JLMB* 2002, 1523.

²⁷³ Arbrb. Leuven, 4 december 2002, ontuig.

²⁷⁴ Arbh. Luik, 8 november 2005, *JLMB* 2006, 1036.

²⁷⁵ Arbh. Luik, 29 juni 2009, *RRD* 2008, 429.

²⁷⁶ R. MARYNISSEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding* 2015, Larcier, 2015, p 156- 157.

²⁷⁷ *Ibid*, p 157.

III. ROL VAN BELANGENBEHARTIGER

Het CAW kent de rol van belangenbehartiger in de vorm van toezicht op de procedurele waarborgen in de collectieve schuldenregeling. Zo zal de hulpverlening ondersteuning bieden wanneer het leefgeld moet worden vastgesteld. De hulpverlener gaat niet enkel uit van de wettelijk voorziene grenzen maar houdt tevens rekening met de noden van de schuldenaar om een menswaardig bestaan te garanderen. Aangezien de schuldenaar vaak niet in staat is zelf een begroting op te stellen, is het aan de hulpverlener een begroting op te maken waarin een opdeling moet worden gemaakt in de verschillende kosten zodat het voor de schuldenaar eenvoudiger wordt een eigen beoordeling te maken van het begrote leefgeld. Daarnaast kunnen de diensten van de hulpverlener ook worden ingeroepen bij het indienen van een bezwaar tegen een minnelijke aanzuiveringsregeling of bij het opstellen van het verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling. Ook bij de vraag tot herziening van de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling, of de vraag tot vervanging van de schuldbemiddelaar, kan de hulpverlener van dienst zijn.

Belangrijk valt te melden dat wanneer de hulpverlener optreedt als belangenbehartiger, hij niet de taak van advocaat voor zich neemt maar eerder de rol van vertrouwenspersoon zal vervullen. De hulpverlener zal enkel de schuldenaar ondersteunen en niet optreden in diens naam. De rol van belangenbehartiger uit zich m.a.w. voornamelijk in de vorm van advies en informatieverstrekking²⁷⁸.

IV. ROL VAN BEGELEIDER

Wanneer de hulpverlener optreedt als begeleider van de schuldenaar worden verschillende hulpverleningstechnieken ingeschakeld. Budgetbeheer en budgetbegeleiding vormen de 2 meest voorname vormen van budgethulpverlening. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen budgetbeheer en budgetbegeleiding. Dit onderscheid bestaat erin dat bij een budgetbeheer, de schuldenaar zijn beheersrecht overdraagt aan het CAW waar i.g.v. budgetbegeleiding de schuldenaar zijn beheersrecht over zijn inkomsten en uitgaven behoudt. Voor beide gevallen bestaat de begeleiding in adviesverlening en begeleiding betreffende het budget.

De bedoeling van de hulpverlener is zo min mogelijk ingrijpende hulp in te zetten en de schuldenaar zo veel mogelijk te betrekken in zijn financiële situatie. Om hieraan tegemoet te komen worden de vaardigheden van de schuldenaar onderzocht. Er wordt nagegaan waar de schuldenaar moeilijkheden ondervindt. Zo zal hulp geboden worden bij het aanleren van vaardigheden omtrent inzicht en overzicht, administratieve vaardigheden, verantwoord besteden, het bewust kiezen van financiële producten, het beschikken over voldoende kennis of het weten waar te informeren. In ieder dossier zal afzonderlijk aan de aandachtspunten moeten worden gewerkt om de schuldenaar de nodige vaardigheden aan te leren.

TUSSENCONCLUSIE

Het bestaan van overmatige schuldenlast kan grote gevolgen teweeg brengen voor de consument. Wanneer het onmogelijk wordt de bestaande schulden af te lossen en de consument geen uitweg meer ziet zal beroep gedaan worden op schuldbemiddeling. In het nationaal Belgisch recht bestaat de mogelijkheid een vordering tot collectieve schuldenregeling aan te vragen. Het doel van de

²⁷⁸ Ibid, p 158.

collectieve schuldenregeling wordt in artikel 1675/3 Ger.W. uitgelegd. Ze beoogt het herstellen van de financiële toestand van de schuldenaar. Enerzijds gebeurt dit herstel door de bestaande financiële kloof te dichten maar anderzijds moet worden getracht het menswaardig bestaan van de schuldenaar en diens gezin te garanderen. In dit opzicht komen de OCMW's van pas, die er hun missie van gemaakt hebben het menswaardig bestaan als doelstelling te behouden.

In vergelijking met het Belgisch recht, wordt de procedure in het Amerikaans rechtstelsel omschreven als 'Bankruptcy'. Bankruptcy wordt aanzien als laatste redmiddel omdat de resultaten een langdurige en verregaande impact omvatten. De wetgeving rond bankruptcy kent geen uniformiteit zoals we die in België wel kennen. De verschillende Staten binnen de VS kennen hun eigen wetgeving rond de procedure. Deze verschillende statenwetgeving zijn geïmplementeerd in de federale Bankruptcy Code maar zijn alles behalve uniform. Daardoor zullen de partijen die een bankruptcy aanvragen in de verschillende Staten ook een verschillende behandeling van hun dossier ondervinden.

Waar in België enkel een collectieve schuldenregeling kan worden toegewezen aan een natuurlijk persoon, ziet het Amerikaans recht geen graten in eenzelfde bankruptcy-procedure te laten voortbestaan die zowel voor individuen als voor ondernemingen mogelijk is.

In het Belgisch recht, wordt gesteld dat de schuldenaar die een verzoek indient tot collectieve schuldenregeling, gedurende de vijf voorafgaande jaren aan dat verzoek, niet mag onderworpen zijn geweest aan een vroegere herroeping van een collectieve schuldenregeling. De Amerikaanse US Code voorziet niets over een voorgaande herroeping. Ze gaat enkel in op misbruik van voorgaande indieningen tot bankruptcy.

Waar we in België de publieke en private diensten kennen onder de vorm van OCMW's en ACW's zien we in Amerika enkel maatschappelijke ondersteuning via 'welfare'. Een vorm schuldbemiddeling wordt echter niet in deze federale welfare voorzien. Schuldbemiddeling komt er enkel voor in de vorm van 'debt mediation' of 'debt settlement'. Hier valt op te merken dat de dienstverlening in België veel ruimer is dan die in Amerika. Waar de Belgische bevolking beroep kan doen op begeleiding via een kosteloos orgaan zal binnen de Amerikaanse Staten enkel hulp verleend worden tegen betaling. Dit lijkt strijdig met het hele concept van een 'fresh start' omwille van de bijkomende kosten.

HOOFDSTUK VI DE GEVOLGEN VAN EEN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING T.A.V. DE CONSUMENTENKREDIETEN

- I. De gevolgen van de beschikking van toelaatbaarheid tot de procedure tot collectieve schuldenregeling op consumentenkredieten

Wat het nationaal recht betreft kan zich vooral de volgende vraag gesteld worden: Brengt de beschikking van toelaatbaarheid tot de procedure tot collectieve schuldenregeling de opeisbaarheid van een consumentenkrediet met zich mee? Het idee om een consumentenkrediet te laten verderlopen, zelfs tot na de beëindiging van een collectieve schuldenregeling lijkt niet in lijn te zijn met het doel ervan. Het doel is het bieden van een 'fresh start', wat door het verder bestaan van het consumentenkrediet niet strookt met de procedure. Veelal staat in de algemene voorwaarden dat de collectieve schuldenregeling de opeisbaarheid van het consumentenkrediet met zich meebrengt. Echter, uit de wet valt niet expliciet af te leiden dat de toelaatbaarheid een opeisbaarheid van kredieten met zich meebrengt. Bovendien kan een rechter overeenkomstig artikel 1675/11 §2 al. 2 Ger.W. zelfs de duur van het krediet aanpassen. Dit zou op een niet-verval van termijnen kunnen wijzen. Er moet worden aangenomen dat de beschikking van toelaatbaarheid in samenloop ressorteert, en dit overeenkomstig artikel 1675/7 §1 Ger.W. Artikel 1675/2 al. 1 Ger.W. stelt verder nog m.b.t. de toelaatbaarheidsvoorwaarden tot een collectieve schuldenregeling, dat de opeisbaarheid betrekking heeft op nog te vervallen schulden of opeisbare schulden. De hele procedure bestaat overigens in de vorm van een grote samenloop, waarmee het de bedoeling is zo veel mogelijk schuldeisers te betrekken in de procedure²⁷⁹.

In het Amerikaans rechtssysteem lijkt de bezorgdheid eerder gericht op de 'credit score' dan op de opeisbaarheid van de kredietovereenkomst. Eenmaal de bankruptcy-procedure wordt ingeleid is er niet langer sprake van een kredietovereenkomst waardoor de opeisbaarheid dus ook niet langer uitwerking kan krijgen. Het aanvragen van een bankruptcy-procedure kan wel schade toebrengen aan de credit score. Een goede credit score zal er immers voor zorgen dat men minder snel in financiële problemen geraakt terwijl een slechte credit score het omgekeerde bewerkstelligd. Na het aangaan van een bankruptcy-procedure moeten kredietrapporteringen gebeuren van alle niet herbevestigde leningen als "\$0 owed, discharged in bankruptcy". Dit houdt in dat zelfs indien alle schulden zijn kwijtgescholden ze in het kredietrapport worden weergegeven. Ook schulden die worden afgelost worden erin opgenomen. Na de procedure van bankruptcy zal de credit score voor een bepaalde periode worden bijgehouden. Afhankelijk van de vorm waarin bankruptcy werd aangevraagd zal de duurtijd verschillen. Voor de procedure die onder hoofdstuk 7 valt zal de bankruptcy voor een periode van 10 jaar zichtbaar blijven. Deze periode vat aan vanaf de datum dat het verzoek werd ingediend. Bij procedures die tot stand komen onder hoofdstuk 13 zal de duurtijd 7 jaar bedragen. Echter, aangezien hoofdstuk 13 een procedure omvat waarin de schulden over een periode van 3 tot 5 jaar worden afgelost, zal de periode dat de bankruptcy zichtbaar is

²⁷⁹ M. TISON, "Kredieten en zekerheden in het insolventieperspectief", in XXXIste P.U.C Willy Delva, *Insolventierecht* 2004-2005, Mechelen, Kluwer, 2006, p 235-245, nrs. 5- 24.

langer zijn dan 7 jaar. Ook kwijtgescholden schulden zullen voor een periode van 7 jaar zichtbaar blijven. De periode neemt aanvang vanaf het moment dat de schulden kwijtgescholden werden²⁸⁰.

II. DE POSTEN DIE KUNNEN WORDEN INGEDIEND

a. Opgezegde kredietovereenkomsten

Voor consumentenkredieten die na 1 januari 2002 werden ondertekend of opgezegd in België, bepaalt artikel VII.106 §1 WER welke posten na de ontbinding en verval van de termijnbepaling kunnen worden opgeëist. Vanaf de opzeg is het enkel mogelijk de vervallen en te vervallen onbetaalde kapitalen op te eisen. Ook de totale kosten van het krediet, dit is de contractuele rente, kan worden gevraagd. Dit is het reeds voor opzeg vervallen chargement. De totale kosten daterend van na de opzeg van het krediet kunnen gevraagd worden. Daarnaast kunnen de nalatigheidsintresten van de laatst toegepaste debetrentevoet worden opgeëist, berekend aan maximaal 110%. Vanaf het ogenblik dat er een beschikking van toelaatbaarheid werd toegekend ontstaat er een intreststop. Bedingen waarin meer gevorderd worden, zijn overeenkomstig artikel VII.106 §6 WER nietig. Indien er niet voorziene schadevergoedingen gevorderd worden, is artikel VII. 199 WER van toepassing. Het voorziet dat in dergelijke gevallen de schuldenaar rechtswege van zijn vergoeding zal ontslagen worden. De rechter kan wettelijk voorziene schadevergoedingen ambtshalve herleiden²⁸¹.

De intresten die in Amerika ontstaan na het indienen van een aanvraag tot bankruptcy, mogen niet worden opgeëist. Zo stelt §502 (b) (2)²⁸² dat de bankruptcy het verderlopen van interesten doet stoppen. Consumentenkredietovereenkomsten vallen onder de 'unsecured claims'. Dit houdt in dat in ruil voor de kredietverstrekking geen onderpand gevraagd wordt van de consument maar dat er enkel intresten worden aangerekend op het verstrekte bedrag²⁸³. In de gevallen waar een bankruptcy onder hoofdstuk 13 wordt aangevraagd, worden alle interesten kwijtgescholden. Enkel in de gevallen waar de consument een hoger inkomen heeft dan de gemiddelde mediaan²⁸⁴ kan de rechtbank opleggen dat een deel van de interesten wel worden afgelost. Dit bedraagt veelal niet meer dan een paar procent²⁸⁵. Na het indienen van een hoofdstuk 7 bankruptcy kunnen logischerwijs geen interesten gevorderd worden aangezien dit ingaat tegen de idee van de 'fresh start'. Eenmaal het liquidatieproces is afgerond is de schuldenaar niet langer aansprakelijk voor enige vorm van schulden die onder de procedure vielen²⁸⁶.

²⁸⁰ <http://www.bankruptcylawnetwork.com/how-will-bankruptcy-affect-my-credit/>.

²⁸¹ J. BELIEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015, Larcier, 2015, p. 100.

²⁸² Title 11 U.S. Code § 502.

²⁸³ C.J. TABB, Law of bankruptcy, Third Edition, West Academic Publishing, 2014, p 659.

²⁸⁴ Adhv deze mediaan wordt de means test berekend. Het huidige maandelijkse inkomen wordt vergeleken met de staatmediaan. Hiermee wordt het gemiddelde maandelijkse inkomen bedoeld, berekend over een periode van 6 maanden voorafgaand aan de bankruptcy procedure, 11 U.S.C §101 (10A).

²⁸⁵ <https://www.bondnbotes.com/2013/12/13/interest-to-creditors-chapter-13-bankruptcy/>.

²⁸⁶ C.J. TABB, Law of bankruptcy, Third Edition, West Academic Publishing, 2014, p 661.

III. HET LOT VAN AFSPRAKEN OMTRENT DE AFBETALING VAN CONSUMENTENKREDIETEN TUSSEN DE DEBITEUREN ONDERLING

Gevalen waarin een kredietovereenkomst door meerdere kredietnemers werd aangegaan maar slechts één van hen zich in een collectieve schuldenregeling bevindt en de andere niet, kunnen aanleiding geven tot problemen. Kredietovereenkomsten worden veelal door beide echtgenoten tezamen aangegaan. Onderlinge afspraken tussen de partners gelden echter enkel inter partes en kunnen aan de schuldeiser niet tegenstelbaar gesteld worden. Bovendien worden de meeste overeenkomsten hoofdelijk bedongen. Dit heeft tot gevolg dat beide echtgenoten ieder voor het geheel kunnen worden aangesproken. Vaak komt het voor dat de echtgenoten of samenwonenden uit elkaar gaan en dat slechts één van hen in een collectieve schuldenregeling terecht komt. Het is dan aan de schuldbemiddelaar om aan de schuldeiser te vragen periodiek een geactualiseerd saldo mee te delen. De schuldeiser zal rekening moeten houden met de intreststop die geldt vanaf de toelaatbaarheid maar zal eveneens rekening moeten houden met de betalingen van de andere hoofdelijk gehouden schuldenaar, die niet in een procedure tot collectieve schuldenregeling betrokken is²⁸⁷.

Wanneer het krediet zou worden opgezegd, kan de wel correct betalende persoon geconfronteerd worden met een viervoudig probleem:

- a. Het dossier zal worden behandeld door een contentieuxdienst van een invorderingsbedrijf, een kredietverzekeraar of een bank die de vordering over neemt of die werkt op mandaat
- b. er wordt een negatieve melding gemaakt bij de CKP van de Belgische Nationale Bank
- c. er kunnen plots aankleven ontstaan maar anderzijds kan de rente wegvallen waardoor hij plots minder moet voldoen
- d. normaliter wordt het bedrag opeisbaar

Veelal laten kredietgevers het niet zo ver komen en zullen zij de nodige instructies geven om deze personen niet als wanbetaler te behandelen²⁸⁸.

Wanneer we dit naar Amerikaans recht bekijken zien we dat gezamenlijk aangegane kredietovereenkomsten een sterk effect kennen op de medecontractant die niet in een bankruptcy-procedure betrokken is. Indien onder hoofdstuk 7 een bankruptcy-procedure wordt aangevraagd, de zogenaamde liquidatieprocedure, zal de schuldenaar het voordeel van de 'automatic stay' hebben. Dit wil zeggen dat de kredietgever de schuldenaar niet langer kan aanspreken voor de openstaande schulden maar de procedure zal moeten afwachten. De mede-contractant zal hiervan echter niet kunnen genieten. In het andere geval, wanneer een bankruptcy wordt ingediend ingeval van hoofdstuk 13, waar terugbetalingsmogelijkheden worden voorzien, zal de mede-contractant verscheidene mogelijkheden kennen. Eerst en vooral zal i.g.v. een consumentenkredietovereenkomst via de "co-debtor stay" vermeden kunnen worden dat de mede-contractant kan worden aangesproken. Echter, wanneer dit plan geweigerd werd of reeds is

²⁸⁷ Ibid p 1003- 1004.

²⁸⁸ J. BELIEN in E. VAN ACKER en C. VERBEKE, *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015*, Larcier , 2015, p 999- 1000.

afgerond, kan ieder openstaand bedrag onmiddellijk opeisbaar worden. Vervolgens is het mogelijk in sommige rechtsgebieden om een plan voor te stellen waardoor de mede-contractant beschermd kan worden. Dit kan mogelijk gemaakt worden door de gezamenlijk aangegane vorderingen volledig af te lossen terwijl de andere schulden blijven openstaan. Echter, wanneer de rechtbank deze bijzondere vorm van afbetaling toelaat, riskeert de mede-contractant schade aan zijn 'credit score'²⁸⁹.

TUSSENCONCLUSIE

Omtrent de gevolgen van de kredietovereenkomst dient te worden opgemerkt dat de Belgische wetgever, in tegenstelling tot de Amerikaanse, wel voorziet in een opeisbaarheid van de kredietovereenkomst. In België bestaat de mogelijkheid de kredietovereenkomst te laten voortbestaan na het toekennen van de beschikking van toelaatbaarheid. De toelaatbaarheid kan de opeisbaarheid van kredieten met zich meebrengen en bovendien kan de rechter de duurtijd van de kredietovereenkomst aanpassen. Hier valt wel te stellen dat de opeisbaarheid enkel betrekking kan hebben op de nog te vervallen of opeisbare schulden. Het Amerikaans recht voorziet geen opeisbaarheid. Wanneer een bankruptcy-procedure wordt ingeleid zal afhankelijk van een procedure onder hoofdstuk 7 of hoofdstuk 13 een ander gevolg bekomen worden. Onder hoofdstuk 7 worden de schulden volledig kwijtgescholden waardoor de schuldeisers de opeisbaarheid gewoonweg niet kunnen vorderen. De procedure onder hoofdstuk 13 voorziet wel in een opeisbaarheid van het krediet maar enkel in de mate dat de schulden over een periode van 3-5 jaar zullen moeten worden afgelost.

Wat betreft de intresten, die na het ontstaan van de procedure overeind blijven, valt hoegenaamd geen onderscheid op te merken. In België is het mogelijk interesten te innen tot aan de beschikking van toelaatbaarheid. Dit komt overeen met wat de Amerikaanse regelgeving vooropstelt, de intresten ontstaan na het indienen van een aanvraag tot bankruptcy, mogen niet worden opgeëist. Bovendien moet ook hier een onderscheid worden gemaakt onder een procedure onder hoofdstuk 7 of 13. Onder hoofdstuk 13 worden alle interesten kwijtgescholden. De interesten die onder hoofdstuk 7 gevorderd kunnen worden zijn afhankelijk gesteld van het inkomen, maar mogen enkel gevorderd worden tot aan het indienen van de bankruptcy.

Een laatste gevolg van de collectieve schuldenregeling en de bankruptcy heeft betrekking op de gevallen waarin een kredietovereenkomst werd aangegaan door meerdere partijen. De wel betalende persoon kan in beide gevallen met problemen in aanraking komen. Zo valt in België op te merken dat de wel betalende persoon verscheidene problemen kan ondervinden aangezien beide contractspartijen hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld om de overeenkomst te voldoen. Beide partijen kunnen voor het geheel worden aangesproken. Zo zien we in België dat door de wanbetaling een melding in de CKP zal worden gemaakt, wat een onrealistisch beeld veroorzaakt t.a.v. de wel betalende contractspartij. De collectieve schuldenregeling kan anderzijds ook het gevolg hebben dat er extra aankleven ontstaan of dat er net minder interesten gevorderd zullen worden. De Amerikaanse contractspartijen zien in dit geval een gelijkaardig resultaat. Door de bankruptcy zal hun credit score worden aangetast. Als medecontractant is het mogelijk, zowel in

²⁸⁹ <http://www.bankruptcylawnetwork.com/the-fate-of-co-signed-or-guaranteed-debt-in-bankruptcy/>.

het Belgisch als in het Amerikaans recht afspraken te bekomen omtrent deze situatie. Zo kan vermeden worden dat de mede-contractant in een benarde situatie terecht komt.

CONCLUSIE

Het Europese, t.t.z. Belgisch en Amerikaans recht kennen gelijkenissen en verschilpunten wanneer we kredietovereenkomsten, informatieverplichting en privacy gaan vergelijken in het insolventierecht.

Eerst en vooral valt op te merken dat consumenten niet op een zelfde manier benaderd worden in de verschillende rechtssystemen. Waar het Amerikaans recht geen onderscheid maakt tussen de consumenten die een kredietovereenkomst aangaan, wordt dit in België wel gedaan. De Europese en nationale wetgeving voorzien in een striktere interpretatie dan de Amerikaanse. De Amerikaanse wetgeving voorziet niet in een onderscheid tussen privé-en handelsdoeleinden, waar dit binnen Europa wel een must is. Ook wat betreft de kredietgevers die consumentenkredieten mogen toekennen valt een onderscheid op te merken. Waar België de Europese richtlijnen anders interpreteerd dan voorzien wordt wel aanvaard dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen kredietgevers en kredietbemiddelaars. De Amerikaanse wetgever kent een veel ruimere interpretatie. Zo kan ieder die op regelmatige basis enige vorm van krediet toekent aanzien worden als kredietgever.

Ten tweede valt een onderscheid in de informatieverplichting waar te nemen. Eerst en vooral dient te worden opgemerkt dat zowel binnen Europa als in Amerika een informatie-assymmetrie valt waar te nemen. In beide rechtssystemen valt op dat consumenten overladen worden door aanbiedingen waardoor ze niet in staat zijn een weloverwogen beslissing te nemen. Waar Europa en België de informatieverplichting strikt reglementeren valt binnen de Amerikaanse staten een gelaagdheid aan wetgeving op te merken. Zo zien we verschillende overkoepelende wetgeving die ingaan op consumentenbeschermende maatregelen maar die geen letterlijke verplichting tot informatie omvatten. De Staten zijn vrij bijkomende wetgeving hieromtrent te voorzien. De Europese regelgever heeft zowel t.a.v. de kredietgever als de kredietnemer een informatieverplichting verankerd in haar wetgeving. Zo moeten kredietgevers nog voor de overeenkomst tot stand komt, de consument een uitgebreide lijst aan informatie verstrekken. Ook de consument wordt dergelijke verplichting opgelegd, bestaande uit het invullen van een gestandaardiseerd formulier.

Wat voornamelijk opvalt is dat de informatieverplichting binnen Europa ook t.a.v. de consument geldt. In het Amerikaans recht zijn geen gelijkaardige regels terug te vinden die de consument verplichten de kredietgever te voorzien met informatie over de kredietwaardigheid. Financiële instellingen in de V.S. zullen zich enkel richten op de credit score die door 'credit bureaus' worden verzameld. Het is aan de consument ervoor te zorgen dat de informatie juist en volledig is.

Omtrent de privacy-verplichting en gevoelige gegevens zijn ook grote verschilpunten op te merken. Zo bestond binnen Europa reeds de verplichting gevoelige gegevens te weren uit de informatieverplichting. Deze verplichting werd versterkt door de nieuwe Verordening

gegevensbescherming. Het Amerikaanse recht kent geen overkoepelende privacywetgeving die deze gevoelige gegevens reglementeert. Aangezien er ook geen vastgelegde verplichtingen omtrent de informatie bestaan, zal daar enkel uitgegaan worden van de gegevens die door de kredietgevers en de consumenten zelf verstrekt worden aan de 'credit reporting agencies'. Wel beschikt de consument over de mogelijkheid kosteloos zijn dossier in te kijken en eventuele onregelmatigheden te laten rechtzetten.

Ten derde bestaan er verschillen in de wijze waarop met overmatige schuldenlast wordt omgegaan. De schuldenlast wordt m.i. binnen Europa, t.t.z. België op een betere wijze bestreden dan in Amerika. België kent een verscheidenheid aan overheidsinstellingen die tegemoet willen komen aan de schuldenlast, enerzijds door registratie, anderzijds door regulering en preventie. Betalingsachterstanden worden in de CKP geregistreerd, wat door de kredietgevers kan worden gecontroleerd. Zo heeft de kredietgever de mogelijkheid zich een beeld te vormen over de financiële situatie van de consument. Daarnaast bestaat er het ENR-bestand, voor alle categorieën kredietovereenkomsten die niet onder wetgeving van de CKP vallen. De preventieve werking valt waar te nemen bij de OKS. Ze biedt scholen de mogelijkheid om leerlingen al op jonge leeftijd te informeren over geld en hoe ermee om te gaan. De FSMA is op haar beurt gericht op consumentenbeschermende maatregelen en voorziet in een eerlijke behandeling van de consument door de kredietgever. Ze richt zich op de naleving van gedragsregels, opgesteld t.a.v. kredietgevers. Binnen de Amerikaanse Staten blijft de insolvente consument op dat vlak m.i. in de kou. Daar vallen enkel de 'consumer credit reporting agencies' waar te nemen. Gelijkaardig met de Belgische regelgeving is dat de kredietgevers in Amerika eveneens de verplichting kennen deze instanties te raadplegen voor het aangaan van een kredietovereenkomst. Het grootste verschilpunt ligt hem in de weigeringsplicht. Wanneer een kredietgever in België van mening is dat een consument onmogelijk in staat zal zijn het aangevane krediet terug te betalen, zien we in Amerika geen zelfde weigeringsplicht. Afhankelijk van de 'credit score' die aan de consument wordt toegekend kan worden nagegaan in welke mate de consument met financiële transacties omgaat. De kredietnemer zal er een overeenkomst kunnen aangaan, met dien verstande dat hij aan een hogere rentevoet onderworpen wordt, wat nagenoeg de overmatige schuldenlast nog meer in de hand kan werken. Waar in België enkel met één omsluitende Kredietcentrale wordt gewerkt zien we ook hier grote verschilpunten. Binnen Amerika vallen 3 voornamelijk 'agencies' waar te nemen maar daarnaast bestaan er in alle Staten afzonderlijke bedrijven die het krediet rapporteren. Er valt dus te stellen dat België een beter en meer consequent beleid voert. De gegevens die worden opgenomen in de CKP bieden dan ook een betere overzicht dan de gegevens die in Amerika in de verschillende rapporten worden opgenomen. In dat opzicht lijkt het aangewezen dat Amerika zich eerder naar het voorbeeld van Europa zou richten. Een beter beleid t.o.v. schuldenlast door het oprichten van federale kredietrapporteringsagentschappen zou de schuldenlast kunnen indijken. Ook het opleggen van een weigeringsplicht voor de kredietgever zou ervoor kunnen zorgen dat de overmatige schuldenlast consequenter bestreden wordt.

Ten vierde zien we verschillen in de bestrijding van de overmatige schuldenlast. In België bestaat de collectieve schuldenregeling om insolvente consumenten uit de overmatige schuldenlast te halen. Binnen Amerika wordt een systeem van 'bankruptcy' gehanteerd. De wetgeving rond bankruptcy kent geen uniformiteit zoals we die in België wel kennen. De verschillende Staten

binnen de VS kennen hun eigen wetgeving rond de procedure. Deze verschillende statenwetgeving zijn geïmplementeerd in de federale Bankruptcy Code maar zijn alles behalve uniform. Daardoor zullen de partijen die een bankruptcy aanvragen in de verschillende Staten ook een verschillende behandeling van hun dossier ondervinden.

Waar in België enkel een collectieve schuldenregeling kan worden toegewezen aan een natuurlijk persoon, ziet het Amerikaans recht geen graten in eenzelfde bankruptcy-procedure te laten voortbestaan die zowel voor individuen als voor ondernemingen mogelijk is. Bovendien wordt overeenkomstig het Belgisch recht gesteld dat de schuldenaar die een verzoek indient tot collectieve schuldenregeling, gedurende de vijf voorafgaande jaren aan dat verzoek, niet mag onderworpen zijn geweest aan een vroegere herroeping van een collectieve schuldenregeling. De Amerikaanse US Code gaat enkel in op procedures tegen misbruik van voorgaande indieningen tot bankruptcy.

Wat betreft de collectieve schuldenregeling en bankruptcy valt een volgend onderscheid waar te nemen. België kent publieke en private diensten onder de vorm van OCMW's en ACW's die hun diensten verstrekken i.g.v. schuldbemiddeling. Amerika kent enkel maatschappelijke ondersteuning via 'welfare'. Een vorm schuldbemiddeling wordt echter niet in deze federale welfare voorzien. Schuldbemiddeling komt er enkel voor in de vorm van 'debt mediation' of 'debt settlement'. Hier valt op te merken dat de dienstverlening in België dan ook veel ruimer is dan die in Amerika. Waar de Belgische bevolking beroep kan doen op begeleiding via een kosteloos orgaan zal binnen de Amerikaanse Staten enkel hulp verleend worden tegen betaling. Dit lijkt strijdig met het hele concept van een 'fresh start' omwille van de bijkomende kosten.

Ten vijfde zien we gelijkenissen en verschilpunten in de gevolgen van de kredietovereenkomst. De opeisbaarheid van de kredietovereenkomst kent verschillen. In België bestaat de mogelijkheid de kredietovereenkomst te laten voortbestaan na het toekennen van de beschikking van toelaatbaarheid. De toelaatbaarheid kan de opeisbaarheid van kredieten met zich meebrengen en bovendien kan de rechter de duurtijd van de kredietovereenkomst aanpassen. Hier valt wel te stellen dat de opeisbaarheid enkel betrekking kan hebben op de nog te vervallen of opeisbare schulden. Het Amerikaans recht voorziet geen opeisbaarheid. Wanneer een bankruptcy-procedure wordt ingeleid zal afhankelijk van een procedure onder hoofdstuk 7 of hoofdstuk 13 een ander gevolg bekomen worden. Onder hoofdstuk 7 worden de schulden volledig kwijtgescholden waardoor de schuldeisers de opeisbaarheid gewoonweg niet kunnen vorderen. De procedure onder hoofdstuk 13 voorziet wel in een opeisbaarheid van het krediet maar enkel in de mate dat de schulden over een periode van 3-5 jaar zullen moeten worden afgelost.

De interesten die na de inleiding van de procedure overeind blijven kennen geen onderscheid wanneer we de Belgische regels en de Amerikaanse regels naast elkaar leggen. In België is het mogelijk interesten te innen tot aan de beschikking van toelaatbaarheid. Dit komt overeen met wat de Amerikaanse regelgeving vooropstelt, de interesten ontstaan na het indienen van een aanvraag tot bankruptcy, mogen niet worden opgeëist. Bovendien moet ook hier een onderscheid worden gemaakt onder een procedure onder hoofdstuk 7 of 13. Onder hoofdstuk 13 worden alle interesten kwijtgescholden. De interesten die onder hoofdstuk 7 gevorderd kunnen worden zijn afhankelijk

gesteld van het inkomen, maar mogen enkel gevorderd worden tot aan het indienen van de bankruptcy.

Ten zesde vallen gelijkaardige problemen op te merken indien de kredietovereenkomst werd aangegaan door meerdere partijen. Als gevolg van de collectieve schuldenregeling en de bankruptcy kent de wel betalende partij een struikelpunt. Zo valt in België op te merken dat de wel betalende persoon verscheidene problemen kan ondervinden aangezien beide contractspartijen hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld om de overeenkomst te voldoen. Beide partijen kunnen voor het geheel worden aangesproken. Zo zien we in België dat door de wanbetaling een melding in de CKP zal worden gemaakt, wat een onrealistisch beeld veroorzaakt t.a.v. de wel betalende contractspartij. De collectieve schuldenregeling kan anderzijds ook het gevolg hebben dat er extra aankleven ontstaan of dat er net minder interesten gevorderd zullen worden. De Amerikaanse bankruptcy- procedure heeft tot gevolg dat de credit score van de consument zal worden aangetast. Als medecontractant is het mogelijk, zowel in het Belgisch als in het Amerikaans recht, afspraken te bekomen omtrent deze situatie. Zo kan vermeden worden dat de medecontractant in een benarde situatie terecht komt.

BIBLIOGRAFIE

Opgemaakt volgens de VNA-regels:

BAECK, J, DEMARSIN, B, HENDRICKX, K, MALLIET, C., SCHOLLEN, P., SMIS, S. en VANHEULE, D. *Juridische verwijzingen en afkortingen*, 6de editie 2015, Mechelen, Wolters Kluwer, 2015, 133 p.

WETGEVING

EUROPA

- Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (algemene verordening gegevensbescherming), *JO COM/2012/011 final - 2012/0011 (COD)*.
- Verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), *OJ*, 4 mei 2016, L 119/1.
- Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, *P.B.*, 23 november 1995, L 281, p 0031 – 0050.
- Richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad („Richtlijn oneerlijke handelspraktijken“), *P.B.*, L 149/22, p. 22- 39
- Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, *OJ*, 22 mei 2008, L 122, p 66.
- Richtlijn 2008/122/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 januari 2009 betreffende de bescherming van de consumenten met betrekking tot bepaalde aspecten van overeenkomsten betreffende gebruik in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, doorverkoop en uitwisseling14 januari 2009 betreffende gebruik in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, doorverkoop en uitwisseling, *Pb.*, 3 februari 2009, L 33/10.
- Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010, *Pb.*, L 304/64.

BELGIE

- Burgerlijk wetboek van 21 maart 1804, *B.S.*, 3 september 1807.
- Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, *B.S.* 5 augustus 1976.
- Gerechdelijk wetboek van 10 oktober 1967, *B.S.*, 31 oktober 1967.
- Wet van 15 december betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, *B.S.*, 1 juli 1981.
- Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, *BS* 9 juli 1991.
- De Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de bescherming van persoonsgegevens, *B.S.*, 18 maart 1993.
- De gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994, *B.S.*, 17 februari 1994.
- Faillissementswet van 8 augustus 1997, *B.S.*, 28 oktober 1997.
- Wet betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, *B.S.*, 7 mei 1999.
- Wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van Internationaal Privaatrecht, *B.S.*, 27 juli 2004.
- Wet van 13 juni 2010 tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, *B.S.*, 21 juni 2010.
- Wet op het Hypothecair krediet van 4 augustus 1992, *B.S.*, 19 augustus 1992.
- Wet van 10 augustus 2011 betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, *B.S.*, 25 september 2011.
- Wet van 26 maart 2012 tot wijziging van het Gerechdelijk Wetboek wat de collectieve schuldenregeling betreft, *B.S.*, 13 april 2012.
- Wet van 14 januari 2013 houdende diverse bepalingen inzake werklastvermindering binnen Justitie, *BS* 1 maart 2013, 12945
- Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013, *B.S.*, 29 maart 2013.
- Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalingen- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, *B.S.*, 28 mei 2014.
- Wet van 19 april 2014 houdende invoeging van boek VII "Betalingen- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van de definities eigen aan boek VII en van de straffen voor de inbreuken op boek VII, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht en houdende diverse andere bepalingen, en van de wet van 19 april 2014 tot organisatie van de verhaalmiddelen tegen sommige beslissingen van de FSMA genomen met toepassing van boek VII of van boek XV van het Wetboek van economisch recht, en tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, *B.S.*, 28 mei 2014.
- Wet van 25 april 2014 tot invoering van mechanismen voor een macroprudentieel beleid en tot vaststelling van de specifieke taken van de Nationale Bank van België in het kader van haar opdracht om bij te dragen tot de stabiliteit van de financiële sector, *B.S.*, 7 mei 2014.

- Decreet van 24 juli 1996 houdende regeling tot erkenning en subsidiëring van de instellingen voor schuldbemiddeling en tot subsidiëring van een Vlaams Centrum Schuldenlast, *B.S.*, 5 oktober 1996.
- Koninklijk Besluit van 22 april 1999 tot regeling van de registratie van de berichten van collectieve schuldenregeling door de Nationale Bank van België en van hun raadpleging door de personen bedoeld in art. 19, §2 van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen, *B.S.*, 19 mei 1999.
- Koninklijk besluit van 23 maart 2017 tot regeling van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, *B.S.*, 31 maart 2017
- *Parl. St. Kamer*, 1996-97, nrs. 1073/11 – 1074/1-14

AMERIKA

- Code of Laws of the United States of America
- The Fair Credit Reporting Act 1973, *Pub.*, L. 91- 508.
- Consumer Protection Act of 24 December 1986,
- The bankruptcy Act of 1898, ch. 541, 30 Stat. 544 (repealed 1978), governed from 1898 until October 1, 1979, the effective date of the Bankruptcy Reform Act of 1978, *Pub.*, L. 95-598, 92 Stat. 2549.
- The Equal Credit Opportunity Act of 28 October 1974, *Pub.*, L. 93-495, §§ 501-503, 88 Stat. 1521.
- The Fair Debt Collection Practices Act of 20 September 1977, *Pub.*, L 111-203, title X, 124 Stat. 2092.
- The Electronic Fund Transfer Act, *Pub.*, L. 114-38.
- Consumer Credit Protection Act (Truth in Lending Act) of 29 May 1969, *Pub.*, L. 90-321:82, Stat. 146.
- Bankruptcy abuse prevention and consumer protection act of 2005, *Pub. L. No.* 109-8, 119 Stat. 23 (2005)
- Red Flag Program Clarification Act of 2010, *Pub.*, L. 111-319, 124 Stat. 3457.

RECHTSPRAAK

- HvJ 23 december 2009, C-45/08, ECLI:EU:C:2009:806, Spector v. CBFA, 75.
- HvJ 13 mei 2014, nr. C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317, Google Spain SL, Google Inc. v AEPD, Gonzalez.
- Cass. 16 maart 2000, Arr. Cass 2000 , 603, *R.W.* 1999- 2000, 1297.
- Cass. 10 december 2004, Europabank / D.E. e.a., AR C.03.0143.N
- Cass. 15 januari 2010, nr. C.08.0349.F, www.cass.be.
- Gent 20 oktober 1999, *A.J.T.* 2000_01, 261.
- Brussel 30 mei 2000, *R.W.* 2000-01.
- Brussel 30 mei 2000, *R.W.* 2000-01, 1107.

- Luik 19 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 149.
- Brussel 13 juli 2000, *R.W.* 2000-01, 1056.
- Arbh. Luik 26 juni 2002, *JLMB* 2002, 1523
- Arbh. Luik, 8 november 2005, *JLMB* 2006, 1036.
- Arbh. Gent, afd. Gent 13 mei 2008, EV 005/08, onuitg.
- Arbh. Luik, 29 juni 2009, *RRD* 2008, 429.
- Arbh. Luik, 17 mei 2011, *Jb. Kred.* 2011, 153.
- Arbh. Gent, afd. Brugge 10 februari 2009, EV 09/02, ontuig.
- Arbh. Brussel 15 maart 2010, AR 2010/AB/00082, onuitg.
- Arbh. Brussel 21 juni 2010, A.R. 2010/AB/00277.
- Arbh. Antwerpen, afd. Antwerpen 10 december 2010, A.R. 2010/AB/10, onuitg.
- Arbh. Antwerpen, afd. Antwerpen 27 april 2011, A.R. 2010/AA/398, ontuig.
- Arbh. Antwerpen, afd. Antwerpen 12 augustus 2011, 2011/BA/3, onuitg.
- Arbrb. Leuven, 4 december 2002, ontuig.
- Arbrb. Bergen 12 januari 2011, *Soc. Kron.* 2012, 427
- Vred. Westerlo 14 maart 1997, *T.Vred.* 1998, 553.
- Vred. Rochefort 2 april 1997, *DCCR* 1997, nr. 37, 380.
- Vred. Jumet 23 januari 2001, *DCCR* 2001, 264.
- Vred. Kortrijk (2de k.) 31 oktober 2006, *Jb.Kred.* 2006, 26.
- Vred. Kortrijk (I) 6 februari 2008, *T.Vred.* 2009, afl. 3-4, 299.
- Beslagr. Luik, 23 februari 1999, *JLMB* 1999, 428.
- Hanover National Bank v Moyses, 186 U.S. 181 (1902)
- Gallegos v. Stokes, 593 F.2d 372, 375 (10th Cir. 1979)
- Jones v Federated Financial Reserve, 1998 FED App. 0157P (6th Cir.)

RECHTSLEER

BOEKEN

- AVONDSTONDT, J., *Kredieten*, Brugge, Meerbeek-Kortenberg, Uitgeverij voor Handel en Nijverheid n.v., 2005, 375p.
- BLACK, J., HASHIMZADE, N. en MYLES, G., *A dictionary of economics*, Oxford, Oxford University Press, 2009, www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t119.e119.
- COLAERT, V. en VAN DYCK, T. "Financial services" in MICKLITZ, H.W., STUYCK, J., TERRY, E., DROSHOUT, D. (eds.), *Ius commune casebooks on the common law of Europe: cases, materials and text on consumer law*, Portland, Hart, 2010, 688p.
- DAUW, P., WYLLEMAN, B. en DE GENDT, W. *I.c.*, in *Posthogeschoolvorming Rechtspraak*, Gent, Academia Press, 2003, 96.
- DAUW, P., *Topics van de Collectieve schuldenregeling*, UPV kern West-Vlaanderen, Brugge, 22 oktober 2004,
- DE MUYNCK, H. *Kredietwezen in België*, Gent, Academia Press, 2007, 142 p.

- DURKIN, T.A., ELLIEHAUSEN, G., STATEN, M.E. en ZYWICKI, T.J., *Consumer Credit and the American Economy*, Oxford, Oxford University Press, 2014, 528 p.
- FRADE, C. en ABREU LOPES, C., "Overindebtedness and financial stress: a comparative study in Europe" in NIEMI, J., RAMSAY, I. en WHITFORD, W. (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, 460p.
- JENTZSCH, N., *Financial Privacy: An International Comparison of Credit Reporting Systems*, Physica-Verlag, A Springer Company, 2006, 289 p.
- JENTZSCH, N., *The Economics and Regulations of Financial Privacy: An international Comparison of Credit Reporting Systems*, Physica-Verlag, A Springer Company, 2006, 302 p.
- MADURA, J., *Financial Markets and Institutions*, Stanford, Cengage Learning, 2014, 784 p.
- MARSH, G.A. *Consumer Protection Law, 3rd Ed.*, West Group, St. Paul, Minn., 1999, p 100
- MARYNISSEN, R. in VAN ACKER, E. en VERBEKE, C. *Collectieve schuldenregeling, Deel 1 Duiding 2015*, Larcier, 2015, 2037 p.
- NIEMI, J., "Overindebted households and law: prevention and rehabilitation" in NIEMI, J., RAMSAY, I. en WHITFORD, W. (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (91), 460p.
- REIFNER, U. "A call to arms - for regulation of consumer lending" in NIEMI, J., RAMSAY, I. en WHITFORD, W. (eds.), *Consumer credit, debt and bankruptcy: comparative and international perspectives*, Oxford, Hart Publishing, 2009, (105), 460 p.
- TABB, C.J., *Law of Bankruptcy, Third Edition*, West Academic Publishing, 2014, 1450 p.
- TERRY, E., *Handboek consumentenkrediet*, Brugge, Die Keure, 2007, 590 p.
- TISON, M. "Kredieten en zekerheden in het insolventieperspectief", in XXXIste P.U.C DELVA, W., *Insolventierecht 2004-2005*, Mechelen, Kluwer, 2006, 593 p.
- TWIGG-FLESNER, C., SCHULZE, R. *Protecting rational choice: information and the right to withdrawal*, in HOWELLS, G., RAMSAY, I., WILHELMSSON, T. en D., KRAFT, *Handbook of Research on International Consumer Law*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2010, 608 p.
- VAN ACKER, E., VERBEKE, C. en WYLLEMAN, B., *Praktische gids voor schuldbemiddelaars met modellen, Editie 2013*, Mechelen, Kluwer, 550 p.
- VAN ACKER, E. en VERBEKE, C., *Duiding Collectieve schuldenregeling*, Brussel, Larcier, 2015, 2037 p.
- VAN GERVEN, W. en m.m.v. COVEMAEKER, S. *Verbintenissenrecht*, Leuven, Acco, 2006, 748 p.
- WILSON, T. "Responsible lending or restrictive lending practices? Balancing concerns regarding overindebtedness with addressing financial exclusion." in KELLY-LOUW, M., NEHF, J. en ROTT, P. *The future of consumer credit regulation*, Londen, Ashgate, 2008, 256 p.
- WIJMEERSCH, E. *Intstitutionele hervorming na de financiële crisis in Europa, Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 814 p.

TIJDSCHRIFTEN

- BALATE, E., DEJEMEPPE, P., DOMONT-NAERT, F. "Le règlement collectif de dettes", *JTD* 2001, 48.
- BLOMMAERT, D., "Aansprakelijkheid bij (consumenten)kredietverlening: pleidooi voor „tripolair“ realisme", *T.Vred.* 1998, afl. 11-12, 537.

- BUYLE, J.P., "Les devoirs précontractuels du prêteur en matière de crédit à la consommation et la charge de preuve du manquement à ces obligations" (noot onder Cass. 10 december 2004), *RCJB* 2005, nr. 15, 698.
- DE MUYNCK, M., "Credit cards, overdraft facilities and European consumer protection: a blank cheque for unfairness?", *European Review of Private Law* 2010, (1181) 1193-1994.
- DE MUYNCK, M. "Consumentenkrediet: de wet van 13 juni 2010 gewikt en gewogen", *RABG* 2011, 12.
- DIRIX, E., "Overzicht van rechtspraak. Beslag en collectieve schuldenregeling (1997-2001)", *TPR* 2002, 1294- 1295.
- DOMONT-NAERT, F., "Le surendettement des consommateurs en Belgique", Louvain-la-Neuve, *UCL*, 1993, 6.
- DURKIN, T. A., "Consumers and credit disclosures: credit cards and credit insurance", *Federal Reserve Bulletin* 2002, (201) 208.
- DE MUYNCK, M. en STEENNOT, R., "De nieuwe wet consumentenkrediet en kredietopeningen: een afdoende bescherming voor de consument?", *TBH* 2011, 204.
- ENGELEN, E., "Een ongeluk in slow motion", *Prometheus* 2012, 1976.
- FERETTI, F., "The regulation of consumer credit information systems: Is the EU missing a chance?", *Legal Issues of Economic Integration* 2007, afl. 34, 124.
- JENTZSCH, N., "The Economics and Regulations of Financial Privacy: An international Comparison of Credit Reporting Systems", *Physica-Verlag* 2006, 8.
- KINDT, E., "Wat brengt de nieuwe Verordening Algemene Gegevensbescherming? Een eerste kritische analyse", in *Recht in beweging*, 23ste *VRG-alumnidag* 2016, 491- 492.
- MOSER, M. (ed.), "Overindebtedness as a barrier to labour market access in Europe, Linz, ASB Schuldnerberatungen", *GmbH*, 2004, 26.
- PAREDES, T.A., "Blinded by the light: information overload and its consequences for securities regulation", *Washington University Law Review* 2003, (417) 440-441.
- POTTOW, J. , "Private liability for reckless consumer lending", *Un.Ill.L.Rev.* 2007, afl. 1, 405-412.
- STEENNOT, R. "De miskenning van de informatieplichten bij een consumentenkrediet: op wie rust de bewijslast?", Noot onder Cass. 10 december 2004, *Tijdschr. Vred.* 2007, 397 – 402.
- STIGLITZ, J. en WEISS, A. , "Credit Rationing in Markets with Imperfect Information", *Am.Econ. Rev.* 1998, 393-410

INTERNETBRONNEN

- DAVYDOFF, D., JENTZSCH, N., KEMPSON, E. et al., "Towards a common operational European definition of over-indebtedness", Report for the DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, februari 2008, <http://ec.europa.eu/social/>, 8-20.
- NIEMI-KIESLILAINEN, J. en HENRIKSON, A.S., "Report on legal solutions to debt problems in credit societies", Rapport CDCJ-BU (2005) 11 voor de Raad van Europa, Straatsburg, 2005, www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/steering_committees/cdcj/cj_s_debt/CDCJ_BU_2005_11e%20rev.pdf, 11
- REIFNER, U., KIESILAINEN, J., HULS, N., SPRINGENEER, H., "Consumer Overindebtedness and Consumer Law in the European Union", Rapport nr. B5-1000/02/000353, Institute for Financial Services (Erasmusuniversiteit Rotterdam en Universiteit van Helsinki), 2003,

- http://www.ecri.eu/new/system/files/26+consumer_overindebtedness_consumer_law_eu.pdf, 57
- <http://stat.nbb.be/?lang=nl>
 - EUROPEAN COMMISSION, Special Eurobarometer 373: retail financial services, March 2012, p 65
 - <http://www.hg.org/credit.html>
 - <https://www.occ.gov/topics/consumer-protection/truth-in-lending/index-truth-in-lending.html>
 - http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/specifieke_domeinen/Financiele_diensten/consumentenkrediet/Reclame_consumentenkrediet/Europese_standardinformatie/
 - http://economie.fgov.be/nl/consument/consumentenkrediet/rechten_plichten/kredietgever/#.WONtHG_yjtQ
 - <https://www.privacycommission.be>
 - <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012PC0011&from=NL>
 - [https://content.next.westlaw.com/65020467?__lrTS=20170406115515002&transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://content.next.westlaw.com/65020467?__lrTS=20170406115515002&transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)
 - <https://www.ftc.gov/enforcement/statutes/federal-trade-commission-act>
 - <http://www.hg.org/credit.html>
 - <https://www.philadelphiafed.org/consumer-credit-and-payments/statistics/>
 - http://www.ecri.eu/new/system/files/26+consumer_overindebtedness_consumer_law_eu.pdf, 57
 - <https://www.nbb.be>
 - <https://www.privacycommission.be>
 - <http://www.observatoire-credit.be/content/view/20/69/lang,nl/>
 - <http://www.fsma.be/nl/About%20FSMA/Organisatie.aspx>
 - <https://www.nclc.org/issues/credit-reports.html>
 - <https://www.ftc.gov/enforcement/statutes/fair-accurate-credit-transactions-act-2003>
 - <https://www.thebalance.com/who-are-the-three-major-credit-bureaus-960416>
 - <https://www.annualcreditreport.com>
 - <https://www.huntonprivacyblog.com/2010/12/20/president-obama-signs-red-flag-program-clarification-act/>
 - <https://www.consumerfinance.gov/askcfpb/1245/should-i-use-credit-monitoring-service-protect-myself-identity-theft.html>
 - <https://www.nationaldebtrelease.com/creditscores/>
 - http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_schuldoverlast.htm#Het_aantal_personen_met_overmatige_schuldenlast
 - https://www.nbb.be/doc/cr/ccp/publications/bro_ckpstat2015n_20012016.pdf
 - <https://www.hg.org/bankrpt.html>
 - https://www.belgium.be/nl/familie/sociale_steun/ocmw/
 - <http://www.eerstehulpbijschulden.be/schulden-wat-nu/hulp-nodig/schuldbemiddeling>
 - <http://www.caw.be/over-het-caw>
 - <http://www.eerstehulpbijschulden.be/schulden-wat-nu/hulp-nodig/schuldbemiddeling>
 - <http://www.welfareinfo.org/>

- <http://federalsafetynet.com/us-welfare-programs.html>
- <http://www.welfareinfo.org/debt-settlement/>
- <http://www.thesimpledollar.com/best-debt-settlement-companies/>
- <https://www.nationaldebtrelief.com/debtresources/debtmediation/>
- <http://www.bankruptcylawnetwork.com>
- <https://www.bondnbotes.com/2013/12/13/interest-to-creditors-chapter-13-bankruptcy/>

STANDARD EUROPEAN CONSUMER CREDIT INFORMATION

1. Identity and contact details of the creditor/credit intermediary

Creditor Address Telephone number (*) E-mail address (*) Fax number (*) Web address (*)	[Identity] [Geographical address to be used by the consumer]
If applicable Credit intermediary Address Telephone number (*) E-mail address (*) Fax number (*) Web address (*)	[Identity] [Geographical address to be used by the consumer]

(*) this information is optional for the creditor

Wherever 'if applicable' is indicated, the creditor must fill in the box if the information is relevant to the credit product or delete the respective information or the entire row if the information is not relevant for the type of credit considered.

Indications between square brackets provide explanations for the creditor and must be replaced with the corresponding information.

2. Description of the main features of the credit product

The type of credit	
The total amount of credit <i>This means the ceiling or the total sums made available under the credit agreement.</i>	
The conditions governing the drawdown <i>This means how and when you will obtain the money.</i>	
The duration of the credit agreement	
Instalments and, where appropriate, the order in which instalments will be allocated.	You will have to pay the following: [The amount, number and frequency of payments to be made by the consumer] Interest and/or charges will be payable in the following manner:
The total amount you have to pay <i>This means the amount of borrowed capital plus interest and possible costs related to your credit.</i>	[Sum of total amount of credit and total cost of credit]

<p>If applicable The credit is granted in the form of a deferred payment for a good or service or is linked to the supply of specific goods or the provision of a service Name of good/service Cash price</p>	
<p>If applicable Sureties required <i>This is a description of the security to be provided by you in relation to the credit agreement</i></p>	[Kind of sureties]
<p>If applicable <i>Repayments do not give rise to immediate amortisation of the capital.</i></p>	

3. Costs of the credit

<p>The borrowing rate or, if applicable, different borrowing rates which apply to the credit agreement</p>	<p>[% fixed, or -variable (with the index or reference rate applicable to the initial borrowing rate), -periods]</p>
<p>Annual Percentage Rate of Charge (APR) <i>This is the total cost expressed as an annual percentage of the total amount of credit.</i> <i>The APR is there to help you compare different offers.</i></p>	<p>[% A representative example mentioning all the assumptions used for calculating the rate to be set out here]</p>
<p>Is it compulsory, in order to obtain the credit or to obtain it on the terms and conditions marketed, to take out - an insurance policy securing the credit, or -another ancillary service contract? <i>If the costs of these services are not known by the creditor they are not included in the APR.</i></p>	<p>Yes/no [if yes, specify the kind of insurance] Yes/no [if yes, specify the kind of ancillary service]</p>

Related costs

<p>If applicable Maintaining one or more accounts is required for recording both payment transactions and drawdowns</p>	
---	--

<p>If applicable</p> <p>Amount of costs for using a specific means of payment (e.g. a credit card)</p>	
<p>If applicable</p> <p>Any other costs deriving from the credit agreement</p>	
<p>If applicable</p> <p>Conditions under which the abovementioned costs related to the credit agreement can be changed</p>	
<p>If applicable</p> <p>Obligation to pay notarial fees</p>	
<p>Costs in the case of late payments</p> <p><i>Missing payments could have severe consequences for you (e.g. forced sale) and make obtaining credit more difficult.</i></p>	<p>You will be charged [... (applicable interest rate and arrangements for its adjustment and, where applicable, default charges)] for late payments.</p>

4. Other important legal aspects

<p>Right of withdrawal</p> <p><i>You have the right to withdraw from the credit agreement within a period of 14 calendar days.</i></p>	<p>Yes/no</p>
<p>Early repayment</p> <p><i>You have the right to repay the credit early at any time in full or partially.</i></p>	
<p>If applicable</p> <p>The creditor is entitled to compensation in the case of early repayment</p>	<p>[Determination of the compensation (calculation method) in accordance with the provisions implementing Article 16 of Directive 2008/48/EC]</p>
<p>Consultation of a database</p> <p><i>The creditor must inform you immediately and without charge of the result of a consultation of a database, if a credit application is rejected on the basis of such a consultation. This does not apply if the provision of such information is prohibited by European Community law or is contrary</i></p>	

to objectives of public policy or public security.	
Right to a draft credit agreement <i>You have the right, upon request, to obtain a copy of the draft credit agreement free of charge. This provision does not apply if the creditor is at the time of the request unwilling to proceed to the conclusion of the credit agreement with you.</i>	
If applicable The period of time during which the creditor is bound by the pre-contractual information	This information is valid from ... until ...
If	applicable

5. Additional information in the case of distance marketing of financial services

(a) concerning the creditor	
If applicable Representative of the creditor in your Member State of residence Address Telephone number (*) E-mail address (*) Fax number (*) Web address (*)	[Identity] [Geographical address to be used by the consumer]
If applicable Registration	[The trade register in which the creditor is entered and his registration number or an equivalent means of identification in that register]
If applicable The supervisory authority	
(b) concerning the credit agreement	
If applicable Exercise of the right of withdrawal	[Practical instructions for exercising the right of withdrawal indicating, <i>inter alia</i> , the period for exercising the right, the address to which notification or exercise of the right of withdrawal should be sent and the consequences of non-exercise of that right]
If applicable The law taken by the creditor as a basis for the establishment of relations with you	

before the conclusion of the credit contract	
If applicable Clause stipulating the governing law applicable to the credit agreement and/or the competent court	[Relevant clause to be set out here]
If applicable Language regime	Information and contractual terms will be supplied in [specific language]. With your consent, we intend to communicate in [specific language/languages] during the duration of the credit agreement.
(c) concerning redress	
Existence of and access to out-of-court complaint and redress mechanism	[Whether or not there is an out-of-court complaint and redress mechanism for the consumer who is party to the distance contract and, if so, the methods of access to it]
(*) this information is optional for the creditor	

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:
Kredietverlening, kredietinformatie en privacy - rechtsvergelijkend

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2017**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Vanoirbeek, Elke

Datum: **15/05/2017**